

**JOURNAL OF APPLIED AND THEORETICAL SOCIAL
SCIENCES**

TEORİK VE UYGULAMALI SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

(e-ISSN: 2687-5861)

(DOI Prefix:10.37241/jatss)

*International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal
Uluslararası Hakemli ve Açık Erişimli Elektronik Dergi*

VOLUME 6. ISSUE 2. 2024

CİLT 6. SAYI 2. 2024

PUBLISHER AND CHIEF EDITOR / SAHİBİ VE BAŞ EDİTÖR

PROF. DR. NİLGÜN SERİM

RESEARCHER-WRITER/ARAŞTIRMACI-YAZAR

Journal of Applied and Theoretical Social Sciences/Istanbul/ Turkey

editor.jatss@iccsor.com , nilgun.serim@iccsor.com

ASSISTANT EDITOR/ YARDIMCI EDİTÖR

ASST.PROF.DR / DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NAZMI Y.YAĞANOĞLU

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART UNIVERSITY

Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of
Econometrics/Çanakkale/Turkey/ **nazmiyagan@comu.edu.tr**

COMMUNICATION AND COORDINATION/İLETİŞİM VE KOORDİNASYON

<https://www.iccsor.com/index.php/jatss>

E-mail/ E-posta:

editor.jatss@iccsor.com

Ferah M. Nihat Sami Banarlı S. 32/ 8 Üsküdar,İstanbul/Turkey

Ferah M. Nihat Sami Banarlı S. 32/ 8 Üsküdar, İstanbul, Türkiye

We are Indexed by the Following Databases / Endekslendiğimiz Veri Tabanları

EBSCOhost

Since 2021

Since 2021

Since 2020

Since 2020

Since 2021

Since 2021

Since 2020

FATCAT

Since 2023

Since 2023

Member of:

Since 2019

Archived by:

Since 2022

FIELD EDITORS/ ALAN EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Nilgün SERİM (Emeritus) editor.jatss@iccsor.com, nilgun.serim@iccsor.com

European Union, Natural Resources and Environmental Economics, Energy Consumption, Energy Policy, Energy Planning, Energy Pricing, Energy Use, Energy and Environment, Energy Systems, Renewable Energy, Public Finance, Political Sociology, Local Governments, Urban and Environmental Policies and other fields of social sciences.

Avrupa Birliği, Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi, Enerji Tüketimi, Enerji Politikası, Enerji Planlaması, Enerji Fiyatlaması, Enerji Kullanımı, Enerji ve Çevre, Enerji Sistemleri, Yenilenebilir Enerji, Maliye, Siyaset Sosyoloji, Yerel Yönetimler, Kent ve Çevre Politikaları, ve Sosyal Bilimlerin diğer alanları.

Asst.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Nazmi Y. YAĞANOĞLU nazmiyagan@comu.edu.tr

ÇANAKKALE ONEKİZ MART UNIVERSITY/ÇANAKKALE ONSEKİZMART ÜNİVERSİTESİ

Econometrics, Macroeconomics, Microeconomics, International Economics, International Trade, Higher Education Studies.

Ekonometri, Makro İktisat, Mikro İktisat, Uluslararası İktisat, Uluslararası Ticaret, Yükseköğretim Çalışmaları

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. İlkin Yaran ÖGEL ilkinyaran@aku.edu.tr

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY/AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

Marketing, Product and Brand Management, Consumer Behaviors, Management Information Systems, Management and Strategy.

Pazarlama, Ürün ve Marka Yönetimi, Tüketici Davranışları, Yönetim Bilişim Sistemleri, Yönetim ve Strateji.

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. Serdar ÖGEL serdarogel@aku.edu.tr

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY/AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

Energy Finance, Business Finance, Accounting, Quantitative Decision Methods, Behavioral Finance, Financial Markets,

Enerji Finansmanı, İşletme Finansmanı, Muhasebe, Nicel Karar Yöntemleri, Davranışsal Finans, Finansal Piyasalar.

Asst.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Murat KORALTÜRK mkoralturk@marmara.edu.tr

MARMARA UNIVERSITY/MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Economic Thought, Economic History, Banking and Insurance, Globalisation and Social Change, Economic Geography, Social Policy, Public Administration, Economic Sociology

İktisadi Düşünce, İktisat Tarihi, Bankacılık ve Sigortacılık, Toplumsal Değişme ve Küreselleşme, İktisadi Coğrafya, Sosyal Politika, Kamu Yönetimi, İktisat Sosyolojisi.

Asst.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi İlker AKTÜKÜN iaktukun@istanbul.edu.tr

İSTANBUL UNIVERSITY/İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

Political Thought, Political Life and Institutions, Political Science, Political History, Political, International Relations, Analysis of Regional Geopolitics

Siyasal Düşünceler, Siyasal Hayat ve Kurumlar, Siyaset Bilimi, Siyasi Tarih, Uluslararası İlişkiler, Bölgesel Jeopolitik Analizler.

TECHNICAL EDITOR/ TEKNİK EDİTÖR

Prof.Dr. Hamza EROL herol@mersin.edu.tr .

MERSIN UNIVERSITY FACULTY OF ENGINEERING, DEPARTMENT OF COMPUTER ENGINEERING/ MERSİN ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ, BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

ENGLISH LANGUAGE EDITOR/ İNGİLİZCE DİL EDİTÖRÜ

Asst.Prof.Dr./Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TUNAZ mehmet.tunaz@nevsehir.edu.tr

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ UNIVERSITY SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES/ NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ YABANCI DİLLER YÜKSEKOKULU

Res. Asst. Dr./Arş.Gör.Dr.Tuncay KARALIK tuncaykaralik@beun.edu.tr

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTY, FACULTY OF EDUCATION, DEPARTMENT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION/ ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ, EĞİTİM FAKÜLTESİ, YABANCI DİLER EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

TURKISH LANGUAGE EDITOR/TÜRKÇE DİL EDİTÖRÜ

Assoc.Prof.Dr./Doç. Dr. Emel KOŞAR emel.kosar@msgsu.edu.tr

MİMAR SİNAN FINE ARTS UNIVERSITY, FACULTY OF SCIENCE AND LITERATURE, DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE /MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ, FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ, TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

EDITORIAL and ADVISORY BOARD/ YAYIN ve DANIŞMA KURULU*By Title In Alphabetical Order/ Ünvana Göre Alfabetik Sıra ile*

Prof. Dr.	Erkan AKTAŞ	Mersin University/ Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Economics/Mersin/Turkey	erkanaktas@mersin.edu.tr
Prof. Dr.	Mehmet ASUTAY	Durham University/Durham University Business School/ Durham/England/United Kingdom	mehmet.asutay@durham.ac.uk
Prof. Dr.	Ireide Martínez de BARTOLOMÉ	UNIR La Universidad en Internet /Vicerrectorado de Ordenación Académica/ Madrid /Spain	ireidem@gmail.com
Prof. Dr.	Duncan BENTLEY	Federation University/ Vice-Chancellor and President/Melbourne/Australia	vc@federation.edu.au
Prof. Dr.	Massimo BIASIN	University of Macerata/ Department of Economic and Financial Institutions/ Macerata/ Italy	massimo.biasin@unimc.it
Prof. Dr.	Jaroslav DVORAK	Klaipeda University/ Faculty of Social Sciences and Humanities/ Department of Public Administration and Political Sciences / Klaipeda/ Lithuania	jaroslav.dvorak@ku.lt
Prof. Dr.	Kamil GÜNGÖR	Afyon Kocatepe University/Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Public Finance/Afyon/Turkey	kgungor@aku.edu.tr
Prof. Dr.	Mario JADRIĆ	University of Split, Faculty of Economics, Business and Tourism, Department of Business Informatics/Split/ Croatia	mario.jadric@efst.hr
Prof. Dr.	Muharem Harry KARAMUJIC	University of Sarajevo, The School of Economics and Business / Sarajevo/ Bosnia and Herzegovina	mkar67@hotmail.com
Prof. Dr.	Cantürk KAYAHAN	Afyon Kocatepe University/Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Business(English)/ Afyon/Turkey	ckayahan@aku.edu.tr
Prof. Dr.	Erich KIRCHLER	University of Vienna/ Faculty of Psychology / Department of Occupational, Economic, and Social Psychology/Vienna/Austria	erich.kirchler@univie.ac.at
Prof. Dr.	Kaoru NATSUDA	Ritsumeikan Asia Pacific University/Graduate School of Asia Pacific Studies/ Jumonjibaru (Beppu), Oita/ Japan	natsuda@apu.ac.jp
Prof. Dr.	Oka OBONO	University of Ibadan/Faculty of the Social Sciences/ Department of Sociology/ Ibadan, Oyo State/ Nigeria	okaobono@gmail.com

Prof. Dr.	Neven ŠERIĆ	University of Split/Faculty of Economics, Business and Tourism/Department of Marketing/Split/Croatia	nseric@efst.hr
Prof. Dr.	Dixon Olutade TORIMIRO	The Obafemi Awolowo University/ Faculty of Agriculture/ Department of Agricultural Extension & Rural Development/ Ile-Ife, Osun State/ Nigeria	torimiro@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Jakub BERCIK	Slovak University of Agriculture/ Faculty of Economics and Management/ the Department of Marketing and Trade/ Nitra/ Slovakia	bercik.jakubxx@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Hasan DURAN	Istanbul University/Faculty of Political Sciences/Department of Political Science and International Relations/Istanbul/Turkey	hasan.duran@istanbul.edu.tr
Assoc.Prof.Dr.	Aleksander JANEŠ	University of Primorska/ Faculty of Management & Faculty of Polymer Technology/Koper/Slovenia	aleksander.janes.fm@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Dushko JOSHESKI	University "Goce Delcev" at Stip, The Department of Business Administration/ Stip/North Macedonia	dushkojosheski@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Adiqa KAUSAR KIANI	Federal Urdu University of Arts, Science & Technolog/Department of Economics/Islamabad/ Pakistan	adiqakian@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Aroon P. MANOHARAN	Suffolk University/The Institute for Public Service (IPS)/ Sawyer Business School/Boston,/Massachusetts/ U.S.A	amanoharan@suffolk.edu
Assoc.Prof.Dr.	Jasmina MANGAFIC	University of Sarajevo/ The School of Economics and Business/Sarajevo/ Bosnia and Herzegovina	jasminamangafic111@gmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Nelda MOUTON	North-West University, Business School, Operations Management / Supply Chain Management, North West / South Africa	nelda.mouton@nwu.ac.za
Assoc.Prof.Dr.	Edwin QUINN	Tennessee Wesleyan University/ Business Administration Program/ Athens, Tennessee/U.S.A.	ehq00@hotmail.com
Assoc.Prof.Dr.	Mesut SAVRUL	Çanakkale Onsekiz Mart University/Çanakkale Onsekiz Mart University/Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Econometrics/Çanakkale/Turkey	msavrul@comu.edu.tr
Assoc.Prof.Dr.	Alexander SHEMETEV	The Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration/ Moscow, Saint-Petersburg/Russia	anticrisis2010@mail.ru

Assoc.Prof.Dr.	Arunkumar SIVAKUMAR	VIT-AP University/ VIT School of Business/ Tamil Nadu/India	arunkumar.sivakumar@vitap.ac.in
Asst.Prof.Dr.	Verda Davaslđil ATMACA	Çanakkale Onsekiz Mart University/Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences/Department of Econometrics/Çanakkale/Turkey	verdaatmaca@comu.edu.tr

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Research Articles/Arastırma Makaleleri

- Chinedu Valentine OFOMA, Ojonimi Ferdinand EDINO & Timothy Valentine NWAKPA** 88-107
Addressing the Wicked Problems in Nigeria with the '4Es' in Public Administration/ Nijerya'daki Çetrefilli Sorunları Kamu Yönetimi'ndeki '4E'lerle Çözmek
- Salih Ziya KUTLU, Didem SAYGIN & Asime Dilara ERDEM**.....108-136
Kentsel Direnci Kadın Hakları Bağlamında Düşünmek: Avrupa Birliği ve Türkiye Üzerine Bir İnceleme / Thinking in the Context of Urban Women's Rights: A Review into the European Union and Turkey
- Yaşar ERJEM**.....137- 155
Approaches Towards Femicides on Social Media in Turkey: A Sociological Analysis/ Türkiye'de Sosyal Medyada Kadın Cinayetlerine Yönelik Yaklaşımlar: Sosyolojik Bir Analiz
- A. Cenk KATI & Ali E. ŞEVİK**.....156-178
Genişletilmiş Benlik Ölçeği Türkçe Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması/ Adaptation of Extended Self Scale into Turkish: Validity and Reliability Stud
- Asu ALTUNOĞLU**.....179-193
Critical Discourse Analysis of Distance Higher Education in Turkish Higher Education Policy Documents / Türkiye Yükseköğretim Politikalarında Uzaktan Eğitimin Eleştirel Söylem Analizi
- Ethical Commitee Approvals/Etik Kurul Raporları** 194-195

JATSS, 2024; 6(2), 88-107

First Submission: 23.04.2024

Revised Submission After Review: 24.05.2024

Accepted For Publication: 28.06.2024

Available Online Since:30.06.2024

Research Article

**Addressing the Wicked Problems in Nigeria with the ‘4Es’ in Public
Administration**

**Chinedu Valentine OFOMA ^a Ojonimi Ferdinand EDINO ^b & Timothy Valentine
NWAKPA ^c**

Abstract

The concept of wicked problems is continuously gaining more attention due basically to the inability of political authorities in certain nations to address some issues that have lingered for decades. This justifies the scholarly interrogation of various strategies adopted to solve these problems as well as the realization of their failure. Narrowing it down to Nigeria, this paper sufficiently contends that poverty, Boko Haram insurgency, banditry, herders-farmers crisis and secessionist agitation fit into the wicked problems; hence, the study primarily investigates the efficacy of the 4Es in Public Administration (a new model) in solving these wicked problems in Nigeria. Adopting a literature-based method, the paper argues compellingly on the need for the adoption of the 4Es in public administration in Nigeria and also highlights its implementation strategies. However, bureaucratic resistance is examined to be a potential challenge to the implementation of the model in the country. Consequently, the paper proposes for sensitization, participation and gradual implementation of the model among others. Drawing on the above, it concludes that the model should be adopted and offers some practical policy recommendations.

Keywords: wicked problems; equity, empathy, ethics, engagement and public administration

JEL Codes: H11,H12,H56,H83

^a Dr. Federal University Lokoja, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Lokoja/ Nigeria. chinedu.ofoma@fulokoja.edu.ng, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5493-9433> (Corresponding Author)

^b Dr. Federal University Lokoja, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Lokoja/ Nigeria. ojonimi.edino@fulokoja.edu.ng, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2313-2981>

^c Dr. Ebonyi State University, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Abakaliki/ Nigeria. nwakpatimothy70@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0392-8196>

JATSS, 2024; 6(2), 88-107

İlk Başyuru: 23.04.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 24.05.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2024

Online Yayın Tarihi: 30.06.2024

Araştırma Makalesi

**Nijerya'daki Çetrefilli Sorunları Kamu Yönetimi'ndeki '4E'lerle Çözmek
Chinedu Valentine OFOMA ^a Ojonimi Ferdinand EDINO ^b& Timothy Valentine
NWAKPA ^c**

Öz

Çetrefilli sorunlar (wicked problems) kavramı, temel olarak bazı ülkelerdeki siyasi otoritelerin onlarca yıldır devam eden bazı sorunları ele alma konusundaki yetersizliklerinden dolayı sürekli olarak daha fazla ilgi görmektedir. Bu durum, bu sorunları çözmek için benimsenen çeşitli stratejilerin bilimsel olarak sorgulanmasını ve başarısızlıklarının farkına varılmasını gerektirmektedir. Konuyu Nijerya'ya indirgeyecek olursak bu makale, yoksulluğun, boko-haram isyanının, eşkıyalığın, çoban-çiftçi krizinin ve şiddetli ayrılıkçı ajitasyonun çetrefilli sorunlar kavramına uyduğunu ileri sürmektedir. Ülkedeki bu çetrefilli sorunların çözümünde Kamu Yönetiminde yeni bir model olan 4E'lerin etkinliğini araştırmaktadır. Literatüre dayalı bir yöntemi benimseyen makale, Nijerya'da kamu yönetiminde 4E'lerin benimsenmesi ihtiyacını ikna edici bir şekilde tartışmakta ve bu doğrultuda sonuçlar ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: çetrefilli sorunlar, eşitlik, empati, etik, katılım ve kamu yönetimi

JEL Kodlar: H11,H12,H56,H83

^a Dr. Federal University Lokoja, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Lokoja/ Nigeria. chinedu.ofoma@fulokoja.edu.ng, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5493-9433> (Sorumlu Yazar)

^b Dr. Federal University Lokoja, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Lokoja/ Nigeria. ojonimi.edino@fulokoja.edu.ng, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2313-2981>

^c Dr. Ebonyi State University, Faculty of Management Sciences, Department of Public Administration, Abakaliki/ Nigeria. nwakpatimothy70@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0392-8196>

Introduction

The issues faced by the 21st century policy makers have always been serious, but there is a consensus that these issues are increasingly complex and more difficult (Room, 2011; Steffen, 2011). Wicked problems came into being as a result of frustrating experiences in public policy to the extent that certain problems were insurmountable, hence, should be clearly distinguished as such (Nick & Robert, 2019). Moreover, it is stressed that the idea behind wicked problems was thought out so as to explain the unfolding environmental and social issues in 1970. The extensive policy measures implemented by the Great Society in the US improved the standard of living of significant American citizens but the fundamental issue of poverty seemed to be intractable. Scholars have even further argued that political authorities had addressed a greater number of challenges they were faced with but were unable to solve the challenging issues known as wicked problems. If the above is established, then the challenges of political authorities at the beginning of the 21st century could be said to be more gloomy (Peters & Tarpey, 2019).

It, therefore, suffices to posit that certain challenges in Nigeria such as terrorism, banditry, poverty and secessionist agitation fit into the concept of 'wicked problems'. Their resistance to solutions over the years strengthens this argument. This assertion is supported by the submission by Ejiofor (2022) that Nigeria is one of the less secure countries due to various security concerns such as the herders-farmers crisis, Boko Haram insurgency and secessionist agitation. The citizens are presently living under the control of criminals across the country with the security agents looking overwhelmed (Ofoma & Onwe, 2023). Agitation by Biafran separatists is another source of security concern that has appeared intractable in spite of measures adopted by the political authorities (Ofoma, 2023).

The above raises concerns about the capacity of the long-established principles/pillars of public administration to solve these 'wicked problems' that have bedeviled the country for decades. Though there is contradictory evidence on the capacity of these long-established principles/pillars of public administration (Seth, Richard & Sean, 2022), the deteriorating condition of Nigeria rationalizes the consideration of the 4Es (engagement, ethics, empathy, and equity) which has emerged as a shift in thinking from the traditional pillars of public administration (economy, effectiveness and efficiency) called the 3Es. This new perspective has become necessary since the traditional pillars fail to take cognizance of certain critical aspects of public administration such as equity, empathy, engagement and ethics (Frederickson, 2010; Dolamore, 2021; McCandless & Ronquillo, 2020; Svara, 2014; Svara et al., 2015 and Alkadry & Blessett, 2010). Moreover, it is argued that this model has been successfully implemented in certain countries of the world such as New Zealand (well-being budget), City of Barcelona (participation and empowerment initiatives), Canada (indigenous reconciliation commission), Sweden (gender responsive budgeting), and South Korea (anti-corruption and transparency reform) (Kalinowski & Kim, 2013; Government Offices of Sweden, 2019; Jaquierey, 2022; Colomer & Perez, 2024).

The scholarly interrogations around this new idea (4Es in public administration) arguably provide a solid foundation to better comprehend the capacity of this new perspective in addressing issues of governance in countries (Seth et al, 2022 and Clare, 2023). However, studies examining the correlation between the new perspective and wicked problems in Africa, especially Nigeria appear to be lacking grossly. Consequently, this study is framed to examine the efficacy of the 4Es model in solving the 'wicked problems' in Nigeria which are pinned down to poverty and security challenges. The paper proceeds by interrogating the wicked problems in Nigeria. The next section of the paper specifically examines initiatives

implemented by the Nigerian state in tackling the wicked problems. The third section centers on the literature-based method adopted for the study. The ensuing section focuses on the argument in favor of the adoption of the new model (4Es in public administration); while the fifth section centers on practical steps for implementing the model. The next section focuses on bureaucratic resistance as a potential challenge and the measures for addressing it; while the last section deals with concluding remarks and policy recommendations.

Literature Review

Wicked Problems in Nigeria

The painful reality of "wicked problems" in the context of public policy is that certain issues cannot be surmounted and hence, must be distinguished from others (Nick & Robert, 2019). Rittel & Webber (1973), the advocates of this concept, were urban planners who were dissatisfied with the way analytical systems approaches failed to address numerous issues and thought it was necessary to label these issues as "wicked" in order to elicit interest over their peculiarities and encourage consideration of other strategies. Fundamentally, wicked problems were viewed as the opposite of benign or tame issues which were remarkably surmountable (Nick & Robert, 2019). A wicked problem is conceptualized as a type of social issues which are poorly articulated, having ambiguous information as well as divergent values among stakeholders and extremely complex implications on the entire structure. The word 'wicked' is meant to explain the cunning and even malevolent nature of certain issues, where suggested measures end up deteriorating the situation (Churchman, 1967).

However, the concept is not without criticisms as demonstrated by some scholars such as Noordegraaf et al. (2019) who contend that the perspective and associated literature fail to consider individuals and their customs, true perception and solution of wicked problems. Also, cooperative, trust-establishing, and learning-driven strategies that are frequently recommended for dealing with wicked problems are utopian and may actually be hindered by elements associated with the problem or they may represent added advantages of regular steps instead of being strategies themselves. Lastly, it is argued that wicked perspective has to blur professional and administrative undertones since it is unable to suggest workable strategies for addressing practical problems that are connected to wicked problems such as revenue allocation.

As cogent as the above weaknesses seem, it is strong to assert that they do not outweigh the merits of the concept as some governments across the globe have not been able to address certain challenges even with foreign assistance. Where does one place a problem that has defied the capacity of political authorities to govern effectively if not 'wicked'? Supporting this view, Catrien, Art & Robert (2019) specifically identify various challenges that fit into the concept and they include terrorism, climate-related events, aging populations and digital warfare among others. This opinion is strengthened in the submission by Guy & Matthew (2019) that wicked problems emerged due to the need to deconstruct certain evolving challenges such as poverty that have seemed to be a conundrum to political authorities.

Drawing on this submission, it suffices to categorize Boko Haram insurgency, banditry, herder-farmers crisis, secessionist agitation and poverty in Nigeria as wicked problems. Nigeria like some other countries of the world has been bedeviled with security issues which include but are not limited to Boko Haram insurgency, secessionist agitation, herders-farmers crisis and Niger-Delta militancy in Northeast, Southeast, North-central and South-south geopolitical zones respectively (Ejofor, 2022). Which problem is more wicked than Boko Haram insurgency that has strongly resisted numerous solutions (both kinetics and non-kinetics) after more than two decades of its emergence? Despite the insurmountable nature of Boko Haram insurgency,

herders-farmers crisis has emerged thereby posing another challenge for the ruling class. Basically, this crisis between the pastoralists and farming communities which began in the North-central geopolitical zone has resulted in the killings of a significant number of Nigerian citizens. The modus operandi of the Fulani militias involves violent attacks, hostage-taking, and destruction of farmlands. The long-standing, ancient rivalry between farmers and herders was rekindled in 2018 and is still a contributing factor to the lack of security in the north (Ojo, 2020). While there is a continuous attempt by Boko Haram terrorists to conquer the Northeastern geopolitical zone, the maiming and killings by some criminal pastoralists in the North-central have continued unabated, banditry has emerged in the North-west, thereby endangering the whole northern region (ThisDay, 2019). The herders-farmers crisis is a security challenge compounded by certain factors such as a continuous increase in population. The increase in population places a serious burden on natural endowments such as land grasses and water which are essential for the continuous existence of people in rural communities. Therefore, the quest for survival using these natural resources usually leads to conflict between the herders and host farming communities (Olusegun et al., 2023).

Banditry especially in the Northwest geopolitical zone is another recently emerged security concern in the country that has resulted in the raping of women, stealing of cattle and kidnapping of farmers among others. Just as in other parts of the country, the socio-economic activities in the South-eastern geopolitical zone have been greatly undermined as a result of security threats arising from the enforcement of the Indigenous People of Biafra (IBOP) sit-at-home order (Ofoma, 2023). One of the consequences of Nigeria's civil war of 1967-1970 is the reawakening of a new group (Movement for the Actualization of the Sovereign State of Biafra) agitating for a state of Biafra. This peaceful group emerged at the beginning of 2000 with the primary aim of liberating Biafra. Ralph Uwazuruike, a lawyer, spearheaded the creation of the movement. Simultaneously, the engagement in battles between the Nigerian security personnel and MASSOB members together with the apprehension of Ralph Uwazuruike suppressed the resurgence of the independence campaign. The fall of the Movement for the Actualization of the Sovereign State of Biafra led to the creation Indigenous People of Biafra in 2012 by Mazi Nnamdi Kanu, a Nigerian British citizen staying in London (Ojo, 2023). Where does one place secessionist agitation with its accompanied security disturbances that resurfaced since the beginning of this uninterrupted democracy (1999)? These security concerns have been used by different political parties especially the All Progressive Congress (APC) during their electioneering campaign to win elections but the situation has consistently deteriorated.

While these security issues have been there for decades, governments' inability to address the increasing rate of poverty in the country which has manifested in so many complicated forms leaving one with no other term than a 'wicked problem'. While lending credence to this submission, Abayomi & Omoyeni (2018) contend that poverty in Nigeria is a clear definition of a 'wicked problem' as it has become more alarming in spite of numerous initiatives implemented by successive governments at all levels. National Bureau of Statistics (2012) reveals that the estimates of poverty rate per person per year in 2003-2004 and 2009-2010 stood at ₦28,836.70 and ₦55,235.20 respectively. The latest statistics seems more hopeless and disturbing as about 133 million individuals, or 62.9% of the population, face multidimensional poverty and are considered to be experiencing at least 26% of weighted deprivations across several dimensions (National Bureau of Statistics, 2023).

Table 1

Framework specifically explaining the Failed Measures Adopted by Nigeria State to Address Wicked Problems

The wicked problems and failed measures				
Boko-haram insurgency	Herders-farmers conflict	Banditry	Secessionist agitation	Poverty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Creation of Joint Task Operation in 2009 2. Passage of Terrorism Prevention Act, 2011 3. Setting up of 26 member Amnesty Committee on Dialogue 4. Peaceful Resolution of Security Challenge in the North, 2013 5. Joint Multinational Task Force 6. Civilian Joint Task Force 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Establishment of Grazing Reserve, 1965; 2. Setting up of National Commission for <u>Normadic</u> Education, 1989 3. Deployment of security personnel to the affected communities 4. Anti-open Grazing Law by some state governments 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deployment of security forces to the affected areas 2. Payment of ransom 3. Offering of amnesty to the bandits 4. Maintenance of vigilante groups 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deployment of security personnel 2. Proscription of IPOB as a terrorist group 3. Incarceration of IPOB leader. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. National Poverty Eradication Programme 2. Better Life Programme 3. Family Economic Advancement Programme 4. National Social Investment Programmes.

Note.Ojo,2020;Olusegun et.al,2023 and Aina et al,2023

Methodology

This paper adopts a literature review-based method driven by content analysis. Conceptually, literature review is distinguished through a replicable and methodical strategy for determining and examining the condition of art in certain disciplines (Fink, 2005). It integrates research in a methodical, lucid and reproducible way to advance understanding and guide conduct and policy (Tranfield, Denyer & Smart, 2003).

Consequently, this study centered on peer-reviewed papers interrogating issues around the 4Es in public administration and wicked problems (Boko Haram insurgency, herders-farmers crisis, violent secessionist agitation, banditry and poverty) in Nigeria. Accordingly, a keyword search was carried out using SCOPUS and Web of Science (WoS) databases. These databases form a major part of the tools utilized in this methodology. Where available, the Digital Object Identifier (DOI) and Uniform Resources Locators (URL) of the papers were equally stated for transparency. The rationale for this selection is illuminated in the assertion by Thome, Scavarda & Scavarda (2016) in Chantal & Andrea (2023) while arguing that these two search databases were chosen because of their comprehensive nature and wider utilization in social sciences publications precisely those of management. Also, using these citation databases guarantees the identification of a larger variety of studies because they index many vendor and journal databases in one place. Also, publications from media outlets, government establishments and international organizations were equally considered.

The two main variables in this paper are 4Es in public administration and wicked problems. In the course of screening the literature, it was discovered that wicked problem is

contextual as well as country specific but should be characterized by its basic elements such as being insurmountable, conundrum, complex and confusing. Peer-reviewed papers on public administration in general were discarded as a result of their insignificant relevance. Meanwhile, it is argued that bias is a big challenge to data collection and could significantly negatively affect the validity of findings and by extension quality of a research. Hence, to prevent any form of bias as this study was driven by content analysis, the paper adopted a two-stage process whereby peer-reviewed papers that did not show significant relevance by their titles and abstracts were read to make a valid decision. To this end, 251 articles were considered using formal inclusion and exclusion criteria and this led to 70 articles that were finally found relevant and utilized for the paper. To be specific, articles interrogating issues around the 4Es model, methodology (systematic literature review) and wicked problem as a concept as well as Nigerian examples such as Boko Haram, banditry, and herdes-farmers conflict were included. As argued by Demartini (2013); and Centobelli, Cerchione & Esposito (2017), articles examining issues outside the topic were excluded.

Why the 4Es in Public Administration?

Over the years, Nigerian state has continued to face numerous challenges as discussed in the above section and these challenges can at best be described as wicked problems due to their nature, dimensions, and intractability which make them suitable to the concept. The insurmountable nature of the problems has warranted a rethink of the 4Es in public administration. Justifying the importance of a paradigm shift in the pillars of public administration, Seth et al (2022) contends that there is increasing inequality between the rich and the poor; and agitation among various groups (economic, social and racial) exacerbated by disparities in access to healthcare and educational services globally. Therefore, there will be deepening inequality between the rich and the poor if these challenges are not addressed. Moreover, the planet is becoming uninhabitable due to global warming, and its effects are not being felt equally in all regions. To address these problems, a new perspective that centers on ethics, equity empathy and engagement is extremely important. These new four pillars equip administrative officers or street-level bureaucrats with the knowledge and abilities necessary to perform in the best interest of the citizens and the globe (ethics), including individuals who are incapable of speaking for themselves (equity), paying attention and assisting every community in a manner that meets their needs and aspirations (engagement) and knowing the intricacies of the divergent universe in which these people reside (empathy).

Arguably, the efficacy of this new perspective on Nigeria's issues (wicked problems) can be properly deconstructed and determined when its pillars are separately interrogated and linked to the issues. Accordingly, equity as a strong element of this perspective has not been given its rightful place in Nigeria when it comes to service delivery, project execution, appointment, provision of grants and credit facilities among others. In their attempt to find out how public administration drives justice, Adams et al. (2019) rhetorically asks "what do people deserve; who decides; how do administrative decision-making process intersect with other values?" These salient issues expose the manifestations of shenanigans among administrators as they can be professional in their conduct and activities but remain ignorant of harm caused by their unequal or unfair treatment given to people in the course policy implementation. Ejiofor (2022) observes that most of the prison inmates who granted interviews stated that they were unapologetic over their involvement in criminality as the political class has continuously and deliberately made life comfortable for very few people at the detriment of the majority of the citizens. Niger-Delta militancy is also linked to injustice and neglect from the political authorities. The (perceived) marginalization of Igbos in the South-eastern part of Nigeria is arguably responsible for secessionist agitation in the area culminating in security threats.

Nationally, the level of poverty is alarming but there are significant discrepancies in the rates of poverty among regions as some geopolitical zones have higher rates of poverty than certain other zones (Jaiyeola & Bayat in Ejiofor, 2022). It therefore suffices to contend that equity is very critical in addressing this problem as argued by Frederickson (2010) that it is necessary to establish the beneficiaries of public policy or programme. It is not enough to have a functional and efficient administrative system, it must also be seen to be equitable in service delivery in order not to create disadvantaged groups that will be vulnerable.

Linking empathy to the solution of wicked problems in Nigeria is not far-fetched. “Empathy can be both a cognitive process – a conscious and deliberate attempt to understand how others experience the world, without necessarily sharing in their feelings – and an affective response to another – a feeling of connection with another’s experience and an alignment of feelings (whether accurately or not). However, these are not neat or sterile binaries: empathy can be an intelligent and judicious way to examine experiences beyond ourselves, and reflect on our interactions with others that combines how we rationally analyse situations or objects and their meaning to others, as well as sensitivity to the emotions involved” (Claire, 2023, 1082). This paper adopts the later understanding of empathy to contend that its timely demonstration by political actors and administrators could contribute significantly to addressing the wicked problems in Nigeria. There is a perception that some young people have taken up arms against the state due basically to the insensitivity of those managing the commonwealth. For instance, Onyekpere (2023) argues that while Nigerians were being asked to tighten their belt due to economic hardship, the President was making a request for ₦12.7 billion from the National Assembly for SUV vehicles, presidential air fleet and replacement of operational vehicles among others. This is one out of numerous acts of insensitivity such as running over bloated ministries while Nigerians are languishing in abject poverty and holding political rallies amidst kidnapping and killing of innocent citizens. The point being made here is that empathy has a significant way of assuaging the feelings of citizens in difficulty as well as discouraging them from engaging in criminalities. This goes to suggest that both political actors and bureaucrats should at all times be seen to be empathetic. Empathy is viewed as a remedy to these weaknesses forces introspection and recognition of someone’s impact on other people. By structure, it ought to be thoughtful and continuous. It can be challenging to fully comprehend the actions, intentions, or experiences of another person or group when attempting to interact with them in order to negotiate, cooperate, or exert influence. This is especially true if no thought is given to how they may perceive you, the interactions that have come before that may have shaped your current strategy, anxieties, and trust levels. Even though it is impossible to know oneself perfectly, attempts to view oneself from the perspectives of others should balance the extremes of morality and power-hunger (Claire, 2023).

Ethical conduct among administrators is also put forward as a vital element of the 4Es capable of contributing significantly to solving the issues. The word ethics comes from the Greek word "ethikos," which means custom. The Latin equivalent of this Greek word is "mors," which means "custom" or "mores." The habits and behaviours that are characteristic of a place or group of people are known as the mores of that area or group. Ethics originated as a branch of philosophy, which explains why some refer to it as moral philosophy or assume that it is the same as morality (Ibietan & Joshua, 2013). It is ethically required of administrators to uphold certain ideals. American Society for Public Administration's (ASPA) code of ethics reveal that administrators are expected to advance professional excellence, promote national interest, enhance social justice, advance democratic participation, protect constitutions, and fully inform and advise the citizens (McCandless & Ronquillo, 2020; Svara, 2014; Svara et al., 2015). Therefore, to contend that public administration in Nigeria has been driven by ethical conduct

may be tantamount to living in yesterday if not completely fallacious. This takes us to the submission by Ezeani (2006) built on the works of Rasheed that unethical conduct, absence of transparency and corruption are not only prevalent but have also become part of the system to the point that one may have strong justification to deconstruct ethical misconducts in Nigeria public administration. Ikeanyi (2009) trenchantly infers that unethical behavior is a serious threat to public administration in Nigeria.

Consequently, this paper is led to argue that advancement of ethical conduct in Nigerian public administration is the way to go in solving the wicked problems as it is not only needed for quality service delivery but equally important because it has a way of sending a strong signal to the public that it is no longer business as usual. Underlying this perspective, is the assertion by Ikeanyi (2009) that the relevance of ethics manifests as principles guiding human behavior in a society as well as a societal approach used in enhancing human life by preserving a more humane environment together with achieving a harmonious society.

Within the context of engagement lies the consultation of the citizens on policies, programs and projects among others. Providing a strong justification for engagement, Alkadry & Blessett (2010) aver that engagement is critical especially when a section of a country is historically discriminated against by the administrative system. Engagement is very relevant and strategic as it ensures collaboration between administrative officers and communities aimed at addressing challenges. There is a convergence of opinion by scholars that the contemporary approach to public administration encourages the involvement, contribution, and influence of diverse political actors as well as the need for the people (citizens) to keep their eye on the policy-making processes, especially during the formulation stage due basically to the argument that agenda setting in a complex and diverse country is not always scientific and rational (Ball, Maguire & Braun, 2012; Howlett 2000; Spillane et al, 2002 and Ball, 2012). Public engagement entails the participation of citizens in governance either in the form of decision-making, policy formulation or agenda setting (Rowe & Frewer, 2005). Scott (2017) observes the importance of citizens' engagement using a stakeholder approach which suggests that it is meant to obtain responses when consulting with relevant stakeholders and utilize the information to redesign the policy solution in order to enhance its acceptability by the administrative system. Engaging the members of the public is capable of enriching policy formulation by articulating opinions towards policy under formulation. Putting the experience of individuals impacted by the decision at the forefront of discussions can also result in more informed policies and programs that are in line with the demands of the populace. Beyond civic capacity building, public engagement enhances accountability (Katsonis, 2019). It is a sine qua non for effective governance in that it builds civic capacity, and improves accountability thereby enhancing quality of the service delivery (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2009).

Building on the above discussion leads this paper to posit that public engagement is an effective tool necessary for solving the wicked problems in Nigeria. Within this context, opinions (both convergent and divergent ones), grievances, and frustrations are expressed; and policies that reflect the aspirations and needs of the people are formulated and implemented. Beyond this, a strong sense of belonging among the citizens is created. Sense of belonging as a resultant effect of public engagement could contribute significantly to addressing certain security concerns in the country.

Table 2*Tabularizing and Simplifying the Efficacy of the 4Es on Wicked Problems in Nigeria*

Empathy	Engagement	Equity	Ethics
Correcting the perception of insensitivity of the political class as a reason for criminality.	Giving the people a sense of belonging and ownership of political power.	Addressing income inequality among citizens together with cases of injustice as a valid point for taking up arms against the state.	Professionally acting within the law in service delivery and being decisive in dealing with born up deviants and outlaws.

Note. Authors' model, 2024

Implementation Strategies for the 4Es model in Nigeria

The significant gaps in income, infrastructures and education among others in Nigeria illuminates the argument advanced for equity in public organizations which has correlation with certain conditions in the country. To implement equity as a critical element of 4Es model, Seth et al. (2022) contends that relevant administrative authorities must acknowledge their role in creating, maintaining and widening disparities. Meanwhile, acknowledging these challenges can only be practicable when the relevant public organizations get the support and leadership necessary for adopting equity mindsets as well as extensively reaching out to historically marginalized people in order to enlighten them on the causes and consequences of injustices, reveal and comprehend the culpability of administrative systems, suggest and implement workable solutions. Arguably, many cases of administrative injustices are deliberately perpetuated against the historically discriminated people, hence, such acts must be acknowledged, comprehended and addressed (Gooden, 2015; Johnson & Svara, 2015b). Therefore, public sector organizations in Nigeria must be seen to be admitting their administrative rascality and injustices which compelled certain aggrieved people to take up arms against the state. This calls for collaboration between Ministry of Information and National Orientation Agency and other relevant bureaucratic organizations. This assertion resonates with the opinion of Johnson & Svara (2015a & b) that acknowledging the problems inevitably result in interacting with the public and providing significant seats at the table which is in consonance with building representative bureaucratic system. It is a healthy administrative strategy as seen in Seattle's Race and Social Justice Initiative (RSJI) (RSJI, 2019a, 2019b, 2020). To be precise, Seattle's Race and Social Justice Initiative demands that all public policies (both existing and new) must be a practical reflection of equity. This acknowledgement of administrative rascalities serves as a basis for ensuing equity-related actions such as formulating and implementing policies and programs to fill the gaps created by administrative injustices.

In doing the foregoing, there must be a robust engagement with the communities that would mostly be impacted by such a policy (Johnson & Svara, 2015b). This engagement will be driven by digitalization which will result in the deployment of certain tools such as whatsapp, Telegram, Facebook, and Instagram among others. This makes the process of engagement convenient for both the marginalized population and policy actors which in turn leads to sustained outcomes. To this end, bureaucratic organizations in the country are expected to develop functional technological instruments aimed at driving the process of engagement.

Moving beyond engagement with the marginalized groups, inter-agencies engagement is also needed to strengthen collaborations and minimize overlaps to the barest minimum. This is where administrators in Ministry of Digital Economy bring their expertise and competence to bear so as to ensure a seamless process. While supporting this step, Nelson & Brooks (2016) argue that digital tool such as toolkit enables the administrators to: (1) enhance programs and highlight desired outcomes; (2) gather both qualitative and quantitative data to explain the level, causes, and impacts of injustices; (3) engage the people and identify measures of expanding the engagement, especially with and for historically marginalized populations; (4) find out who benefits or/are detrimentally impacted by the policy reforms together with ascertaining how the reforms promote equity; (5) determine who is saddled with the responsibility of implementing the proposals; and (6) describe the ways in which public administrators should report on and assess the outcomes of public policy in a manner that is inclusive, communicative, and accountable. Gooden (2014) observes that promoting equity necessitates a variety of forms of involvement, such as conversations about anxiety and the value of equity across agencies as well as interaction with the populations most impacted by specific public policies.

While ethical conducts are always clearly spelt out in public service rule of nations including Nigeria, it suffices to put up a process through which the ethics not just as a responsibility of public servants but also as a cardinal element in public administration which could contribute to drive the process of addressing the wicked problems in Nigeria. This calls for review of existing rule concerning ethics in Nigerian public sector organizations. Also, ethical principles should be clear and unambiguous. Additionally, internal mechanisms for guidance and consultation must be put in place to enable public bureaucrats apply ethical principles in their various places of work (Organization for Economic Cooperation and Development, 2024); most fundamentally, rules against ethical misconducts should be stringent enough and always be seen to be implemented when the need arises so as to deter the public administrators. Linking equity with ethic, Seth et al. (2022) contends that a consensus has been reached among scholars that equity especially in public sector and non-governmental organizations should be considered as an ethical priority.

Empathy as a concept could be ambiguous especially in public administration as it is arguably not an idea that is naturally related to the field but other disciplines. However, researchers in public administration could learn from other disciplines while analyzing empathy in public sector organizations (Meyer et al., 2022). For instance, in nursing, empathy is one of the essential elements for high quality care of patient (Yu et al., 2021). For this paper, empathy entails sympathy (an administrative officer's concern for a citizen), tenderness (affectionate and lovely feeling for weak citizens) and compassion (witnessing a citizen's negative emotional condition with a spure to assist the citizen) (Cuff et al., 2016). Therefore, making the public administrators in Nigeria become fully aware of these variables that constitute 'empathy' is the first stage of this process. Beyond this, various administrative authorities should design a special package to be given as a motivation annually to exceptional public administrators who emerge by public opinion poll using digital tool such as Facebook or Instagram. This must be seen to be transparently done.

The above discussion focuses on steps peculiar to each of the four elements of the new model (4Es in public administration). For a successful and sustained outcomes, further implementation steps integrating the four principles are highlighted as follows:

1. Formulating and reviewing the existing policies to ensure their agreement with the 4Es model.

2. Demonstration of political will by the ruling class towards the elements (equity, engagement, ethics, and empathy) of the model.
3. Developing the capacities of the administrative officers through training, seminars, and workshop for the task ahead.
4. Restructuring of the bureaucratic organizations to support the new model.
5. Enhancing workforce diversity through the implementation of affirmative action and recruiting the marginalized population into the public sector.

Bureaucratic Resistance: A Potential Snag

The implementation of the 4Es model in Nigerian public administration as advocated in this study would understandably meet certain resistance especially from the administrative system because it is argued that bureaucracy could be hesitant to reforms and this may not be an exception. Interrogating the rationale for bureaucratic resistance to reforms, Joha & Janssen (2014) observe that reforms could result in dismantling of existing functional structure and even physical relocation of the departments that have been part of the administrative system for a very long time. Bekkers (2007) infers that one of the reasons why bureaucratic organizations attempt to resist reforms is due to a shift in emphasis from a traditional hierarchical control relationship in bureaucracy to a type of network governance that requires managers to oversee across organisational boundaries. In addition, the resistance is arguably driven by certain factors such as corruption, entrenched interests, lack of capacity and political interference among others. Targeted bureaucratic organisations have been shown to reject reforms that pose a danger to their interests (Dommett & Skelcher 2014; Overman, van Thiel, & Lafarge, 2014). Meanwhile, bureaucratic resistance has been categorized into the following: (1) Avoid (window dressing" or symbolic acceptance; decoupling); (2) compromise (conform to minimum standards or marginal adaptor role); (3) defy (use information asymmetry to challenge technical feasibility of government proposal); and (4) manipulate (mobilize stakeholders or ; influence position other constituents) (Dommett & Skelcher, 2014; Overman et al., 2014; Oliver, 1991; Pfeffer & Salancik, 1978; Dommett & Skelcher, 2014; Scott, 1983; and Dommett & Skelcher, 2014). While "veto options" can be used by policy actors in the political arena to thwart change, institutions can also grant more or less latitude to particular interpretations and/or enforcement requirements that either promote or inhibit reform. It is further contended that institutional rules are often vague and open to interpretation, and they are frequently enforced and implemented by various institutional actors (such as the courts and bureaucrats), each of which plays a unique role in determining the dynamics of institutional reform (Mahoney & Thelen, 2010).

The above perspective compels this paper to argue that there could be bureaucratic resistance against the 4Es model because it is tantamount to change of the status quo. Beyond this, certain policy actors (powerful) who are benefiting from the current system would go to any length to frustrate the reform for the status quo to be maintained. This could be better explained by the ugly experience by Nigerians over the introduction of IReV by Independent National Electoral Commission to enable real time transmission of election result from the polling units to INEC server. Supporting this assertion, Fernandezand & Rodrik (1991); Samuelson & ZeckHauser, (1988); and Dziuada & Loeper (2016) unaimously infer that those benefiting from the status quo may want to maintain it if there is no tendency that the reform would advance the interest of the status quo. Additionally, the uncertainties surrounding reforms compel the actors to maintain the current order. Interest groups can attempt to frustrate the reform if they perceive that their interests would be negatively affected by the change (Becker, 1983; Becker, 1985).

Sensitization, Participation and Gradual Implementation: Overcoming the Potential Bureaucratic Resistance

While bureaucratic resistance has been argued to be a potential challenge to the 4Es model being proposed, it is imperative to observe that it is not unsurmountable. Therefore, solving the problem could warrant developing an effective communication strategy whereby the policy actors and intended beneficiaries (the people) would be clearly informed about the objective and processes of the model, and their inputs sought. Aligning with this view, Pitlik et al. (2014) assert that communication of the broad objective of a reform is essential in that its absence could prevent a government from getting a clear mandate for a reform. Information on a reform should spark a public discussion about the shortcomings and issues with the current system. This calls for strategic approach because individuals assess whether they are in a gain- or loss-affected domain by looking at the current state of affairs. This therefore requires the government to effectively recast the reform problem from (possible) gains of a policy change into (potential) threats of losses in the event that no action is taken (Pitlik et al., 2014).

Participation of all the relevant policy actors and people is also critical to identify areas of agreement and disagreement before the model is implemented. Commonsensically, areas of disagreement should be looked into and consensus reached before the implementation. Pitlik et al. (2014) contend that participation of all the relevant actors could reduce of speed at which decision is taken but it is necessary to ensure that the opinions of all the concerned individuals are considered in the process. This does not only make them feel belonged but also prevent future protest or sabotage against the model when implemented.

Beyond the above is the gradual implementation of the model wherein there will be pilot phases used in ascertaining the efficacy of the model. This should include certain critical public organizations whose activities and operations have direct impact on the people. This brings to mind Ministry of Humanitarian Affairs, Disaster Management and Social Development among others. Béland (2016) contends that the execution stage of a policy is essential and largely determines the success or failure of the reform process.

Additionally and more fundamentally, there should be sincerity of purpose and genuine commitment to the model by the political leadership and high ranking administrators. This goes a long way in encouraging the street-level bureaucrats to key into the model fully. This is necessary as certain good policies and programs had failed in the past on account of this particular factor.

Concluding Remarks and Policy Recommendations

This paper was majorly motivated by the inability of the traditional pillars of public administration which are economy, efficiency and effectiveness together with other measures implemented by the Nigerian state in addressing the wicked problems such as Boko-Haram insurgency, banditry, herders-farmers conflict, secessionist agitation and poverty. Having evidently justified the categorization of the foregoing issues as ‘wicked problems’, the paper strongly argues for the adoption of the 4Es in public administration as a panacea to the challenges. This suggestion is supported by various discussions made in the body of the work. Furthermore, implementation steps for the model were also explored to guide policy actors. However, there was an understanding that the model could be hampered by bureaucratic resistance; and this resulted in the suggestion of sensitization, participation and gradual implementation of the model as overcoming strategies. In all, adopting this model as simplified in a tabular form becomes very valid in the context of these intractable issues faced by the

Nigerian state. Arising from this submission, the policy makers in the country are encouraged to:

1. Integrate the model in every aspect of policy making in the country.
2. Encourage the domestication of the model at the sub-national levels of government.
3. Develop a legal framework for the model.
4. Continuously monitor and evaluate the implementation of the model in order to easily identify deficiency (if any) and address it promptly.

References

- Abayomi, M.A. & Omoyeni, J.A. (2018). Tackling the wicked problem of poverty in Nigeria: Strategies for state governments. *Journal of Poverty, Investment and Development*, 43, 39-46.
- Adams, G. B., Balfour, D. L., & Nickels, A. (2019). *Unmasking administrative evil* (5th ed.). Routledge
- Aina, F., Ojo, J.S. & Oyewole, S. (2023). Shock and awe: Military response to armed banditry and the prospects of internal security operations in Northwest Nigeria. *African Security Review*, 32(4), 440-457. DOI: 10.1080/10246029.2023.2246432
- Alkadry, M. G., & Blessett, B. (2010). Aloofness or dirty hands? Administrative culpability in the making of the second ghetto. *Administrative Theory & Praxis*, 32(4), 532–556. <https://doi.org/10.2753/ATP1084-1806320403>
- Ball, S. J. (2012). *Politics and policy making in education: Explorations in sociology*. London and New York: Routledge
- Ball, S. J., Maguire, M. & Braun, A. (2012). *How schools do policy: Policy enactments in secondary schools*. London and New York: Routledge
- Becker, G. S. (1983). A theory of competition among pressure groups for political influence. *Quarterly Journal of Economics*, 98(3), 371–400.
- Becker, G. S. (1985). Public policies, pressure groups and dead weight costs. *Journal of Public Economics*, 28(3), 329-347.
- Bekkers, V. (2007). The governance of back-office integration. *Public Management Review*, 9 (3), 377–400.
- Béland, D. (2016). Ideas and institutions in social policy research. *Social Policy & Administration*, 50(6), 734–750
- Catrien J.A.M. T., Art, D. & Robbert, B. (2019). A critical assessment of the wicked problem concept: relevance and usefulness for policy science and practice. *Policy and Society*, 38:2, 167-179. DOI: 10.1080/14494035.2019.1617971
- Centobelli, P., Cerchione, R. & Esposito, E. (2017). Environmental sustainability in the service industry of transportation and logistics service providers: Systematic literature review and research directions. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 53, 454–470. doi:10.1016/j.trd.2017.04.032.
- Churchman, C.W. (1967). Guest editorial: *wicked problems*. *Manage Sci.* 14(4, Application Series):B141–B142.
- Claire, Y. (2023) Is empathy a strategic imperative? A review essay. *Journal of Strategic Studies*, 46(5), 1082-1102. DOI: 10.1080/01402390.2022.2152800
- Colomer, L. & Perez, A. (2024). City governance, participatory democracy, and cultural heritage in Barcelona, 1986-2022. *The Historic Environment: Policy and Practice*, 15(1), 81-100.
- Cuff, B. M. P., Brown, S. J., Taylor, L., & Howat, D. J. (2016). Empathy: A review of the concept. *Emotion Review*, 8(2), 144–153. <https://doi.org/10.1177/1754073914558466>

Demartini, C. (2013). Performance management systems. A literature review. In C. Demartini (Eds). *Performance Management Systems. Contributions to Management Science* (pp 55–88). Berlin, Heidelberg: Springer.

Dolamore, S. (2021). Detecting empathy in public organizations: Creating a more relational public administration. *Administrative Theory & Praxis*, 43(1), 58–81. <https://doi.org/10.1080/10841806.2019.1700458>

Dommett, K. & Skelcher, C. (2014). Opening the black box of administrative reform: A strategic-relational analysis of agency responses to termination threats. *International Public Management Journal* 17 (4), 540–63.

Dziuda, W. & Loeper, A. (2016). Dynamic collective choice with endogenous status quo. *Journal of Political Economy*, 4, 1148-1186

Ejiofor, P.F. (2022). Beyond ungoverned spaces: Connecting the dots between relative deprivation, banditry, and violence in Nigeria, *African Security*, 15(2), 111-141. DOI: 10.1080/19392206.2022.2061320

Ezeani, E.O., (2006). *Fundamentals of public administration*, Enugu: Zik-Chuks Publishers.

Fernandez, R. & Rodrik, D. (1991). Status quo bias in the presence of individual-specific uncertainty. *American Economic Review*, 81(5), 1146-1155.

Fink, A. (2005). *Conducting research literature reviews: From paper to the internet*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Frederickson, H. G. (2010). *Social equity and public administration: Origins, developments and applications*. M.E. Sharpe.

Gooden, S. T. (2014). *Race and social equity: A nervous area of government*. M.E. Sharpe

Gooden, S. T. (2015). From equality to social equity. In M.E. Guy & M.M. Rubin (eds.), *Public administration evolving: From foundations to the future* (pp. 210–230). Routledge

Government Offices of Sweden (2019). *The Government's work on gender-responsive budgeting*. Retrieved from: <https://www.government.se/articles/2019/10/gender-responsive-budgeting/>

Howlett, M. (2000). Managing the “Hollow State”: Procedural policy instruments and modern governance. *Canadian Public Administration/Administration Publique du Canada* 43 (4): 412–431. <https://doi.org/10.1111/j.1754-7121.2000.tb01152.x>.

Ibietan, J. & Joshua, S. (2013). Ethics in the Nigerian public sector: A discourse. *The Public Administration and Social Policies Review*, 1(10), 46-59.

Ikeanyibe, M.O., (2009). *Principles and practices of public personnel administration: A Nigerian perspective*. Onitsha: Perfect Image.

Jaquierey, A. (2022). *New Zealand: Changing the conversation on well-being*. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/01/26/cf-new-zealand-changing-the-conversation-on-well-being>

Joha, A. & Janssen, M. (2014). Factors influencing the shaping of shared services business models. *Strategic outsourcing: An International Journal*, 7 (1), 47–65

Johnson, N. J., & Svara, J. H. (2015a). Social equity in American society and public administration. In N. J. Johnson & J. H. Svara (eds.), *Justice for all: Promoting social equity in public administration*. (pp. 3–25). Routledge.

Johnson, N. J., & Svara, J. H. (2015b). Toward a more perfect union: Moving forward with social equity. In N. J. Johnson & J. H. Svara (eds.), *Justice for all: Promoting social equity in public administration* (pp. 265–290). Routledge

Kalinowski, T. & Kim, S. (2013). Corruption and anti-corruption policies in Korea. *GIGA German Institute of Global and Area Studies*, 30, 1-29

Katsonis, M. (2019). Designing effective public engagement: the case study of Future Melbourne 2026. *Policy Design and Practice*, 2(2), 215-228. DOI:10.1080/25741292.2019.1621032

Mahoney, J. & Thelen, K. (2010). *Explaining institutional change*. Cambridge: Cambridge University Press.

McCandless, S. & Ronquillo, J. C. (2020). Social equity in professional codes of ethics. *Public Integrity*, 22(5), 470–484.

Meyer, S. J., Johnson III, R., & McCandless, S. (2022). Meet The New Es: Engagement, Empathy, Equity, and Ethics in Public Administration. *Public Integrity*. <https://doi.org/10.1080/10999922.2022.2074764>

National Bureau of Statistics (2022). *Nigeria multidimensional poverty index (2022)*.

Nelson, J., Brooks, L. (2016). *Racial equity toolkit: An opportunity to operationalize equity*. Retrieved from the Government Alliance on Race and Equity: http://racialequityalliance.org/wpcontent/uploads/2015/10/GARERacial_Equity_Toolkit.pdf

Nick, T. & Robert, H. (2019) Problematizing ‘wickedness’: a critique of the wicked problems concept, from philosophy to practice. *Policy and Society*, 38(2), 315-337. DOI: 10.1080/14494035.2018.1488796

Noordegraaf, M., Douglas, S., & Geuijen, K., & van der Steen, M. (2019). Weaknesses of wickedness: A critical perspective on wickedness theory. *Policy and Society*.

Ofoma, C.V. (2023). Unpacking the nexus between Indigenous People of Biafra (IPOB) sit-at-home order and socio-economic development in South-East Nigeria. *Cross-Cultural Communication*, 19(1), 85-90. DOI: <http://dx.doi.org/10.3968/12942>

Ofoma, C. & Onwe, S.O. (2023). Effect of banditry on socio-economic development of North-West geopolitical zone of Nigeria. *Internasional Journal of Public Administration Studies*, 3 (1), 1-7.

Ojo, J.S. (2020). Governing “Ungoverned Spaces” in the foliage of conspiracy: Toward (re)ordering terrorism, from Boko Haram insurgency, Fulani militancy to banditry in Northern Nigeria. *African Security*, 13(1), 77-110. DOI: 10.1080/19392206.2020.1731109

Ojo, J.S. (2023). Transforming pacifists into warmongers? Separatist movement, state repression, and the politics of framing terrorism in Nigeria: Evidence from IPOB and Yoruba

Nation's freedom frontiers. *Journal of Applied Security Research*, 1-36 DOI: 10.1080/19361610.2023.2189867

Oliver, C. (1991). Strategic Responses to Institutional Processes. *The Academy of Management Review* 16 (1): 145–79.

Olusegun, D. et al (2023). Assessment of government's intervention policies and its impact on the herder–farmer coexistence in North Central Nigeria. *Cogent Arts & Humanities*, 10(2). DOI: 10.1080/23311983.2023.2286064

Onyekpere (2023) *2023 supplementary appropriation and leadership insensitivity*. <https://punchng.com/2023-supplementary-appropriation-and-leadership-insensitivity/>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). *Focus on citizens: Public engagement for better policy and services*. Paris: OECD Publishing

Organization of Economic Cooperation and Development (2024). *Recommendation of the Council on OECD legal instruments improving ethical conduct in the public service including principles for managing ethics in the public service*. <https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/129/129.en.pdf>

Overman, S., van Thiel, S. & Lafarge, F. (2014). Resisting governmental control: How semiautonomous agencies use strategic resources to challenge state coordination. *International Review of Administrative Sciences* 80 (1), 172–92.

Peters, B.G. & Tarpey, M. (2019). Are wicked problems really so wicked? Perceptions of policy problems. *Policy and Society*, 38(2), 218–236. DOI: 10.1080/14494035.2019.1626595

Pfeffer, J. & Salancik, G.R. (1978). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. Harper & Row; , New York, NY

Pitlik, H., Heinemann, F. & Schweickert, R. (2014). *Overcoming reform resistance and political implementation of large-scale welfare state reforms*, WWWforEurope Policy Brief, No. 3, WWWforEurope, Vienna

Rittel, H. W., & Webber, M. M. (1973). Dilemmas in a general theory of planning. *Policy Sciences*, 4, 155–169.

Room, G. (2011). *Complexity, institutions and public policy: Agile decision-making in a turbulent world*. Cheltenham: Edward Elgar.

Rowe, G. & Frewer, L. (2005). A typology of public engagement mechanisms. *Science, Technology, & Human Values* 30 (2): 51–290.

Samuelson, W. & Zeckhauser, R. (1988). Status quo bias in decision making. *Journal of Risk and Uncertainty*, (1), 7–59.

Scott, C. J. (2017). Mechanisms of influence: Interest groups, lobbyists and policy formulation. In *Handbook of Policy Formulation*, edited by M. Howlett and I. Mukherjee, 477–488. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing

Seth J. M., Richard G.J. & Sean M. (2022). Meet the New Es: Empathy, Engagement, Equity, and Ethics in Public Administration. *Public Integrity*, 24(4-5), 353–363. DOI: 10.1080/10999922.2022.2074764

Spillane, J. P., Reiser, B.J. & Reimer, T. (2002). Policy implementation and cognition: Reframing and refocusing implementation research. *Review of Educational Research* 72 (3): 387–431. <https://doi.org/10.3102/00346543072003387>

Steffen, W. (2011). A truly complex and diabolical policy problem. In J. S. Dryzek, R. B. Norgaard, & D. Schlosberg (Eds.), *Oxford handbook of climate change and society* (21–37). Oxford: Oxford University Press

Svara, J. H. (2014). Who are the keepers of the code? Articulating and upholding ethical standards in the field of public administration. *Public Administration Review*, 74(5), 561–569. <https://doi.org/10.1111/puar.12230>

Svara, J., Braga, A., de Lancer Julnes, P., Massiah, M., S. Ward, J, G., Shields, W. (2015). *Implementing the ASPA code of ethics: Workbook and assessment guide*. Retrieved from: https://www.aspanet.org/ASPADocs/Resources/Ethics_Assessment_Guide.pdf

This Day Newspaper (2019). *Insecurity in the North West*. January 23, 2019.

Tranfield, D., Denyer, D. & Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British Journal of Management* 14 (3), 207–222. doi:10.1111/1467-8551.00375

Yu, J., Parsons, G. S., Lancaster, D., Tonkin, E. T., & Ganesh, S. (2021). Walking in their Shoes: The effects of an immersive digital story intervention on empathy in nursing students. *Nursing Open*, 8(5), 2813–2823. <https://doi.org/10.1002/nop2.860>

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etiği

The authors declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazarlar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ ıkar atışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar ıkar atışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu alışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci C.V.O./O.F.D/TVN, Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması C.V.O./O.F.D/TVN., Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Dzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci C.V.O./O.F.D/TVN.

.

JATSS, 2024; 6(2), 108-136

First Submission: 05.05.2024

Revised Submission After Review: 18.06.2024

Accepted For Publication: 28.06.2024

Available Online Since:30.06.2024

Research Article

Thinking in the Context of Urban Women's Rights: A Review into the European Union and Turkey^a

Salih Ziya KUTLU^b Didem SAYGIN^c & Asime Dilara ERDEM^d

Abstract

The concept of urban resilience or urban resilience in literature; although it is often considered in the area of climate change or natural disasters, it also has economic, social and cultural dimensions. It is therefore necessary to consider the city as a whole and also consider the social and economic situations, quality of life and spatial areas of the people living in the city in the context of urban resilience. It is highlighted that disadvantaged groups living in cities are more affected by shocks experienced by the city, taking into account that urban resilience cannot be kept separate from social risks. Women, who make up half of society, are thought to feel urban shocks and urban poverty more. So the question of the research is does increasing women's participation in economic life increase their urban resilience? To survive these risks with minimal damage, women's education levels need to be improved, their employment increased. in the EU with EUROSTAT data; the TUIK data assessed the position of women in Turkey and the possibility of building urban resistance. Economic, education and security themes were selected and data on these themes were examined when this assessment was carried out. Findings from the data concluded that for women to be less affected by urban shocks, their position should be strengthened.

Keywords: city, resilient city, gender, woman

JEL Codes: J16, J31, J60, N34

^a The study was presented at the 6th National Local Governments Symposium organized by the Local Government Policies Board of the Presidency of the Republic of Turkey on 25-26-27 October 2021. But it has not been published.

^bAsst. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, Çanakkale/ Turkey. ziyakutlu@comu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0450-5757> (Corresponding Author)

^cAssoc.Prof. Dr.. Çanakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, Çanakkale/Turkey. didemsaygin@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2832-351X>

^dPhD Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, Postgraduate Education Institute, Public Administration, Çanakkale/ Turkey. asimedilaraerdem@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7422-7473>

JATSS, 2024; 6(2), 108-136

İlk Başyuru:05.05.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:18.06.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2024

Online Yayın Tarihi:30.06.2024

Araştırma Makalesi

**Kentsel Direnci Kadın Hakları Bağlamında Düşünmek: Avrupa Birliği ve
Türkiye Üzerine Bir İnceleme^a**

Salih Ziya KUTLU^b Didem SAYGIN^c & Asime Dilara ERDEM^d

Öz

Literatürde kentsel direnç ya da kentsel dayanıklılık olarak yer alan kavram; genellikle iklim değişikliği ya da doğal afetler alanında düşünülse de aslında ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları da vardır. Bu nedenle kenti bütün olarak düşünmek ve kentin içinde yaşayan insanların sosyal ve ekonomik durumlarını, hayat kalitelerini, mekânsal alanlarını kentsel direnç bağlamında da ele almak gerekmektedir. Kentsel direncin sosyal risklerden ayrı tutulamayacağı göz önünde bulundurularak kentlerde yaşayan dezavantajlı grupların kentin yaşadığı şoklardan daha fazla etkilendiği vurgulanmaktadır. Toplumun yarısını oluşturan kadınların ise kentsel şokları ve kentsel yoksulluğu daha fazla hissettikleri düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın sorusu kadınların ekonomik hayata katılımlarının artması kentsel dirençliliklerini artırır mı? olarak belirlenmiştir. Kentsel risklerden en az hasarla kurtulabilmek için kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi, istihdamlarının artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda EUROSTAT verileri ile AB’de; TÜİK verileri ile Türkiye’de kadının konumu ve kentsel direnç oluşturabilme imkânı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme yapılırken ekonomik, eğitim ve güvenlik temaları seçilmiş ve bu temalardaki veriler incelenmiştir. Verilerden elde edilen bulgularla kadınların kentsel şoklardan daha az etkilenmeleri için konumlarının güçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kent, dirençli kent, toplumsal cinsiyet, kadın

JEL Kodlar: J16, J31, J60, N34

^a Çalışma, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu’nun 25-26-27 Ekim 2021 tarihinde düzenlemiş olduğu 6. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumunda sunulmuştur. Ancak yayınlanmamıştır.

^b Dr. Öğr. Üyesi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Çanakkale/Türkiye. ziyakutlu@comu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0450-5757> (Sorumlu Yazar)

^c Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Çanakkale/ Türkiye. didemsaygin@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2832-351X>

^d Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi, Çanakkale/Türkiye. asimedilaraerdem@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7422-7473>

Giriş

Tarımın gelişmesi ile birlikte insan toplulukları yerleşik hayata geçmişlerdir. Kentler, yerleşik hayata geçen insan topluluklarının tüm ihtiyaçlarını karşıladıkları mekânlar olarak oluşmaya ve gelişmeye başlamıştır. Kentlerin oluşması insanların imkânlarla daha hızlı ulaşmaları konusunda olumlu bir gelişme olarak değerlendirilirken diğer yandan kalabalıkların aynı mekanda yaşaması sorunlara neden olmuştur. Özellikle II. Dünya Savaşından kentler de çok ağır hasarlar meydana gelmiştir. Bu nedenle kentlerin kendi içinde gelişmiş ve geri kalmış bölgeleri arasındaki ayırım iyice artmış, yönetimler, siyasal rejimler el değiştirmiştir. Kentler ve kentliler yeni düzene adapte olmaya çalışırken ortaya çıkan küreselleşme tüm dünyayı etkilediği gibi kentleri de etkilemiştir. Kentlerin gelişmiş ve gelişmemiş alanları arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel farkların ortadan kaldırılmaya çalışılması, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine bağlı olarak insanca yaşamaya elverişli kentlerin yaratılması, teknolojinin getirdiği yeniliklerin kentle uyumlaştırılması gerekmektedir. Bunlara ek olarak, ülkelerin güçlerini birleştirerek yekpare olmaya çalışmaları ve bu amaç doğrultusunda birlikler kurmaları da değişen düzenin bir parçası olmuştur. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development - Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)'nin 21. yüzyılın ortalarında dünya nüfusunun 3'te 2'sinin kentlerde yaşayacağını öngörmesi (OECD ve UN-HABITAT, 2018), kentlerin hızla büyümesi; kentler için önlemler almayı, sürdürülebilir politikalar oluşturmayı ve kent çalışmalarını arttırmayı gerekli kılmıştır.

21. yüzyılda kentlerde nüfus yoğunluğu artmış ve kentlerin dinamikleri karmaşık bir hal almıştır. Bu nedenle kentlerin yaşadığı sorunlar artık milyonlarca insanı etkiler duruma gelmiştir. Bu sorunların, iklim değişikliği ve doğal afetlerden; altyapı, imar gibi sorunlar ile kentin sakinlerinin yaşadığı ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlara kadar çok geniş bir yelpazesi vardır. Çalışma kapsamı içinde kentin iç dinamiklerinde yaşanan ekonomik ve sosyal sorunlar üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın sorusu kadınların kentte görünür olmasının, istihdama katılmasının, ekonomik açıdan güçlü olmalarının sosyal açıdan da güçlü olacakları ve kentsel şoklara karşı daha dayanıklı olacakları fikrinden yola çıkılarak “kadınların ekonomik hayata katılımlarının artması kentsel direnci artırır mı?” şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak kadınları ötekileştiren toplumsal cinsiyet kavramına, kent ve kentsel direnç kavramlarına değinilmiştir. Kentin yaşadığı ani ya da uzun süreli tüm sorunlara karşı kentin durumunu koruma çabası olarak tanımlanan kentsel direnç kavramı kadın özelinde ele alınmaya çalışılmıştır. Kentsel direnci sağlamak için OECD, ICLEI (Yerel ve Çevresel İnisiyatifler İçin Uluslararası Konsey), Dünya Bankası (World Bank - DB) ve Birleşmiş Milletler (United Nations - BM)'in direnç kavramını nasıl tanımladıkları araştırılmıştır.

Çalışmanın ikinci başlığında Avrupa Birliği (AB)'nin kentsel direnci nasıl algıladığı ifade edilmiştir. Avrupa Kentsel Şartı I ve II, Avrupa Mekansal Gelişme Perspektifi incelenmiş ve Eurostat (Avrupa İstatistik Ofisi) verileri kullanılarak kadının toplum içindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Kadınların kentsel şoklardan erkeklerden daha fazla etkilenip etkilenmedikleri sorusuna yanıt bulabilmek için cinsiyet eşitliği, istihdam, eğitim ve şiddet verileri kullanılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye'de kentsel direnç kavramının nasıl algılandığı ve kadının toplumdaki yeri incelenmiştir. Bu kapsamda kadınların istihdam edilmesinin hukuki dayanağını oluşturan 1982 Anayasası, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, Kent Konseyleri Yönetmeliği ve Kalkınma Planları incelenmiş kadının

kentteki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. BM Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri baz alınarak Türkiye’de kadının yeri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kapsamında incelenmiştir.

Çalışma, kentsel direnci dezavantajlı gruplardan olan kadınlar tarafından incelediği için literatüre katkı sağlamaktadır. Dezavantajlı gruplardan sadece kadınların ele alınması, Eurostat ve TÜİK verileri üzerinden değerlendirme yapılması ve BM’nin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinden kadınları “cinsiyet” perspektifinden ilgilendirenlerin seçilmesi çalışmanın sınırlılıkları olarak değerlendirilmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Tarımın gelişmesi ile yerleşik hayata geçen insan toplulukları, bir süre sonra kendilerini yöneten bir gücü belirlemeleriyle birlikte toplumlara dönüşmüştür. Toplum içinde ise cinsiyete dayalı iş bölümleri gelişmiş yerleşik hayatın getirdiği özel alan (hane içi) ve kamusal alan (ekonomik piyasa alanı) meydana gelmiştir. Erkekler kamusal alanda çalışırken kadınlar ise çocuk bakımı nedeniyle özel alan içerisinde kalmışlardır. Bu mekânsal ayırım toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasına da neden olmuştur. Kadınlar, erkekler karşısında dezavantajlı duruma gelmiş, kamusal alanda kendilerine yer bulamamaya başlamışlardır. Kamusal alan ve özel alan ayırımı yerleşik hayata geçildiği zamana dayansa da toplumsal cinsiyet kavramı 1960’a kadar büyük ölçüde görünür değildi. Ancak Beauvoir’un “Kişi kadın doğmaz, kadın olur” mottosu ile feminist hareketin biyolojinin kader olmadığı ve kadın ile erkek arasındaki ayırımın toplumsal bir inşa olduğu yönündeki görüşü ve kadınların kamusal alana çıkma istekleri toplumsal cinsiyet kavramının daha fazla görmezden gelinemeyeceğini göstermiştir.

Feminist düşünürler toplumsal cinsiyet rollerinin meydana gelmesinde farklı görüşler bildirmiştir. Feminist literatürde çok fazla kuram olmasına rağmen çalışmaya, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın haklarının genişletilmesi ile giderilebileceğini savunan liberal feminist kuramın (Heywood, 2012) algıladığı toplumsal cinsiyet kavramı hâkim olacaktır. Kadının hukuki bir “özne” olması ve eşitlik talep etmesi, kadınların; erkeklerle eşit şekilde sahip olduğu ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel hakların tamamını içermek olarak tanımlanan kadın hakları kavramını ortaya çıkartmıştır. Kır ve kent yaşamında kadının rolleri değişmiştir. Kırsal hayatta işgücüne daha fazla katılan kadın, kentsel hayatta özel alan içinde kalmıştır. Bu durum mekânın, cinsiyet rollerini değiştirebileceğini ortaya çıkartmıştır. Kır ve kent olgularının farklılaşması ile birlikte ilk kent sosyoloji kuramcıları kent ve kır ayırımını netleştirme ve tanımlamaya çalışmışlardır. Bu nedenle ilk kuramcılar kenti, kırın tam zıttı olarak kabul etmişlerdir. Bu tanımlamalarda kent kavramı, yalnızca bir mekân olarak değil, aynı zamanda en önemli bileşenlerinden birinin insan unsuru olduğu yerleşmeler olarak tanımlanmıştır. İnsanın ana unsur olarak ele alınması kentsel direnç/kırılğanlık kavramının toplumsal ve politik yönünü öne çıkarmaktadır. Kentlerde yaşayan insanların doğal afetler, yoksulluk, işsizlik, sosyal korunma, güvenlik vb. sosyal risklerden de doğrudan etkilenmesi söz konusudur (Şenkal, 2011). Bu nedenle, dirençli kentler oluşturmak sosyal riskleri önleme açısından da önemli olmaktadır. Dirençli bir kent, doğal afetler ya da insan faaliyetleri tarafından tahribata uğradıktan sonra sosyal, ekonomik, kültürel ve kurumsal aktivitelerin sürdürülmeye devam ettiği kent olarak tanımlanmaktadır (Ersavaş Kavanoz, 2020).

Kent genel olarak insan yaşamının tümünü etkileyen, her türlü insan ilişkisinin bulunduğu ve kurumsallaşmanın yoğunlaştığı yerler olarak tanımlanmaktadır. Dünya nüfusunun yarısından fazlasının köyden kente göç etmesi ile ise kentle ilgili çeşitli kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu kavramlardan birisi de kentsel yoksulluktur. Kentsel yoksulluk genellikle kırdan kente göç eden insanların kentte istihdam edilmedikleri sürece ekonomik kazanç

sağlayıp, kentin imkânlarından yararlanamamaları olarak değerlendirilmektedir. Kıra göre kentte geçim daha zorlaşmakta ve zenginlik ile yoksulluğun üretildiği mekân aynı olduğu için kıra nazaran kentte yoksulluk daha fazla ön plana çıkmaktadır (Kesgin, 2012).

Direnç kavramı çok boyutlu bir kavram olup disiplinler arası bir kullanıma sahiptir. Bu nedenle her disiplinde farklı anlamlara gelmekte ve farklı şekillerde kullanılabilir. Ancak genel bir tanım yapılacak olursa direnç; genellikle bir şeyin mevcut durumunu korumak için gösterdiği çaba olarak ifade edilebilir. Bu açıdan sosyal bilimlerin konusu olan kentsel direnç kavramı, kentin dinamiklerinden kaynaklı bozulmalara karşı verdiği yanıtlar olarak karşılık bulmaktadır. Kentin; doğal afetlere, altyapı sorunlarına, politik ve sosyal hatta yönetsel sorunlara karşı verdiği tepkilerin tümü kentsel direnç olarak tanımlanmaktadır. Bunlara ek olarak kentin içerden ve dışardan gelen etkilere adapte olması da kentsel direnç kavramı içinde değerlendirilmektedir. Galderisi (2014)'ye göre kentsel dirençlilik kavramı sabit bir özellik değildir hatta dönüşümsel bir yapıdır. Değişen şartlara göre kentin kendini değiştirip dönüştürerek yeni duruma adapte olmasını ifade eder. Kısacası, kentin kendini devam ettirebilmesi için karşılaştığı ekonomik, sosyal, kültürel, iklimsel, doğal afetler gibi her türlü değişime adapte olması gerekmektedir. Bu adaptasyon da ancak kentsel direnç ile mümkün olmaktadır.

Dirençlilik kelime anlamı olarak değişikliklere uyum sağlama yetisi (Nyström, 2018) kavram olarak ise bir sistemin bozulmaya uğradığı durumlarda fonksiyonlarını ve kontrollerini sürdürebilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Jabareen, 2013). Kavramın muğlak bir tanıma sahip olması, zamanla yeni unsurların da eklenerek daha geniş bir alanda kullanılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda kavram, insan sosyal sistemleri, ekolojik kentsel dayanıklılık, ekonomik iyileşme, doğal afetlere dayanıklılık, kentsel güvenlik ve özellikle 11 Eylül terör saldırıları sonrası terörizme karşı dayanıklılık şeklinde anlamlandırılmaya başlanmıştır (Jabareen, 2013). Son dönemlerde ise dirençlilik kavramı daha çok kentler, yerel topluluklar ve ekolojik sistemler için alternatif kalkınma modelleri sunan daha kapsamlı bir yaklaşım haline almıştır (Colucci, 2012). Uluslararası örgütler kentsel direnci çeşitli şekillerde tanımlama yoluna gitmişlerdir. Bunlardan BM, kentsel direnci sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde ve özellikle iklim değişikliği ile çevre konusu özelinde ele almaktadır. Dirençli bir kenti ise felakete karşı dayanıklılık göstererek, kendisini yeniden inşa eden şehir olarak tanımlamaktadır (BM Akademik Etki, 2021). BM, dirençlilik kavramını, tehlikelere maruz kalan bir sistemin, topluluğun veya toplumun, temel yapı ve fonksiyonlarının korunması, tehlikenin etkilerine zamanında ve verimli bir şekilde direnmesi, mevcut duruma uyum sağlaması ve tehlikenin neden olduğu etkilerden kurtulma yetisi olarak tanımlamaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere dirençliliğin sağlanması için, gerekli esnekliğe sahip olunması, mevcut risklerin hesaplanması, riskler ortaya çıktığında ise bunlara karşı koyulabilmesi için gerekli kaynakların temini ve toplumun kendini organize edebilme becerisine sahip olması gereklidir (UNISDR, 2009). Bu kapsamda kentte/toplumda yer alan tüm bireylerin mevcut risklere karşı dayanıklılığının artırılması önemlidir. Toplumun önemli bir unsuru olan kadınların da kentsel direncin artırılmasında önemli bir unsur olduğu ifade edilebilir.

UNDRR (United Nations Office for Disaster Risk Reduction) ise Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesinin (2015-2030) yerel düzeyde uygulayarak şehirleri dirençli hale getirmek için esaslar belirlemiştir. Bu esaslar afete karşı direnç için organize olmak, mevcut ve gelecekteki risk faktörlerini belirlemek, anlamak ve kullanmak, kentsel direnç için güçlü finansal kapasite oluşturmak, dirençli kentsel tasarım ve gelişmeyi takip etmek, doğal ekosistemlerin sunduğu koruyucu işlevleri geliştirerek doğal alanı korumak, kentsel direnç için

sosyal kapasiteyi anlamak ve güçlendirmek, altyapı dirençliliğini arttırmak, etkili afet müdahalesi sağlamak ve kentin afetten sonra iyileşmesini hızlandırarak yeniden daha iyi inşa etmek olarak belirlenmiştir (UNDRR, 2021).

ICLEI (Local Governments for Sustainability) ise dirençli kenti, bir kentin temel işlevlerini, yapılarını ve kimliğini korurken sürekli değişmesi ve değişime adapte olarak gelişme göstermesi ile şok ve strese daima hazır olması olarak tanımlamaktadır. (ICLEI, 2019).

Dünya Bankası, kentsel dirençliliği genelde doğal afetler ve iklim krizleri bağlamında ele alsa da kentlerdeki ekonomik krizleri, sağlık salgınlarını ve kontrolsüz kentleşmenin de kentsel dirençlilik için önemli olduğunu vurgulamaktadır (Dünya Bankası, 2019). Ayrıca Haziran 2017’de oluşturulan Dünya Bankası ile Küresel Afet Azaltma ve İyileştirme Aracı (GFDRR) arasındaki bir ortaklık olan, Şehir Dayanıklılığı Programı (CRP) ile Dünya Bankası iklim krizleri ve doğal afet risklerine karşı şehirleri daha dirençli hale getirmek için gerekli finansmanı sağlamaktadır (GFDRR, 2021). Dünya Bankası, kentsel nüfusun her hafta giderek arttığını ve kentsel direnci oluşturabilmek için etkili bina yönetmeliklerine ve etkili arazi planlamasına ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Göçlerin yanı sıra yaşanan iklim değişikliğinin kuraklığı arttırdığını, ani hava olaylarının yaşanmasının, seller, kasırgalar gibi doğal afetlerin daha sık ve şiddetli meydana geleceğini ve bu nedenle 2030 yılına kadar 100 milyon insanın yoksul olabileceğini belirtmektedir (Dünya Bankası, 2016). CRP vizyonunu; afetlerin ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini planlama ve azaltma kapasitesine sahip dirençli kentler oluşturarak hayat kurtarmak, kayıpları azaltmak, ekonomik ve sosyal potansiyelleri kullanmak olarak belirlemiştir. Bu vizyon çerçevesinde Şubat 2021’de yayımladığı Şehir Dayanıklılık Programında kentsel direnci arttırabilmek için şehirlere erişimi arttırmak ve dayanıklılık için teknolojiyi de kullanarak etkin planlama yapmak, şehirlere finansal kaynak aktarmak ve ortaklıklar oluşturmak olarak belirlemiştir (GFDRR, 2021).

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ise kentsel dirençliliği, gelecekteki ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel vb. şokları elimine etme, iyileştirme ve bunlara uyum sağlayarak ekonomik, sosyal (toplum), kurumsal (yönetişim) ve çevresel dirençlilik olmak üzere birbirinden ayrılmayan, birbirleriyle de uyumlu dört boyutu ile algılamaktadır (OECD, 2021). OECD’nin bu dirençlilik boyutlarını birbirinden bağımsız algılamamasının nedeni kentsel dirençliliği sağlayacak tedbirlerin dört boyutu birden ilgilendirmezse yeterli olamayacağı görüşüdür (Tuğaç, 2019). OECD bu dört boyutta dirençliliği ölçmek için parametreler geliştirmiştir. Ekonomi alanında ölçüm yapabilmek için Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) oranına, işsizlik oranına, çalışanların yaş ve cinsiyetine, girişimcilik teşebbüslerine; yönetişimin dirençliliği için sivil toplum vb. kuruluşların sayısına; sosyal alan için yaş ve cinsiyete göre göç, yoksulluk seviyesi, hane halkı gelirine ve hizmet merkezlerinden yarım kilometre uzakta yaşayan nüfusun oranı gibi veriler kullanılmaktadır (Özer, 2018: 26). Ayrıca Özer’e (2018) göre kentsel dirençliliğin artırılması için yönetişim kapasitesi artırılmalı halkın işbirliği yaparak katılımcı yönetim anlayışını benimsemesi ve yaşanan ortak tecrübeler ile sosyal hafıza oluşturması gerekmektedir.

Rockefeller Kuruluşu ise 100 Dirençli Kent hareketini oluşturmuştur. Kuruluşun dirençli kent tanımlaması kentsel direnci sadece afetler açısından değil kentte gerçekleşebilecek sosyal, ekonomik ve fiziksel değişimler çerçevesinde ele almaktadır. Büyük şoklar nedeniyle kentin büyük yükler altında girdiğini bu yüklerin de genellikle savunmasız ve yoksul insanların omuzlarında olduğunu ve kentte yaşayan bu savunmasız ve yoksul insanların şokların yarattığı yüklerden kurtulana kadar geçim kaynaklarının ciddi oranda bozulduğundan, daha da

savunmasız kaldıklarından ve eşitsizliğin arttığından bahsetmektedir (Rockefeller Foundation, 2013).

Buna ek olarak WRI (World Resources Institute) Sürdürülebilir Kent Direktörü Dr. Cansız'a göre mahalle kültürü, kentsel direncin sağlanmasındaki temel aktördür (Çalapkulu, 2021). Çünkü mahalle birbirini tanıyan, mahalledeki düzene adapte olmuş insanlardan oluşmaktadır. Gün sonunda eğer mahallede düzeni bozacak bir olay meydana gelirse tüm mahalleli olaya karşı tepki gösterir ve düzenin bozulmaması için direniş sergiler. Bu nedenle Castells'in kentsel toplumsal hareketler teorisi de kentsel direnç bağlamında ele alınabilir. Castells'in teorisine göre kentsel toplumsal hareketler; kolektif üretim talepleri, cemaat kültürü ve siyasal özyönetim hedeflerine odaklanmış olmalıdır (Wedel, 2013: 30). Bu nedenle kentin yaşadığı kısa ya da uzun süreli bir şok kentsel toplumsal hareketin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Kentsel direnç bu noktada kenti koruduğu kadar kentli haklarını da koruyan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kentli hakları ise çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Ancak çalışma kapsamında kentli haklarını dezavantajlı gruplar açısından düşünmek gerekmektedir. Bu nedenle kadın hakları ile kadınların kentli haklarını birlikte incelemek kadınlara kenti daha yaşanabilir kılmak için önemlidir. Bunlara ek olarak kentin yönetimini sağlayan belediyelerin kentsel direnç bağlamında; toplumsal cinsiyet eşitliğini savunması, kadın haklarını koruması gerekmektedir. Kent ile ilgili çalışmalar yaparken; kent politikalarını, kentli haklarını ve kentsel çevreyi birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir. Kentsel risklerin giderilmesi yani kentsel direncin sağlanması da sosyal riskleri ortadan kaldıracak etkin ve verimli sosyal politikaların merkezi ve yerel yönetimlerce uygulanması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde olduğu gibi AB'de de kentsel direnç kavramı hem kentsel yaşam hem de toplumsal cinsiyet açısından önemlidir.

Literatür

Modern planlamadan önce Avrupa'da şehirler büyük ölçüde planlanmış ve tasarlanmıştır. Ancak Sanayi Devrimi ile birlikte şehirler büyüdükçe nüfus da sanayi bölgelerinin yanına doğru kaymaya başlamış yeni, plansız ve sağlıksız şehirler oluşmaya başlamıştır. 19.yüzyıl sonunda bu "çöküntü alanlar" olarak tabir edilebilecek yerlerdeki sağlık sorunları modern kentsel planlamayı gerekli kılmıştır. Yeni kentsel planlama sanayide çalışan erkeği kentsel alana daha fazla dahil ederken kadını dışarda bırakmış, özel alan içinde konumlandırmış ve böylece kadını ötekileştiren kentsel (kamusal) mekanlar ortaya çıkmıştır. Kadınlar genellikle özel alanda kalırken erkekler kamusal alanda yer almışlardır. Dünya genelinde kadının özel alanda konumlanması Avrupa Birliği ülkelerinde de ülkemizde de kadınların kentsel dirençliliğinin daha düşük olduğunu, kentin yaşadığı şoklara karşı daha savunmasız olduklarını göstermektedir.

Avrupa Birliği'nde Kentsel Direnç Kavramına Bakış ve Kadının Toplumdaki Yeri

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve pozitif ayrımcılık konuları AB mevzuatında yer alan konular arasındadır. AB Antlaşması ve AB'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 2. maddesi Birlik'in temellerinden birinin de kadın-erkek eşitliği olduğunu, 3.maddesi de Birlik'in sosyal dışlanma ve ayrımcılık ile mücadele ettiği, kadın-erkek eşitliğinin korunduğunu belirtmektedir (T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, 2011).

AB, "Dirençli Avrupa" ile kentsel dirençliliği bir şok ya da stresin ardından bunların etkilerinden, sıklığından ya da büyüklüğünden bağımsız olarak, kentsel sistemlerin

toplulukların, bireylerin, kuruluşların, işletmelerin; iyileşme ve işlevini sürdürme ve gelişme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Dirençli Avrupa'nın sağlanabilmesi için AB öncelikle Avrupa Kentsel Şartı I'yi daha sonra değişen ve dönüşen kentleri göz önüne alarak Avrupa Kentsel Şartı II'yi geliştirmiştir (Baş, 2017).

1992 yılında Avrupa Konseyi'ne bağlı Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansında kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı 1980-1982 yıllarında konseyce düzenlenen "Kentsel Rönesans İçin Avrupa Kampanyası" kapsamında kentte yaşayan halkı ve yerel yönetimleri kapsayarak geliştirilmiştir. Kentlerdeki yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlayan Şart, fiziksel çevrenin iyileştirilmesi, mevcut konut stoğunun iyileştirilmesi, kentlerde sosyal ve kültürel olanakların artırılması, toplumsal katılma ve halk katılımının özendirilmesi olmak üzere dört temel konuyu vurgulamaktadır (Baş, 2017). Avrupa Kentsel Şartı'ndaki kentsel haklar ya da diğer bir deyişle kentli hakları ise; güvenlik, kirletilmemiş sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültürlerarası kaynaşma, kaliteli mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, kentsel mal ve hizmetler, kentteki doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel bütünlük, işbirliği, finansal yapı ve mekanizmalar ile eşitlik hakkı olarak sıralanmıştır (Kentli Hakları El Kitabı, t.y). Kadın hakları perspektifinde Avrupa Kentsel Şartına bakıldığında hak olarak güvenlik, istihdam, katılım, ekonomik kalkınma ve eşitlik ön plana çıkmaktadır (TMMOB, 2021). Böyle bir şart oluşturulmasının amacı ise Avrupa Kentsel Şartı ile tüm insanlık için geçerli olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin şartlarını kent özelinde somutlaştırmak olduğu söylenebilir (Çalı, 2012).

Avrupa Kentsel Şartı II ise "Yeni Kentlilik İçin Bir Manifesto" sloganı ile ortaya çıkmıştır. Kentin genel olarak ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarına yoğunlaşmıştır. Kentli haklarını daha soyut ölçülerde ele almıştır. Bu kapsamda Avrupa Kentsel Şartı II, kentlerin ve kentsel nüfusun günümüzdeki sorunlarla başa çıkmasını sağlayacak ortak ilkeler ve kavramlar oluşturmayı, kentsel kalkınmanın ana aktörlerini belirleyerek Avrupa'nın kentlileri için yeni ve değişen süreçlere uygun kentsel yaşam çerçevesi oluşturmayı amaçlamaktadır (Mimarlar Odası, 2008).

Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (AMGP - European Spatial Development Perspective-ESDP); AB düzeyinde bağlayıcı olmayan stratejik bir belgedir. Belge, mekânların geliştirilmesi ve değişen ekonomik ve sosyal durumlara adapte olması için oluşturulacak olan mekânsal politikaların hazırlanmasında üye ülkelere yol gösterici niteliktedir. AMGP'nin temel hedefleri ekonomik ve sosyal uyum, ekonomik kaynakların ve kültürel mirasın korunması ve yönetimi ile AB bölgesinde daha dengeli bir rekabetin oluşmasını sağlamaktır (Altay Kaya, 2005). AMGP'nin ortaya çıkmasının nedeni küreselleşen dünyada ülkeler arasındaki farkların yanı sıra şehirlerarasında da farkların derin olması ve bu farkları dengeli bir şekilde azaltmak ya da yok etmeye çalışmaktır. AB düzeyinde ise mekânsal politikaların amacı, AB'nin mekanlarını standartlaştırmak değil, bu mekanlarda yaşayan insanların yaşam kalitelerini arttırarak refah seviyesini yükseltmektir (Ersavaş Kavanoz, 2012). AMGP'nin politik ilkeleri;

- Mekânsal gelişme ekonomik ve sosyal uyum amacını geliştirmeye katkıda bulunabilir,
- Birlik politikalarından sorumlu kurumların mevcut yetkilileri değişmeyecektir ve AMGP bölgesel etkilere sahip birlik politikalarını yetkili kurumları engellemeden katkıda bulunabilir,
- Temel amaç dengeli ve sürdürülebilir gelişmeyi sağlamaktır,

- AMGP mevcut kurumlara uygun olarak hazırlanacak ancak üye ülkeler için herhangi bir bağlayıcılığı bulunmayacaktır,
- Hizmette halka yakınlık (subsidiarity) ve dolayısıyla yönetim ilkesine bağlı olacaktır
- Her AB üyesi ülkenin kendi ulusal politikaları yönünden AMGP’i dikkate alması istenmektedir (Ersavaş Kavanoz, 2012).

Buna göre; AMGP’nin asıl amacı mekanı değil insanca yaşam düzeyini geliştirmektir. Bu kapsamda kentsel direnci arttırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun alanlar haline getirerek şehirlerdeki refahı arttırmak AMGP’nin ana hedefleri arasında değerlendirilebilir.

Avrupa Birliği kentsel direnci genellikle diğer uluslararası örgütler gibi iklim değişikliği, çevresel krizler ve doğal afetler kapsamında ele almaktadır. Ancak kentsel direncin sadece afetler için değil genel olarak kentin işsizlik, yoğun nüfus, şiddet, eğitim seviyesi gibi alanlarda da ele alınması gerekmektedir. Çünkü kent sosyal, kültürel ve ekonomik dinamikler ile yaşayan bir oluşumdur.

Türkiye’de Kentsel Direnç Kavramına Bakış ve Kadının Toplumdaki Yeri

Çalışmanın bu başlığında ilk olarak, Türkiye’de kentsel direnç kavramına hangi bakış açısıyla yaklaşıldığı çeşitli politika belgeleri ışığında incelenecektir. Daha sonra ise, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri arasından seçilmiş veriler ışığında Türkiye’de kadınların toplumsal hayattaki konumu sorgulanacak, kentsel direncin sağlanmasında kadınların var olan dezavantajlı konumunun güçlendirilmesi gerektiği vurgulanacaktır.

Türkiye’de Belediye Kanunlarında Kadının Kentteki Yeri

Türkiye’de 1982 Anayasası, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndaki maddelerle kent ve insan hakları doğal olarak da kadın hakları konusuyla bağlantı kurulabilmektedir. Özellikle istihdam konusunun bağlayıcı olduğu maddeler kadının kentteki yerini, ekonomik koşullarını belirlemede önemlidir.

1982 Anayasa’sının Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler başlıklı 3. bölümündeki 48. 49. ve 50. maddesi ekonomik alanla ilgili düzenlemeler getirmektedir. Çalışma ve sözleşme hürriyeti başlıklı 48.maddeye göre “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir”, 49.madde ise çalışma hakkı ve ödevini düzenleyerek “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir” ifadesinde bulunur ve “Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır” (19. madde) şeklinde düzenlenmiştir. Çalışma şartları ve hakları başlıklı 50.madde ise “Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar” ifadesi ile çalışma konusunda cinsiyet ayrımcılığı yapılamayacağını ifade ederken, kadınların bedensel güçlerinin yetmeyeceği işte çalıştırılmayacağını ifade ederek kadınlara karşı pozitif ayrımcılık yapmaktadır. Dezavantajlı gruplar sadece Anayasa tarafından değil ayrıca Belediye Kanunları tarafından da pozitif ayrımcılıkla korunmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda; 2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7.maddesinde ise “sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, mesleki eğitim ve beceri kazandırma kursları

açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak” ifadesi 1982 Anayasası’nın 49.maddesine atıfla büyükşehir belediyelerine yetki vermiş ve görevler yüklemiştir.

2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesi ile belediyelere, belde halkına “meslek ve beceri” kazandırılması görevi verilmiş, ayrıca, nüfusu yüz binin üzerindeki belediyeler “kadınlar için konuk evleri açmakla” yükümlü kılınırken, diğer belediyeler için böyle bir zorunluluk öngörülmemiştir. 77. maddede de kadınlara yönelik hizmetlerde gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanacağı belirtilmiştir. Meslek ve beceri kurslarının, belediyeler tarafından açılması durumunda özellikle kadınların iş yaşamına ve toplumsal hayata katılmalarını kolaylaştırabileceği söylenebilir.

2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği’nin 6. maddesinde Kent Konseyi’nin görevleri yer almaktadır. İlgili maddede görevler; a fıkrası “Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak”, c fıkrasında “Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak” , e fıkrasında “Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak” f fıkrasında “Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,” ve g fıkrasında “çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak” olarak belirlenmiştir. Kent yönetimine katılmak, kentin imkânlarından adil faydalanmak kentsel direncin oluşturulması, kentlilik bilincinin geliştirilmesi, kentsel hakların kullanılması ve içselleştirmenin sağlanarak kentsel direnci oluşturmak için önemlidir. Bu durumda kentsel direnci oluşturmak için kent konseylerine de önemli görevler düşmektedir.

Dezavantajlı grupların yaşadıkları sorunlar nedeniyle pozitif ayrımcılığa tabi tutulmaları Anayasa’nın da Belediye Kanunlarının ve diğer kanunların da lafzında geçmektedir. Ancak özellikle dezavantajlı grupları kentsel kırılganlıklardan korumak ve onları kentsel dirence dahil edebilmek için etkin şekilde gerçekleştirilecek uygulama örneklerinin varlığı oldukça önemlidir.

Türkiye’de Kentsel Direnç Kavramının Kalkınma Planlarında Ele Alınışı

Kalkınma planları “kamu için zorunlu, özel sektör için özendirici” niteliğe sahip olan ve kapsadıkları dönem boyunca kamu politikalarını şekillendiren temel belgelerdir. Dirençlilik kavramının kalkınma planları üzerinden incelenmesi, ülkede kentsel direnç kavramına karşı nasıl bir bakış açısına sahip olunduğunun görülmesi açısından önemli kabul edilebilir (Özer, 2018).

Kentsel dirençlilik kavramı Türkiye için yeni kavramlardan biridir. Kavram ilk kez Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005’in Turizm başlığı altında yer almıştır. İlgili başlıkta, “Turizm ülkemiz için dış pazarlarda rekabet gücü en yüksek sektörlerden birisidir. Öncelikle turizm sektörünün direncini artırıcı önlemler alınarak; kriz dönemlerinde ayakta kalabilen, kendi kaynağını yaratabilen ve özdenetim yapabilen sağlıklı bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır” ifadesi yer almaktadır (DPT, 2000). Kavramın sadece turizm sektörü için kullanılması plan için önemli bir eksikliği gösteriyor olsa da, özellikle

ekonomiyle ilişkilendirilmesi ve ülkenin rekabet gücünün artırılması için sektörün krizlere karşı daha dayanıklı hale getirilmesinin önerilmesi olumlu bir yön olarak ifade edilebilir. Özellikle son üç yıllık süreçte Covid-19 pandemisi nedeniyle en fazla zarar gören sektörlerden birinin turizm olduğu düşünüldüğünde, turizm sektörü açısından dirençliliğin artırılmasının önemi bir kez daha görülecektir.

Dirençlilik kavramı 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda Afet Yönetimi başlığı altında yer almıştır. İlgili başlığın Durum Analizi bölümünde “Afet yönetiminin yasal ve kurumsal yapısının gözden geçirilmesi, kamu kurumları ile STK’lar arasında hızlı, etkin ve güvenli bir bilgi iletişim ve koordinasyon sisteminin güçlendirilmesi, toplumun afet risklerine karşı daha dirençli hale getirilmesi önemini korumaktadır”; Amaç ve Hedefler bölümünde ise “Makroekonomik, sektörel ve mekânsal planlama süreçlerinde afet risk ve zararlarının dikkate alınması; afetlere karşı toplumsal direncin ve bilinç düzeyinin artırılması; afetlere dayanıklı ve güvenli yerleşimler oluşturulması temel amaçtır” ifadelerine yer verilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nda kentsel direnç kavramı Konut ve Kentsel Dönüşüm başlıkları altında yer almıştır. Konut başlığı altında, “Dar gelirli başta olmak üzere, herkesin yeterli, yaşanabilir, dayanıklı, güvenli, kapsayıcı, ekonomik olarak karşılanabilir, sürdürülebilir, iklim değişikliğine dirençli, temel altyapı hizmetlerine sahip konuta erişiminin sağlanması temel amaçtır” (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019) ifadesi yer alırken, Kentsel Dönüşüm başlığı altında ise “İstanbul’da mevcut yapılaşmış alanlarda yapı stoku dikkate alınarak, kentsel dirençliliğin artırılması amacıyla mevcut altyapı sistemlerinde afet risk önceliklendirme çalışması yapılarak ihtiyaç duyulanlar yenilenecektir” (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019) ifadesine yer verilmiştir.

Onuncu ve On Birinci Kalkınma Planları birlikte değerlendirildiğinde planlarda özellikle afetlere karşı dirençlilik kavramının vurgulandığı söylenebilir. Kavram afet yönetimi özelinde mekânsal planlama, risk azaltma ve toplumsal bilinci artırmak olmak üzere geniş bir bakış açısıyla ele alınmıştır. İstanbul’da gerçekleşmesi beklenen depremin olumsuzluklarını ortadan kaldırmak için kentin dirençliliğinin artırılmasına değinilmiştir. Ayrıca, özellikle son yıllarda etkisini giderek artıran iklim değişikliği de, dirençlilik kavramıyla beraber ele alınmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı'nın temel metni dışında, planın hazırlık sürecinde yer alan çeşitli komisyonların raporlarında da kentsel direnç kavramına yer verildiği görülmektedir. Çevre ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi Çalışma Grubu Raporu'nda Kentleri ve Yerleşim Yerlerini Kapsayıcı, Güvenli, Dayanıklı ve Sürdürülebilir Hale Getirmek amacına ulaşabilmek için “sürdürülebilir ve çevre dostu şehir yapılanmaları ve dirençli altyapıların geliştirilmesine yönelik politikalar” (Kalkınma Bakanlığı, 2018) uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Yine aynı raporda arazi tahribatının önlemesi için kırsal nüfusun iklim değişikliğinin yaratacağı şoklara karşı dirençli hale getirilmesinin önemi vurgulanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

Kentsel Yaşam Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda ülkenin ekonomik gelişiminin sağlanması noktasında kentsel dirençli yapıların varlığının ve toplumun tüm kesimlerini kapsayan insan odaklı sosyal kalkınma yaklaşımının önemli olduğu ifade edilmiş (Kalkınma Bakanlığı, 2018). Ayrıca yine afet risklerinin azaltılması için dirençli planlamanın gerekliliği vurgulanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2018). Konut Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu'da da dirençlilik kavramı afet ve iklim değişikliğiyle ilişkilendirilmiş,

krizlerin olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde planlama yapılması ve altyapıların güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Raporda bahsedilen önemli hususlardan biri ise afet yönetimi konusunda sivil toplum da dâhil olmak üzere tüm paydaşların katılımı ve işbirliği kavramlarına atıf yapılmasıdır (Kalkınma Bakanlığı, 2018). Raporda, dirençlilik kavramının yönetim kavramıyla beraber ele alınması, kavramın son dönemde sahip olduğu anlama yakın bir bakış açısına sahip olunduğu izlenimini vermektedir. Kentsel dirençliliğin artırılmasında yönetim anlayışından beklenen kamu ve özel sektör arasında işbirliğini sağlaması, kentteki paydaşların kent yönetimi ve planlama süreçlerine ortaklık duygusuyla dâhil olmasının sağlanması ve en önemlisi paydaşlar arasında güven ve ortaklık mekanizmalarını inşa etmesidir (Hung, 2017). Gerçekleştirilecek kaliteli bir yönetim anlayışının bireyin o topluma olan aitlik duygusunu güçlendireceği açıktır (Beck & Villarroel Walker, 2013). On Birinci Kalkınma Planı Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda ise dirençlilik kavramı ilgili olarak Habitat III ve BM Afet Risklerinin Azaltılması 3. Dünya Konferansı'na değinilmiştir. 2016 yılında Ekvador'da toplanan Habitat III'te sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması için ekonomik kalkınmanın, iklime ve afete karşı dirençliliğin ve yönetimin önemi vurgulanmıştır. 2015 yılında Japonya'nın Sendai kentinde toplanan konferansta ise Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi kabul edilmiştir. Belgede hem afet kayıplarının hem de afet risklerinin azaltılması için afetlere karşı dirençliliğin artırılması gerektiği ifade edilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

On İkinci Kalkınma Planı'nda ise temel amaçlardan biri afetlere dirençli yaşam alanları ve sürdürülebilir şehirler kurmak olarak ifade edilmiştir. Planın farklı başlıkları altında afetlere dirençli yaşam alanları, iklim değişikliğine karşı direnç, toplumun afetlere karşı dirençliliğinin artırılması, dirençli sosyoekonomik ve ekolojik sistemler, dirençli sağlık hizmetleri, dirençli alt ve üst yapı, risklere karşı direnç, dirençli sanayi bölgeleri, elektrik altyapısının deprem dirençliliği, yangına karşı dirençli ağaç türleri, dirençli tedarik zinciri, dirençli ulaştırma altyapısı, kentsel planlamada dirençlilik ilkesine uygunluk, bölgesel dirençlilik vb. ifadeler yer verilmiştir. Planın Sosyal Hizmetler, Sosyal Yardımlar ve Yoksullukla Mücadele başlığı altında, kadınlar da dahil toplumdaki dezavantajlı gruplar öncelikli olmak üzere toplumun afet, ekonomi, sosyal ve çevre sorunlarına ilişkin dirençliliğinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Kalkınma planları ve kalkınma planlarının hazırlık sürecinde oluşturulan raporlar genel olarak değerlendirildiğinde, dirençlilik kavramının Türkiye için yeni bir kavram olduğu ve kentsel direnç kavramının özellikle afet yönetimi ve iklim değişikliği kapsamında ele alındığı ifade edilebilir. Son dönemde kavrama yüklenen yeni anlamlar göz önüne alındığında, Türkiye'de de dirençlilik kavramı yeni anlamlar kazanmaya başlamıştır. Özellikle On İkinci Kalkınma Planı'nda dirençlilik kavramı çok daha çeşitli konularla birlikte ele alınmıştır. Literatürde kentsel yönetim ve kentsel dirençlilik arasında yakın bir ilişki olduğu, toplumun tüm kesimlerinin yer aldığı mekanizmalar aracılığıyla kent planlaması yapılması, çevre korunmasının sağlanması ve kıt kaynakların optimal kullanımı noktasında bireylerin teşviki kentsel direnci arttıran temel unsurlar olarak görülmektedir (Meyer & Auriacombe, 2019). Türkiye'de de çeşitli metinlerde kentsel direnç kavramı ile yönetim kavramının birlikte kullanılmasının temel nedeni bu olarak görülebilir.

Türkiye'de kentsel direnç ve yönetim kavramları birlikte kullanılıyor olmasına rağmen henüz istenilen düzeyde bir gelişim olmadığı ifade edilebilir. Özellikle yönetim kavramının eklenmesiyle birlikte kentsel dirençliliğin sağlanması için yapılması gereken, toplumdaki tüm bireylerin ortaklık anlayışıyla kentsel karar alma süreçlerine dâhil olabilmesidir. Ancak bu

sürecin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi, toplumdaki eşitsiz durumların ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacaktır. Toplumdaki dezavantajlı grupların mevcut konumlarının iyileştirilmesi hem yönetim hem de kentsel direncin sağlanması açısından önemli görülmektedir. Toplumdaki dezavantajlı gruplar arasından en kalabalık ve dezavantajlı konumları sebebiyle risklere en açık olan gruplardan biri olan kadınların mevcut durumunun tespit edilmesi ve kadınların toplumsal hayattaki konumlarının güçlendirilmesiyle kentsel direncin sağlanmasında önemli bu rol oynayacakları açıktır.

Yöntem

AB’de kadının konumunu anlayabilmek için AB’nin resmi istatistik birimi olan Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat)¹ verilerinden, Türkiye için de resmi istatistik birimimiz olan TÜİK verilerinden yararlanılarak kadının kentteki konumu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamında kadınların ekonomik durumu, eğitim seviyesi ve toplam nüfusun ne kadarını oluşturdukları değerlendirilerek kadınların kentteki durumları ve kentsel direnç oluşturma kapasiteleri hakkında çıkarım yapılmaya çalışılmıştır. Kadınların istihdam oranı ve eğitim seviyesi arttıkça kentsel şoklara karşı daha dirençli olabilecekleri fikrinden hareket edilmiştir. Bulgular seçilirken Birleşmiş Milletler’in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri referans alınmıştır.

Bulgular

Bulgular, değişimi görebilmek ve mevcut durumun analizini geçmişten günümüze yapabilmek amacıyla genellikle son on yıl seçilerek değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler EUROSTAT ve TÜİK’in veri tabanından elde edilmiştir.

Avrupa İstatistik Ofisi’nin Göstergeleri ile Avrupa Birliği’nde Kadın

Avrupa Birliği’nde kadının durumunu görebilmek için ekonomik, eğitim, kentleşme ve yoksulluk ile şiddet gibi göstergeler seçilmiştir.

¹ European Union-27 countries (from 2020) verilerine bakılmıştır.

Tablo 1*Ekonomik Göstergelerle Avrupa Birliği'nde Kadın*

		YIL									
		2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Cinsiyete göre uzun süreli işsizlik oranı ²	Toplam	4.0	4.9	5.4	4.3	3.1	2.7	2.5	2.8	2.4	2.1
	Erkek	4.0	4.8	5.4	4.2	3.1	2.6	2.4	2.6	2.2	2.0
	Kadın	4.0	4.9	5.4	4.3	3.2	2.8	2.6	2.9	2.5	2.2
Cinsiyete göre istihdam oranı (20-64 yaş arası)	Toplam	67.9	67.7	68.3	70.2	72.4	73.2	72.5	-	-	-
	Erkek	74.4	73.7	74.0	75.9	78.2	78.9	78.0	-	-	-
	Kadın	61.4	61.7	62.6	64.5	66.6	67.4	66.9	-	-	-
Cinsiyete göre barınma maliyeti aşırı yük oranı ³	Toplam	10.0	11.5	11.5	10.9	9.6	9.4	7.8	8.3	8.7	-
	Erkek	9.3	10.8	10.7	10.2	8.9	8.8	7.3	7.9	8.1	-
	Kadın	10.6	12.2	12.2	11.7	10.2	10.0	8.3	8.7	9.2	-
Yaşa ve cinsiyete göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındakiler	Toplam	-	24.9	24.5	23.7	21.6	20.9	21.5	-	-	-
	Erkek	-	23.8	23.7	22.8	20.7	20.0	20.6	-	-	-
	Kadın	-	25.9	25.3	24.6	22.5	21.8	22.4	-	-	-
Cinsiyete ve yaşa göre işsizlik (15-74 yıl) ⁴	Toplam	-	11.1	11.0	9.3	7.4	6.8	7.2	7.0	-	-
	Erkek	-	11.0	10.9	9.0	7.1	6.5	7.0	6.7	-	-
	Kadın	-	11.2	11.2	9.5	7.7	7.2	7.6	7.4	-	-
Cinsiyet istihdam açığı ⁵		12.7	11.8	11.1	11.1	11.3	11.2	11.1	10.8	10.7	-
Cinsiyet genel kazanç farkı		32.9	-	31.1	-	36.2	-	-	-	-	10.2
Düzeltilmemiş biçimde cinsiyete dayalı ücret farkı		15.8	16.4	15.7	15.1	14.4	13.7	13.0	-	-	-

Açıklama. Eurostat, (2024). Cinsiyete göre uzun süreli işsizlik oranı. Mayıs 05, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_40/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2022). Cinsiyete göre istihdam oranı. Ocak 22, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_10/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat,(2022). Cinsiyete göre barınma maliyeti aşırı yük oranı. Ocak 23, 2023 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi160/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat, (2022). Yaşa ve cinsiyete göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındakiler. Ocak 23, 2023 de [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01\\$DV_566/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01$DV_566/default/table?lang=en) den erişildi.

Eurostat,(2023).Cinsiyete ve yaşa göre işsizlik. Ekim 28, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A_custom_4638190/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat,(2024).Cinsiyet istihdam açığı. Mayıs 05, 2024 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem060/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat,(2023). Cinsiyet genel kazanç farkı. Ocak 23, 2023 de : <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teqges01/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat, (2022). Düzeltilmemiş biçimde cinsiyete dayalı ücret farkı. Ocak 23, 2023 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem180/default/table?lang=en> den erişildi.

² 12 ay veya daha uzun süredir işsiz olan 15 ila 74 yaşları arasındaki ekonomik olarak aktif nüfusun payını ölçmektedir.

³ Bu gösterge, toplam konut maliyetlerinin (konut ödenekleri hariç), cinsiyete göre sunulan toplam harcanabilir hane gelirinin (konut ödenekleri hariç) %40'ından fazlasını temsil ettiği bir hanede yaşayan nüfusun yüzdesi olarak tanımlanır.

⁴ Ölçü birimi olarak işgücündeki nüfusun yüzdesi seçilmiştir.

⁵Cinsiyet istihdam açığı, 20-64 yaş arası kadın ve erkek istihdam oranları arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 1’de Eurostat’ın AB-27 ülkesi (2020 sonrası) için verilerine bakıldığında ekonomik açıdan kadınların erkeklerden daima dezavantajlı oldukları görülmektedir. Her ne kadar cinsiyet istihdam açığı azalmaya başlamışsa da kadınların erkeklerden daha az istihdam edilmesi, yoksulluk ve sosyal dışlanma risklerinin de erkeklerden daha fazla olmasındaki başlıca nedenlerden birisidir. Ayrıca kadınların kalkınma sürecindeki emekleri önemlidir ve kadınların işgücüne katılımı desteklenen politikalarla artmış olsa bile, erkeklerin kadınlara göre daha fazla istihdama dahil olduğu görülmektedir (Eren, 2020: 611). Bu durumda; işsizliğin ve yoksulluğun da bir kentsel kırılma olduğu düşünüldüğünde kadınların kentsel direnç oluşturmada daha güçsüz oldukları ya da kentlerdeki şoklardan daha fazla etkilendikleri yorumu yapılabilmektedir.

Tablo 2

Kadınların Eğitim Durumlarına İlişkin İstatistikler

		YIL									
		2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eğitim düzeyi, yaş ve cinsiyete göre nüfus %	İlköğretim ve öncesi	-	29.8	28.4	27.4	26.3	25.7	25.1	25.1	24.9	24.7
	Toplam	-	29.9	28.7	27.9	27.1	26.6	26.0	26.1	26.1	25.9
	Erkek	-	29.6	28.1	26.8	25.6	24.9	24.1	24.0	23.7	23.4
	Kadın	-	70.2	71.6	72.6	73.7	74.3	74.9	74.9	75.1	75.3
	Lise ve lise sonrası yükseköğretim dışı ve yüksek öğrenim	-	70.1	71.3	72.1	72.9	73.4	74.0	73.9	73.9	74.1
	Toplam	-	70.4	71.9	73.2	74.4	75.1	75.9	76.0	76.3	76.6
	Erkek	-	23.2	24.5	25.7	27.1	27.9	28.9	29.7	30.2	30.9
	Kadın	-	21.8	23.0	23.8	25.0	25.7	26.5	27.2	27.5	28.1
	Yükseköğretim	-	24.6	26.0	27.6	29.3	30.2	31.4	32.3	32.9	33.7
	Toplam	-	12.6	11.1	10.6	10.5	10.2	9.9	9.8	9.6	9.5
Cinsiyet ve çalışma durumuna göre eğitim ve öğretimden erken ayrılanlar	Toplam	-	14.5	12.7	12.1	12.1	11.8	11.8	11.5	11.1	11.3
	Erkek	-	10.6	9.4	9.1	8.8	8.4	8.0	8.0	8.0	7.7
	Kadın	-									

Açıklama. Eurostat (2024). Eğitim düzeyi yaş ve cinsiyete göre nüfus. Mayıs 05, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_03_custom_11216408/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2024). Cinsiyet ve çalışma durumuna göre eğitim ve öğretimden erken ayrılanlar. Mayıs 05, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_14/default/table?lang=en den erişildi.

Tablo 2 incelendiğinde kadınların eğitim durumlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Yıllar içerisinde erkeklerin ve kadınların eğitim seviyelerinde artış gözlemlense de kadınların eğitime katılma oranları erkeklerden daha fazladır. Ayrıca erkeklerin eğitim ve öğretimlerini kadınlara kıyasla daha fazla yarıda bıraktıkları gözlemlenmektedir. Kadınların eğitim düzeyinin yüksek olması ve Tablo 1’de yer alan istihdam verileri düşünüldüğünde bu durumun bir zıtlık yarattığı görülmektedir. Eğitim hayatını tamamlayan ancak evlilikle beraber toplumsal cinsiyet rollerini yerine getirmek durumunda kalan kadınların ekonomik hayattan ayrılmak zorunda kaldıkları iddia edilebilir.

Tablo 3*Kentleşme, Cinsiyet ve Yoksulluk*

	YIL										
	2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Kentleşme derecesine göre cinsiyet istihdam farkı (Şehirler)	12.0	10.1	9.5	9.5	9.9	9.6	9.2	8.5	8.9	8.5	
Kentleşme derecesine göre cinsiyet istihdam farkı (Kasaba ve banliyö)	14.6	13.6	12.7	13.0	13.0	13.0	12.8	12.5	12.1	11.6	
Kentleşme derecesine göre cinsiyet istihdam farkı (kırsal bölgeler)	14.1	13.7	13.1	13.2	13.1	13.2	13.5	12.3	11.8	11.3	
Kentleşme derecesine göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan insanlar (Şehir)	-	-	-	23.2	21.4	21.4	22.0	22.0	21.7	-	
Kentleşme derecesine göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan insanlar (Kasaba ve banliyö)	-	-	-	21.8	19.9	19.2	19.7	20.8	21.1	-	
Kentleşme derecesine göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan insanlar (Kırsal bölgeler)	-	-	-	26.3	24.2	22.9	23.3	22.5	22.1	-	

Açıklama. Eurostat, (2024). Kentleşme derecesine göre cinsiyet istihdam farkı. Mayıs 05, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_lm230/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat,(2022). Kentleşme derecesine göre yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan insanlar. Ekim 28, 2023 de

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_01_10a/default/table?lang=en den erişildi.

Tablo 3'e göre şehirlerde, kırsal alan ve banliyölere göre cinsiyet istihdam farkının daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durumda ülkede yaşanan sorunlardan kentte yaşayan insanlar, kırsal alanda yaşayan insanlardan daha fazla etkilenmektedir. Buna karşılık kırsal bölgede yaşayan insanlar sosyal dışlanma ve yoksulluk riskiyle şehirde yaşayan insanlardan daha fazla karşılaşmaktadır. Şehirde yaşayan insanlar ise kasaba ve banliyöde yaşayan insanlardan daha fazla sosyal dışlanma ve yoksulluk riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda şehirler sosyal şoklardan kasaba ve banliyölere göre daha fazla etkilenirken, kırsal alanlar ise şehirlerden daha fazla etkilenmektedir.

Kent ve kır yoksulluğu kavramları birbirinden farklıdır. Kent yoksulluğunun ayırt edici özellikleri arasında fazla kalabalık yaşam, konutların sanayi bölgelerine ya da sağlığa zararlı üretimin yapıldığı fabrika alanlarına yakın olması, temiz su kaynaklarına erişim sorunu, altyapı yetersizliği, trafik sorunu vb. unsurlar yer almaktadır. Bu unsurların özellikle kentsel alanlarda çevre sorunları ve sağlık riskleri oluşturacakları ifade edilebilir. Kadınlar da evde ya da eve yakın yerlerde daha fazla zaman geçirdikleri için bu risklerden daha fazla etkilenebilmektedirler (Jarvis, Kantor & Cloke, 2015).

Tablo 4*Şehirleşme derecesine ve cinsiyete göre suç ve şiddet*

		YIL									
		2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Şehirleşme derecesine göre bölgede suç, şiddet veya Vandalizm	Şehir	-	24.9	25.1	23.9	21.9	21.3	21.8	-	-	-
	Kasaba ve Banliyö	-	12.5	13.9	13.4	11.6	10.3	10.9	-	-	-
	Kırsal alan	-	7.5	8.2	7.4	7.4	6.9	6.4	-	-	-
Bölgede Faaliyet sınırlaması düzeyi, cinsiyet ve yaşa göre (16+) bölgede suç, şiddet veya vandalizm	Toplam	-	14.7	16.4	14.9	14.0	13.6	13.4	14.1	-	-
	Erkek	-	14.3	16.2	14.9	14.0	13.4	13.1	13.9	-	-
	Kadın	-	15.1	16.6	15.0	14.0	13.8	13.6	14.3	-	-

Açıklama. Eurostat,(2022). Şehirleşme derecesine göre bölgede suç, şiddet veya Vandalizm. Ekim 28, 2023 de

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_MDDW06__custom_1285499/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2022). Bölgede faaliyet sınırlama düzeyi, cinsiyet ve yaşa göre bölgede suç, şiddet veya Vandalizm. Ekim 28, 2023 de

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_dhc130/default/table?lang=en den erişildi.

Tablo 4 incelendiğinde, insanların kasaba ve kırsal alanlara göre şehirlerde daha fazla şiddete ve vandallığa maruz kaldıkları görülecektir. Bu oran kent ve kasaba arasında 2 kat, kent ve kır arasında ise 3 kattan daha fazladır. Kentsel direncin sağlanmasında şiddet unsurunun yok edilmesi gerekmektedir. AB’de yıllar içinde şiddet oranı azalmış olmasına rağmen hala önemli bir sorundur. Tüm bunlara ek olarak kadınlar ise erkeklerden daha fazla şiddete maruz kalmaktadırlar. Kırsal alan ve kentsel alan açısından kadına karşı şiddet değerlendirildiğinde; kadınlar kırsal bölgelerde, geniş aileleri ile birlikte daha tanınır olduklarından şiddete daha az maruz kalmakta, bu durumda kırsal alandaki kadınların hane dışında hareketliliği artmakta ve topluma adapte olmaları kolaylaşmaktadır (Jarvis, Paula & Cloke, 2015). Ancak kentte bu tanınırlık pek mümkün olmadığı ve kırsal alana göre kentsel alanın daha geniş olması kadınların şiddete uğramasına ya da topluma adapte olmakta zorlanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle kadınların daha güvenilir bir kentte yaşamasını sağlamak için kentlerin güvenliği sağlanmalı ve kentsel direnç oluşturulmalıdır.

Türkiye İstatistik Kurumu Göstergeleri İle Türkiye’de Kadın

TÜİK’in 2023 verilerine göre Türkiye’nin toplam nüfusu 85.372.377’dir. Toplam nüfusun %49,9’unu kadınlar, %50,1’ini ise erkekler oluşturmaktadır (TÜİK, 2024). 1927 yılında %24,2 olan kentsel nüfus oranı ise 2023 yılına gelindiğinde %93’e yükselmiştir (TÜİK, 2024). Hem ülke nüfusu hem de kentsel nüfus içinde kadınların önemli bir orana sahip olduğu düşünüldüğünde, kadının toplumdaki mevcut konumunun sorgulanması ve kadınların sahip olduğu dezavantajlı durumun ortadan kaldırılmasıyla beraber kentsel dirence önemli oranda olumlu etkide bulunulacağı ifade edilebilir. Bu anlamda kadınların kentsel hayat içindeki konumları Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri içinden seçilen ve ekonomi, eğitim, güvenlik olmak üzere üç başlık altında toplanan unsurlar çerçevesinde incelenmiştir.

Tablo 5
Ekonomik Göstergelerle Türkiye’de Kadının Yeri

		YIL									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yoksulluk riski olan çalışan nüfus oranı	Toplam	17,9	15,9	15,3	14,9	14,4	13,7	13,5	12,8	13,1	13,2
	Erkek	16,6	15,3	15,1	15,4	15,4	14,7	15,1	14,4	14,5	14,7
	Kadın	21,1	17,3	15,7	13,9	12,0	11,3	9,8	9,0	10,0	9,8
Yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altındaki bireylerin oranı	Toplam	65,7	63,8	61,3	51,2	41,6	41,3	45,1	41,3	39,8	39,8
	Erkek	65,0	63,0	60,6	50,3	40,4	40,2	44,0	40,0	38,5	38,6
	Kadın	66,4	64,5	62,1	52,1	42,8	42,4	46,1	42,6	41,0	41,0
Hanehalkı sorumlusunun cinsiyet dağılımı	Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Erkek	88,5	91,0	84,8	90,8	89,1	89,8	85,7	90,3	86,1	79,0
	Kadın	11,5	9,0	15,2	9,2	10,9	10,2	14,3	9,7	14,0	21,0
Sosyal koruma kapsamında maaş alan toplam kişi sayısı	Toplam	10.510	10.952	11.573	11.782	12.009	12.536	12.898	13.261	13.766	14.089
	Erkek	6 199	6 464	6 669	6 880	7 004	7 267	7 439	7 625	7 861	8 031
	Kadın	4 310	4 488	4 904	4 902	5 005	5 269	5 459	5 635	5 905	6 058
Toplam emekli/yaşlı maaşı alan kişi sayısı	Toplam	7 392	7 684	7 944	8 043	8 205	8 534	8 811	9 094	9 514	9 849
	Erkek	5 551	5 799	5 979	6 144	6 292	6 536	6 717	6 907	7 144	7 313
	Kadın	1 840	1 885	1 965	1 899	1 913	1 998	2 093	2 187	2 370	2 536
Toplam dul/yetim maaşı alan kişi sayısı	Toplam	2 675	2 810	3 135	3 149	3 244	3 407	3 569	3 660	3 758	3 759
	Erkek	256	261	265	247	245	256	262	263	264	267
	Kadın	2 419	2 549	2 870	2 902	2 999	3 151	3 307	3 397	3 494	3 492
Cinsiyete göre ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcanan zamanın oranı	Toplam	-	-	-	-	-	10,8	-	-	-	-
	Erkek	-	-	-	-	-	3,6	-	-	-	-
	Kadın	-	-	-	-	-	17,9	-	-	-	-
Yöneticilik pozisyonlarındaki kadınların oranı	Toplam	-	-	14,4	16,6	15,5	14,4	16,7	17,3	16,3	17,5
	Sanayi	-	-	10,2	9,6	11,4	10,3	9,8	10,8	9,3	10,8
	Hizmet	-	-	17,9	21,5	19,2	18,4	22,6	22,7	22,0	22,7
Sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların toplam istihdamdaki oran	Toplam	43,3	42,1	39,0	36,7	35,0	33,6	33,5	34,0	33,4	34,5
	Erkek	37,2	35,6	32,7	30,2	29,3	28,2	28,8	29,2	29,4	30,9
	Kadın	58,5	57,8	54,2	52,0	48,4	46,1	44,3	44,6	42,1	42,2
Cinsiyet göre imalat sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki oranı	Toplam	18,7	18,1	17,8	18,1	19,0	18,6	18,1	17,6	18,2	18,4
	Erkek	20,2	19,7	19,5	19,8	20,4	20,2	19,6	19,2	19,8	20,1
	Kadın	14,8	14,2	13,8	14,2	15,7	14,9	14,5	14,2	14,7	14,7
Cinsiyet göre işsizlik oranı	Toplam	11,9	9,8	9,2	9,7	9,9	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7
	Erkek	11,4	9,2	8,5	8,7	9,0	9,2	9,6	9,4	9,5	12,4
	Kadın	13,0	11,3	10,8	11,9	11,9	12,6	13,7	14,1	13,9	16,5

Açıklama. TÜİK, (2021). Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sustainable-Development-Indicators-2010-2019-37194> den erişildi

Tablo 5’te, 2010-2019 yılları arasında Türkiye’de kadınların ekonomik hayattaki konumlarına ilişkin veriler yer almaktadır. On yıllık süreçte birçok konu başlığında kadınların

konumunun olumlu yönde değiştiği görölüyor olsa da, ekonomik anlamda hala erkek ve kadınlar arasında önemli farkların olduğu ifade edilebilir.

Yoksulluk riski olan çalışan nüfusa ilişkin veriler kadın ve erkekler arasındaki farkın giderek kapandığını göstermektedir. Ancak bu veri çalışan/istihdam edilen kadın sayısı ile birlikte değerlendirildiğinde anlamlı olacaktır. Cinsiyete göre işsizlik oranları incelendiğinde, kadınların işsizlik oranının son on yılda giderek arttığı, başka bir deyişle çalışmadıkları ya da kayıt dışı çalıştıkları sonucuna varılabilir. Sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların toplam istihdamdaki oranına ilişkin veriler de bu durumu kanıtlamaktadır. Yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altındaki bireylerin oranı, hane halkı sorumlusunun cinsiyet dağılımı, ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcanan zamanın oranı, yöneticilik pozisyonlarındaki kadınların oranı gibi istatistikler kadınların on yıllık süreçte ekonomik hayattaki konularının güçlendiğini ancak henüz istenilen düzeye ulaşamadığını göstermektedir. Sosyal koruma kapsamında maaş alan toplam kişi ve toplam emekli/yaşlı maaş alan kişi sayılarına bakıldığında erkek ve kadınlar arasında bir denge olduğu görülmektedir. Ancak dul/yetim maaş alan kişi sayıları incelendiğinde kadınların oranı dikkat çekmektedir.

Tablo 6*Kadınların Eğitim Durumlarına Dair İstatistikler*

		YIL									
		2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	
Cinsiyete göre okuma ve yazma bilmeme oranı (15+ yaş)	Toplam	7.3	5.1	4.6	4.1	3.6	3.3	3.0	2.9	2.7	
	Erkek	2.7	1.7	1.5	1.3	1.1	0.9	0.8	0.8	0.7	
	Kadın	11.9	8.4	7.6	6.9	6.1	5.6	5.2	4.9	4.7	
Eğitim kademelerine ve cinsiyete göre tamamlama oranı	İlkokul	-	-	97.7	98.3	98.6	98.6	98.6	98.6	98.4	
	Erkek	-	-	98.1	98.5	98.7	98.7	98.7	98.6	98.5	
	Kadın	-	-	97.3	98.2	98.5	98.5	98.5	98.5	98.4	
	Ortaokul	-	-	94.1	88.9	97.7	97.7	97.7	97.1	96.4	
	Erkek	-	-	95.8	89.9	98.1	98.0	98.0	97.4	96.8	
	Kadın	-	-	92.3	87.9	97.3	97.5	97.5	96.8	96.0	
	Ortaöğretim	-	-	58.8	62.9	68.1	70.3	70.3	73.2	77.9	
	Erkek	-	-	58.6	61.5	65.8	67.8	67.8	70.5	76.2	
	Kadın	-	-	59.0	64.4	70.4	72.9	72.9	76.0	79.6	
Cinsiyete göre son 12 ay içinde gençlerin (18-24 yaş) örgün veya yaygın eğitime katılma oranı	Toplam	-	46.6	-	48.9	-	-	-	-	51.7	
	Erkek	-	53.4	-	54.1	-	-	-	-	-	
	Kadın	-	40.1	-	43.8	-	-	-	-	-	
Cinsiyete göre son 12 ay içinde yetişkinlerin (25-64 yaş) örgün veya yaygın eğitime katılma oranı	Toplam	-	17.8	-	20.9	-	-	-	-	59.4	
	Erkek	-	20.6	-	24.8	-	-	-	-	-	
	Kadın	-	15.1	-	17.0	-	-	-	-	-	
Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı (15-24 yaş)	Toplam	32.3	28.7	24.9	24.0	24.5	26.0	28.3	24.7	24.2	
	Erkek	19.6	17.5	14.7	14.6	15.6	18.3	21.2	17.5	32.4	
	Kadın	44.4	39.7	35.0	33.5	33.6	34.0	34.0	16.4	32.3	
Son üç ay içinde internet kullanan bireylerin oranı	Toplam	37.6	42.7	48.5	58.3	71.0	74.0	79.0	82.6	85.0	
	Erkek	47.3	53.0	58.2	67.6	78.2	80.4	84.7	87.7	89.1	
	Kadın	28.2	32.6	38.8	49.2	63.9	67.6	73.3	77.5	80.9	

Açıklama. TÜİK, Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=egitim-kultur-spor-ve-turizm-105&dil=1> den erişildi

TÜİK, Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sustainable-Development-Indicators-2010-2019-37194> den erişildi

TÜİK (2023). Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yetiskin-Egitimi-Arastirmasi-2022-49748> den erişildi

TÜİK TÜİK (2022). Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634> den erişildi

TÜİK (2023). Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2022-49670> den erişildi

TÜİK (2021). Ekim 28, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2020-37242> den erişildi

TÜİK (2023). Ekim 28, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) den erişildi

TÜİK (2022). Ekim 28, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) den erişildi

TÜİK (2021). Ekim 28, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437) den erişildi

TÜİK (2020). Ekim 28, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) den erişildi

Tablo 6’da Türkiye’de kadınların eğitim durumlarına ilişkin istatistikler yer almaktadır. Tabloda dikkat çeken istatistiklerden biri “Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı”dır. Buna göre 15-24 yaş arası kadınların %34’ü ne eğitim ne de istihdam alanında faal değildir. Bu durum ülkedeki genç kadın nüfusun konumunu anlamamız açısından önemlidir. On beş yaş ve üzeri nüfusta okuma ve yazma bilmeme oranının kadınlarda daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim kademelerini tamamlama oranlarına bakıldığında ise, ilkokul ve ortaokul düzeyinde kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık yokken, ortaöğretimi tamamlamanın son altı yıllık sürede kadınlarda daha yüksek olduğu görülecektir. Bu durumun ortaya çıkmasında zorunlu eğitim süresinin varlığı ve ülkede kız çocuklarının okula gönderilmesine ilişkin olarak yürütülen kampanyalar sonucunda oluşan farkındalığın etkisi olduğu ileri sürülebilir. Son 12 ay içinde örgün veya yaygın eğitime katılma oranlarında da erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir orana sahip olduğu görülebilir. Özellikle yaşam boyu öğrenme anlayışı kapsamında, kadınların bu eğitimlerden daha az yararlanıyor olması, toplumsal hayata katılımı anlamında da önemli bir engelin var olduğunu göstermektedir.

Tablo 7.

Kadınların Karşı Karşıya Kaldığı Güvenlik Sorunları

Açıklama. TÜİK, İstatistiklerle Kadın 2023, Erişim Adresi:

		YIL									
		2010	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yaşadıkları alanın çevresinde gece yalnız yürürken kendini güvende hissedenden nüfusun oranı	Toplam	57.8	58.8	60.0	59.1	59.1	61.5	59.2	59.4	61.4	65.9
	Erkek	68.9	70.9	69.7	71.0	72.0	73.8	69.9	70.9	71.9	75.8
	Kadın	47.2	47.1	50.6	47.5	46.4	49.6	48.7	48.1	51.1	56.4
Son 12 ay içinde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel, cinsel ve duygusal şiddetine maruz kalan (15-59 yaş) kadınların şiddet türü, yaş grubu ve medeni duruma göre oranı	Fiziksel şiddet	-	-	8.2	-	-	-	-	-	-	-
	Cinsel şiddet	-	-	5.3	-	-	-	-	-	-	-
	Duygusal şiddet	-	-	25.7	-	-	-	-	-	-	-

Açıklama. TÜİK, İstatistiklerle Kadın 2023. Mart 29, 2024 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675> den erişildi

Tablo 7’de Türkiye’de kadınların güvenlik konusunda karşılaştığı sorunlar yer almaktadır. Yaşadıkları alanın çevresinde gece yalnız yürürken kendini güvende hissedenden nüfusun oranı incelendiğinde, son on yıllık süreçte bu oranın yükseldiği görülsede kadınların erkeklere oranla kendilerini daha az güvende hissettikleri söylenebilir. Ayrıca kadın ve erkek arasındaki farkta da anlamlı bir değişim olmamıştır. Özellikle kentsel nüfustaki artış ve kadınların kentsel nüfus içindeki oranı düşünüldüğünde kendini güvende hissetme oranının oldukça düşük olduğu ifade edilebilir. Ayrıca eşleri veya birlikte olduğu erkekler tarafından şiddetin çeşitli türlerine maruz bırakılan kadınların oranının da oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Toplum vatandaşlık, etnisite, dil, din, cinsiyet, yaş, medeni hal, sağlık, ekonomik seviye, istihdam, yaşam düzeyi, dış görünüş vb. farklı unsurlara sahip insanlardan oluşmaktadır. Bu farklılıkların her biri toplumdaki kırılğanlıkları artırmakta ve potansiyel tehlikelere karşı toplumu zayıf hale getirmektedir. Gerekli önlemler alınmadığında bu kırılğanlıklar artacak ve en ufak bir tehlike ya da şok dahi afet riski oluşturabilecektir (Okay & İlkaracan, 2018: 2). Türkiye’de politika belgelerinde kentsel direnç kavramına yönelik bakış açısı ile kadınların ekonomi, eğitim ve güvenlik konularındaki konumları birlikte düşünüldüğünde önemli bir eksikliğin var olduğu görülmektedir.

Sonuç

Tarımın gelişmesi ile birlikte başlayan Sanayi Devrimi ile hız kazanan kentleşme; insanların imkânlarla ulaşması açısından olumlu bulunmuştur. Ancak zamanla nüfusun artması kentlerde birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar kentin yapısında mevcut olan kronik sorunlar olabileceği gibi iklim değişikliği, doğal afetler gibi dış kaynaklı sorunlar da olmaktadır. Kentin bu sorunları aşma ya da kentte oluşan şoklara ve risklere karşı olağan durumunu koruma çabası kentsel direnç olarak algılanmaktadır. OECD, BM, DB gibi uluslararası kuruluşların çoğu kentsel direnci kentin yaşadığı şoklara karşı kendisini toparlama hızı olarak değerlendirmektedir ve kentsel direnci genellikle iklim değişikliği ve doğal afetler çerçevesinde ele almaktadır. Ancak çalışma kapsamında kentsel direnç kavramı, kentin kronik sorunları bağlamında dezavantajlı grupların, özellikle kadınların kentsel şoklardan daha fazla etkilendiği varsayımı üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışma, kadını merkeze alarak kentsel direnci AB ile Türkiye açısından ekonomi, eğitim ve şiddet gibi göstergeleri kullanarak değerlendirmiştir. Değerlendirmelerde AB için Eurostat verilerinden, Türkiye içinse TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. AB için elde edilen ekonomik bulgularda kadınların erkeklerden daha az istihdam edildiği ve yoksulluğa daha fazla maruz kaldıkları, cinsiyet gelir eşitsizliğinin yıllar içinde azalmış olmasına rağmen hala mevcut olduğu ve kadın istihdamının artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim göstergelerinde ise erkeklerin eğitimden kadınlara göre daha erken ayrıldıkları ve eğitimlerini tamamlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yıllar içinde kadınların yükseköğretime katılma oranlarının arttığı görülmüştür. Bu durum kadınların istihdama dâhil olabilmek için eğitimlerinin daha iyi olması gerektiği sonucundan yola çıkılarak ilerde kadın istihdamının daha da artacağı yönünde yorumlanabilir. Ancak mevcut durumda kadınların erkeklere göre eğitim seviyelerinin daha yüksek olmasına rağmen istihdama daha az katılmaları görülmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet ve aile içi rollerle açıklanabilir. AB’de şehirleşmede şiddet ve cinsiyete göre şiddet verilerine bakıldığında en fazla şiddetin şehirlerde olduğu, kadınların da erkeklere göre daha fazla şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Kentleri özellikle kadınlar için daha güvenli hale getirerek hem kadınların kentteki yaşam kalitesini artırmak hem de kentsel direnci sağlamak mümkün olacaktır.

Türkiye’de ise kadının kentteki konumu için ekonomik göstergeler incelendiğinde, AB’de olduğu gibi kadınların erkeklerden daha az ekonomik güce sahip olduğu ve ekonomik gelir için kadınların erkeklere bağlı olduğu görülmüştür. Eğitim göstergelerinde, kadınların erkeklere göre eğitime daha az katıldıkları ya da eğitimlerini daha fazla yarım bıraktıkları görülmüştür. Kadınların eğitime daha az katılıyor olmaları toplumsal hayata da daha az dâhil olacakları anlamına gelmektedir. Ayrıca güvenliğe ilişkin veriler de, kadınların erkeklere göre daha fazla şiddete maruz kaldığı, gece yolda tek başına yürürlerken daha fazla korktuklarını göstermektedir. Kentsel direncin daha bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması ve toplumdaki tüm bireylerin potansiyel şoklara karşı hazırlıklı hale getirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda kadınların konumunun güçlendirilmesi kentlerin dirençliliğin artırılmasında önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Elde edilen verilerin hemen hepsi kadınların toplumsal hayata katılmalarında ve kentsel şoklara karşı direnç oluşturmalarında sorunlar olduğunu göstermektedir. AB ve Türkiye’de toplumun yarısından fazlasını oluşturan kadınların ekonomik ve sosyal açıdan kentte meydana gelen şoklardan ve kentin sorunlarından daha fazla etkilendikleri ifade edilebilmektedir. Kadınların eğitim hayatlarını tamamlamaları ve daha sonra ekonomik hayatta aktif olarak yer

almaları toplumsal hayata katılımı olumlu yönde etkileyecektir. Bu gelişim zamanla siyaset vb. alanlarda da kadınların daha görünür olmalarını sağlayacaktır. Kadınların eğitim, ekonomi, siyaset, toplumsal hayat vb. alanlarda daha görünür olmasıyla birlikte ortaya çıkan güvenlik sorunlarının çözülmesi de önemli bir konu olarak ifade edilebilir.

Kadınların toplumsal hayata daha fazla adapte olmaları, kentin imkânlarından faydalanabilmeleri için kentsel direncin daha bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması ve toplumdaki tüm bireylerin potansiyel şoklara karşı hazırlıklı hale getirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda kadınların konumunun güçlendirilmesi kentlerin dirençliliğinin artırılmasında önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki öneriler kadınların ekonomi, eğitim ve güvenlik başlıklarında konumunu güçlendirerek kentsel dirence olumlu katkılar sunmalarını sağlayacaktır;

- Kadınların eğitim hayatlarını sağlıklı biçimde devam ettirebilmeleri için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,
- Kadınların eğitim hayatlarını yarım bırakmasını önleyecek tedbirlerin merkezi yönetim, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla alınması,
- Kadınların eğitim hayatları sonrasında çalışma hayatında daha aktif olması için farkındalığı artırıcı eğitimler verilmesi,
- Yüksek yaş kategorisinde yer alan kadınlara yönelik okuma yazma, temel eğitim, teknoloji okuryazarlığı vb. konularda kurslar açılması,
- Kadın istihdamını artırmak için devlet tarafından teşvik vb. düzenlemeler yapılması, özel sektör tarafından düzenlenen kampanyaların desteklenmesi,
- Yüksek yaş kategorisinde yer alan kadınlara yönelik olarak yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla meslek edindirme kursları düzenlenmesi,
- Kadınların güvenliğine ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması,
- Kentsel güvenliği sağlayacak MOBESE (MOBil Elektronik Sistem Entegrasyonu) vb. uygulamaların artırılması.

Kaynakça

Altay, İ. K. (2005). Avrupa mekansal gelişme perspektifi'nde (ESDP) kırsal alan politikaları. *Planlama Dergisi*, 32, 82-89.

Baş, C. (2017). Avrupa kentsel şartı, Türkiye belediyeler birliği (TBB), Temmuz 01, 2021 de https://www.tbb.gov.tr/online/kitaplar/avrupa_kentsel_sarti_2017/html5forpc.html den erişildi.

BM Akademik Etki, (2021), Urban Resilience for a Changing Climate, Temmuz 01, 2021 de <https://www.un.org/en/academic-impact/urban-resilience-changing-climate> den erişildi.

Beck, M. B. & Villarroel Walker, R. (2013), Nexus security: governance, innovation and the resilient city, *Frontiers of Environmental Science & Engineering*, 7(5), 640–657. DOI:10.1007/s11783-013-0549-5

Colucci, A.(2012). Towards resilient cities: comparing approaches/strategies. *Journal of Land Use Mobility and Enviroment*, 5(2), (101-116). DOI:10.6092/1970-9870/921

Çalapkulu, M. (2021). Bizim Geleneksel Mahalle Anlayışımız Dirençli Kentlerin Anahtarı, Haziran 06, 2021'de <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/bizim-geleneksel-mahalle-anlayisimiz-direncli-kentlerin-anahtari-41710562> den erişildi.

Çalı, H. H. (2012). Avrupa kentsel şartı çerçevesinde güvenli kent ve yerel yönetimler. *Türk İdare Dergisi*, 84(475), 9-32.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2001). Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005.

Dünya Bankası, (2016). From Urban Risk to Resilience – Building Safer Cities, Temmuz 06, 2021 de <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2016/04/06/from-urban-risk-to-resilience---building-safer-cities> den erişildi.

Dünya Bankası, (2019). Resilient Cities, Temmuz 06, 2021'de <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/brief/resilient-cities-program> den erişildi.

Eren, M.V. (2020). Cinsiyet eşit(siz)liğinde genç kadın işsizliği ile kalkınma arasındaki ilişki: Avrupa Birliği ülkeleri üzerine ekonometrik bir analiz, *Journal of Yasar University*, 15(59), 598-614. <https://doi.org/10.19168/jyasar.702505>

Ersavaş Kavanoz, S. (2012). AB mekân politikası: avrupa mekânsal gelişme perspektifi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 27-39.

Ersavaş Kavanoz, S. (2020). “Kentsel direnç” kavramı üzerine, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 5-24.

Eurostat (2022). 1 Ocak'ta Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus. Ocak 23, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjangroup/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat (2022). Cinsiyete Göre İstihdam Oranı. Ocak 22, 2023'de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_10/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat (2022). Cinsiyete Göre Barınma Maliyeti Aşırı Yük Oranı, Ocak 23, 2023 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi160/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat, (2022). Yaşa ve Cinsiyete Göre Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Riski Altındakiler, Ocak 23, 2023 de [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01\\$DV_566/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01$DV_566/default/table?lang=en) den erişildi.

Eurostat, (2022). Düzeltilmemiş biçimde cinsiyete dayalı ücret farkı, Ocak 23, 2023 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem180/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat, (2022). Kentleşme Derecesine Göre Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Riski Altında Olan İnsanlar, Ocak 23, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_01_10a/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2022). Şehirleşme Derecesine Göre Bölgede Suç, Şiddet veya Vandalizm, Ocak 23, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_MDDW06__custom_1285499/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2022). Bölgede Faaliyet Sınırlama Düzeyi, Cinsiyet Ve Yaşa Göre Bölgede Suç, Şiddet veya Vandalizm, Ocak 23, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_dhc130/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat (2023). Cinsiyete ve Yaşa Göre İşsizlik, Ocak 23, 2023 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A__custom_4638190/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2023). Cinsiyet Genel Kazanç Farkı, Ocak 23, 2023 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teqges01/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat, (2024). Cinsiyete Göre Uzun Süreli İşsizlik Oranı, Mayıs 5, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_40/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2024). Cinsiyet istihdam açığı, Mayıs 5, 2024 de <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem060/default/table?lang=en> den erişildi.

Eurostat (2024). Eğitim Düzeyi Yaş ve Cinsiyete Göre Nüfus, Mayıs 5, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_03__custom_11216408/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2024). Cinsiyet ve Çalışma Durumuna Göre Eğitim ve Öğretimden Erken Ayrılanlar, Mayıs 5, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_14/default/table?lang=en den erişildi.

Eurostat, (2024). Kentleşme Derecesine Göre Cinsiyet İstihdam Farkı, Mayıs 5, 2024 de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_lm230/default/table?lang=en den erişildi.

Galderisi, A. (2014). Urban resilience: a framework for empowering cities in face of heterogeneous risk factors. *ITU A/Z*, 11(1), 36-58. Temmuz 6, 2021'de <https://www.az.itu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/476> den erişildi.

GFDRR. (2021). City Resilience Program, Temmuz 6, 2021'de <https://www.gfdr.org/en/publication/brief-city-resilience-program> den erişildi.

Heywood, A. (2012). *Siyasetin temel kavramları*. Adres Yayınları.

Hung, H. (2017). An Approach to the Development of Resilient City from the City Governance. *Journal of Environmental Science and Engineering*, 6, 320-328.

ICLEI, (2019). Resilient Cities, Thriving Cities: The Evolution Of Urban Resilience. Temmuz 6, 2023 de https://e-lib.iclei.org/publications/Resilient-Cities-Thriving-Cities_The-Evolution-of-Urban-Resilience.pdf. den erişildi.

Jabareen, Y. (2013). Planning the resilient city: concepts and strategies for coping with climate change and environmental risk. *Cities*, 31, 220–229. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2012.05.004>

Jarvis, H. & Paula K. & Jonathan C. (2015). *Kent ve toplumsal cinsiyet*, Yıldız Temurtürkan (Çev.). Dipnot Yayınları.

Kalkınma Bakanlığı, (2013). Onuncu kalkınma planı 2014-2018.

Kalkınma Bakanlığı, (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Çevre ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi Çalışma Grubu Raporu.

Kalkınma Bakanlığı, (2018), On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Kentsel Yaşam Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu.

Kalkınma Bakanlığı, (2018), On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Konut Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu

Kalkınma Bakanlığı, (2018), On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.

Kent Konseyi Yönetmeliği, (2006). Haziran, 30, 2021 de <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> den erişildi.

Kentli Hakları El Kitabı, (t.y). Haziran 30, 2023 de https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/kentli_haklari_el_kitabi_1.pdf den erişildi.

Kesgin, B. (2012). *Yoksulluğa yerel müdahale sosyal belediyeçilik –muhafazakar ve sosyal demokrat perspektiften*. Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Meyer, N. & Auriacombe, C. (2019). Good urban governance and city resilience: an afrocentric approach to sustainable development. *Sustainability*, 11, 5514, 1-18. DOI:10.3390/su11195514

Mimarlar Odası (2008), Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto, Eylül 13, 2021 de <http://mimarlarodasi.org.tr/UIKDocs%5Ckentselsart2.pdf> den erişildi.

Nyström, K. (2018). Regional resilience to displacements. *Regional Studies*, 52(1), 4–22. DOI: 10.1080/00343404.2016.1262944

OECD, (t.y.). Resilient Cities, Temmuz 27, 2021 de <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/resilient-cities.htm> den erişildi.

OECD and UN-HABITAT (2018). Global State Of National Urban Policy, OECD and UN-HABITAT, Ağustos 18, 2021 de https://www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/global-state-of-national-urban-policy_9789264290747-en den erişildi.

Okay, N. & İlkaracan, İ. (2018). Toplumsal cinsiyete duyarlı afet risk yönetimi. *Dirençlilik Dergisi*, 2(1), (1-12). <https://doi.org/10.32569/resilience.431075>

Özer, Y.E. (2018). *Risk azaltma yaklaşımı çerçevesinde dirençli kentler*. Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Rockefeller Foundation. (2013). 100 resilient cities – 100 rc, Ağustos 15, 2021 de https://www.rockefellerfoundation.org/wpcontent/uploads/d631b84b1efe41685a_3gm6b18ip1.pdf den erişildi.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023).

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028).

Şenkal, A. (2011). *Küreselleşme sürecinde sosyal politika*. Alfa Basım Yayım Dağıtım.

T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, (2011). Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma.. Ocak 23, 2023 de <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf> den erişildi.

TMMOB, (2021), Avrupa Kentli Hakları Deklerasyonu, Eylül 13, 2021 de <http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=964> den erişildi.

Tuğaç, Ç. (2019). Kentsel dirençlilik perspektifinden yerel yönetimlerin görevleri ve sorumlulukları. *İdealkent*, 10(28), 984-1019. <https://doi.org/10.31198/idealkent.634144>

TÜİK, (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri 2010-2019, Ocak 20, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sustainable-Development-Indicators-2010-2019-37194> den erişildi.

TÜİK, İstatistik Veri Portalı, Ağustos 5, 2021 de <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=egitim-kultur-spor-ve-turizm-105&dil=1> den erişildi.

TÜİK, İstatistik Veri Portalı, Ağustos 5, 2021 de <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109> den erişildi.

TÜİK (2021). İstatistiklerle Gençlik, 2020. Ekim 20, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2020-37242> den erişildi.

TÜİK (2022). İstatistiklerle Gençlik, 2021. Ekim 29, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634> den erişildi.

TÜİK (2023). İstatistiklerle Gençlik, 2022. Ekim 29, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2022-49670> den erişildi.

TÜİK (2020). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2020. Ekim 29, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) den erişildi.

TÜİK (2021). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2021. Ekim 29, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437) den erişildi.

TÜİK (2022). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2022. Ekim 29, 2023 de [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) den erişildi.

TÜİK, (2024). İstatistiklerle Kadın 2023, Mart 29, 2024 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675> den erişildi.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası (1982). Haziran 30, 2021 de <https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa> den erişildi.

TÜİK (2023). Yetişkin Eğitimi Araştırması, 2022, Ekim 29, 2023 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yetiskin-Egitimi-Arastirmasi-2022-49748> den erişildi.

TÜİK (2024). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023. Nisan 25, 2024 de <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684> den erişildi.

UNISDR (2009). UNISDR terminology on disaster risk reduction, UNISDR

UNDRR, (2021). The Ten Essentials for Making Cities Resilient, Ağustos 11, 2021 de <https://mcr2030.undrr.org/ten-essentials-making-cities-resilient> den erişildi.

Wedel, H. (2013). *Siyaset ve cinsiyet: İstanbul gecekondularında kadınların siyasal katılımı*. Metis Yayınları.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, (2004, 23 Haziran). Resmi Gazete (Sayı:25531). Haziran 30, 2021 de <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> den erişildi.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, (2005, 3 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 25874). Haziran 30, 2021 de <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> den erişildi.

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etiği

The authors declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazarlar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ Çıkar Çatışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci S.Z.K./D.S./A.D.E., Data Collection/Verilerin Toplanması S.Z.K./D.S./A.D.E., Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması S.Z.K./D.S./A.D.E., Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Düzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci S.Z.K.

JATSS, 2024; 6(2), 137-155

First Submission:07.05.2024

Revised Submission After Review:16.06.2024

Accepted For Publication: 28.06.2024

Available Online Since: 30.06.2024

Research Article

Approaches Towards Femicides on Social Media in Turkey: A Sociological Analysis

Yaşar Erjem^a

Abstract

The subject of this study is femicide in Turkey. Femicide has gradually increased in Turkey in the last 25 years and has become an important social problem on the country's agenda. Femicide is also an important study topic in social sciences. It is observed that a descriptive analysis of limited information about the murder is made, mostly based on newspaper and internet news in related studies. It is seen that the opinions and approaches of the society about this important problem are not systematically examined. This study aims to learn the causes, effects, solution, views and approaches of the society towards the perpetrators and victims of femicides. The study aims to explain and understand these dimensions expressed about the murders. The research was designed on the basis of the qualitative research paradigm. The data of the research consists of 1100 comments on 20 femicides on the popular social media platform Facebook. The data obtained from Facebook were categorized and interpreted by content analysis. In conclusion, it has been revealed that society mostly described femicides with a female-oriented and legal approach, and also considers factors related to family, education, politics, religion and culture as important. While society generally considers the victim (woman) as pure, clean and innocent in femicides, it depicts the perpetrator (man) as bad and dangerous. The reaction to femicides has religious, emotional, pessimistic and rational dimensions. In the solution of femicides, the general tendency is based on law and punishment.

Keywords: femicide, gender, gender inequality, patriarchy, social media.

JEL Codes: K14, K15, K42, I24, J12

^a Prof. Dr. Mersin University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Sociology, Mersin/Turkey, yerjem@mersin.edu.tr, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8650-4167> (Corresponding Author)

JATSS, 2024; 6(2), 137-155

İlk Başyuru: 07.05.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı: 16.06.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2024

Online Yayın Tarihi:30.06.2024

Araştırma Makalesi

**Türkiye’de Sosyal Medyada Kadın Cinayetlerine Yönelik Yaklaşımlar: Sosyolojik Bir
Analiz**

Yaşar Erjem^a

Öz

Bu araştırmanın konusu Türkiye’deki kadın cinayetleridir. Kadın cinayetleri Türkiye’de son 25 yılda giderek artarak, ülke gündemine yerleşmiş ve önemli bir sosyal problem haline gelmiştir. Kadın cinayetleri sosyal bilimlerin de önemli bir araştırma konusudur. Konuyla ilgili araştırmalarda daha çok gazete ve internet haberlerine dayalı olarak, cinayetle ilgili sınırlı bilginin betimsel analizinin yapıldığı gözlenmektedir. Bu önemli sorun hakkında toplumun görüş ve yaklaşımlarının ise sistematik olarak incelenmediği görülmektedir. Bu araştırma, toplumun kadın cinayetlerinin nedenleri, etkileri, çözümü, failleri ve mağdurlarına yönelik görüş ve yaklaşımlarını öğrenmeyi amaçlar. Araştırma, cinayetlerle ilgili ifade edilen bu boyutlar açıklamayı ve anlamayı hedefler. Nitel araştırma paradigması temelinde planlanan araştırmanın verileri popüler sosyal medya platformu Facebook’da yer alan 20 kadın cinayetine yönelik yapılan 1100 yorumdan oluşmaktadır. Facebook’tan elde edilen veriler içerik analiziyle sınıflandırılıp yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, toplumun kadın cinayetlerini daha çok kadın odaklı ve hukuksal yaklaşımla açıkladığı, aynı zamanda aile, eğitim, siyaset, din ve kültürle ilgili faktörleri de önemli gördüğü ortaya çıkmıştır. Toplum, kadın cinayetlerinde mağduru(kadın) genellikle saf, temiz ve masum olarak görürken, faili(erkek), kötü ve tehlikeli olarak betimlemektedir. Kadın cinayetlerine yönelik tepki dinsel, duygusal, kötümser ve rasyonel öğeler taşımaktadır. Kadın cinayetlerinin çözümünde ise genel eğilim hukuk ve ceza temellidir. Araştırma sonucunda, Türkiye’de kadın cinayetlerini azaltmak için kadına yönelik ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel politikalar uygulanmasının gereği ve önemi belirtilmiştir. İfade edilen politikalar kadının toplumdaki statüsünü yükseltecektir.

Anahtar Kelimeler: kadın cinayeti, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ataerkillik, sosyal medya.

JEL Kodlar: K14, K15, K42, I24, J12

^a Prof. Dr. Mersin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Mersin/Türkiye, yerjem@mersin.edu.tr, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8650-4167> (Sorumlu Yazar)

Introduction

Femicide is one of Turkey's leading social problems. It has been observed that these murders have been increasing, especially in the last 25 years. For example, 932 femicides registered with the police and gendarme were committed in the period covering 2016-2018 (Taştan & Küçüker Yıldız, 2019). It is seen that a total of 418 femicides were committed in 2021 (Elhan, 2022). According to the data of the "Türkiye'de Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu" (We Will Stop Femicides Platform of Turkey), which carries out vital work against femicides, 334 femicides and 245 suspected femicides took place in Turkey in 2022. Retrieved November 5, 2023, from <https://kadincinayetleriniurduracagiz.net>

Based on the above-mentioned data, it is evident that femicides in Turkey have gradually increased to a tragic and considerably level. The common view on suspicious female deaths is that some of these deaths are covered-up femicides. More precise information will be obtained in the following years about these suspicious female deaths, which have not yet been clarified and the judicial process is ongoing.

In Turkey, femicides are intensively on the agenda of the media, politics and civil society. It is seen that especially women's organizations and feminist movements discuss the problem in the context of "women's issues" and actively strive for its resolution.

Femicide in Turkey is one of the important study topics of social sciences. Important studies have been conducted on the causes, characteristics, perpetrators, victims of femicides, the form of the murders, the places where the murders were committed, the sociocultural and legal dimensions of the murder and how can they be solved.

The examination of the literature on the femicides indicates that femicides are not based on a single cause, but on many factors. For instance, findings from a study conducted by Çetin (2014) revealed the following factors as reasons for the femicides: Separation/divorce request, jealousy, failure to fulfill the man's desire, unknown, honor killing, personal crisis and unemployment, rejection, theft-money-substance addiction, desire to make a decision about own life by women, hate crime, sexual assault and forced suicide. Among these stated causes of femicides, especially "leaving/divorce request, desire to make a decision about own life by women, and jealousy" have predominant percentages in the distribution.

Another key factor in femicide is the "sense of ownership over woman". According to a study conducted by Kolburan (2017), the hegemonic masculinity shaped by patriarchal codes in Turkey leads to the perception of women as objects to be possessed. Such a perception leads to the belief that one has the right to use women as they wish and, if necessary, to eliminate or kill them.

One of the important findings obtained from the study on femicides in Turkey is about the perpetrators (murderers) of these murders. The vast majority of those who commit these types of murders are men. According to the study findings, women are usually killed by their spouses, ex-spouses, boyfriends, ex-boyfriends and relatives. A woman's rate of being killed by someone she does not know is low (Aslan & Kırışkan, 2022:95). This finding expressed is a universal pattern regarding femicides. A similar pattern is seen in many countries around the world (Yazıcı, 2021).

It is also an important finding that before femicide, women are often exposed to various forms of violence. Physical violence, whose frequency and degree increases over time, can create a basis for femicide (Yılmaz & Ören, 2021:47).

Female murders in Turkey usually occur in cities and especially in metropolitan cities. Murders are mostly carried out using firearms and cutting tools. In such femicides, it has been observed that the victims are killed by suffocation, burning, or being driven to suicide (Aslan & Kırışkan, 2022).

Another finding obtained from study on femicides in Turkey is the explanation of femicides. A significant portion of the studies (Çetin, 2014; Elhan, 2017; Kolburan, 2017) explain femicides in the context of the concepts of gender and gender inequality, focusing on the status of women in Turkish society. Accordingly, the fact that women are powerless socioeconomically, politically and culturally than men determines femicides. In this context, violence against women and its form of femicide are built within the social structure (Elhan, 2017).

Another important study on the problem was conducted by Çetin (2014). Çetin explains femicides in Turkey in the context of the conflict between tradition and modernity. According to Çetin, women in Turkey have achieved a "new status" with the impact of urbanization, participation in the workforce, strengthening of civil society and legal regulations in the field of women's rights. This new status directs women to push out of traditional codes, to struggle for their own survival and to become individuals. Men who socialize within traditional cultural codes are uncomfortable with this change in women. Çetin argues that in femicides, especially the woman's request for leaving/divorce and desire to make a decision about own life by women have an effect on the femicides, so it is wrong to call the recent femicides in Turkey as honor killings. Çetin refers to such femicides with the term "revolt killing".

When the literature on femicides in Turkey is evaluated in general, it is seen that the causes of the problem are focused, statistical information about the problem is given and sociological, sociopsychological and feminist approaches are used in the studies. It can be asserted that the studies mentioned are significant. However, in these study endeavors, questions related to how society approaches this issue and how it interprets and evaluates the problem from particular perspectives often remain unanswered.

Insufficient statistics on femicides in Turkey have led to the fact that a significant part of the study data set consists of femicide news published in newspapers or online news sites. In the analysis of these news, content analysis was performed by "focusing on phenomenon" (Çetin, 2014, Avcı & Küpeli, 2019, Güneş & Yıldırım, 2019, Satıl, 2021). In the analyzes based on newspapers and online news, data such as perpetrator-victim, cause of murder, crime scene, murder weapon are included. Socio-demographic information about the perpetrator and the victim is usually limited to age and marital status. In such researches, the reactions, thoughts, comments and approaches of the society towards femicides were not analyzed.

In this context, in recent years, it has been observed that there has been significant reporting on violence against women and femicide on social media platforms in Turkey. Social media has also become an area of struggle against femicide. *We Will Stop Femicides Platform of Turkey* provides an important example in this regard. This Platform uses social media effectively. Thanks to the new media, those who cannot make their voices heard in the dominant media, such as women, minorities, and environmentalists, have the opportunity to make their voices heard to large audiences (Özkan, 2018: 62).

A similar evaluation about the function of social media on violence against women and femicide is also made by Talimciler (2021). Scholars point out that, with the increase in social media opportunities in recent years, murders against women and the legal consequences of these murders are being talked about more in the public. Now, all the femicides brought to the agenda

by the media reach large audiences on social media platforms, especially Twitter. In fact, as a result of reactions that arise from time to time, judicial authorities are forced to take action.

News and comments on social media are considered an important data source in understanding femicide. Social media has a formative role in terms of acceptance and perception of women. With the data obtained from social media, it is possible to see femicide in a broader context from a sociological perspective. Reactions, thoughts, comments and approaches towards femicide can be determined and analyzed scientifically.

As stated above, the approaches, attitudes, thoughts, comments and suggestions of the society/community members towards femicides were generally ignored. However, it is extremely important to obtain comprehensive information about femicides and to determine the attitudes and approaches of the society. In this context, it is seen that social media platforms are a rich source of data. The studies on femicides can be conducted in the form of questionnaires and interviews, as well as analyzes based on these data on social media platforms.

This study aims to eliminate this deficiency/gap in the literature and to sociologically analyze the femicides in Turkey from a broad perspective. The problem of the study can be defined as: What is the approach of society/community members to femicides on social media in Turkey? What are the society's attitudes, thoughts and suggestions about the perpetrators/murderers, victims/victims of femicides, their causes, effects and solutions? The data of the study consist of comments on the femicide news on *Facebook*, a popular social media platform. It is considered that the study will contribute to the literature and that the study findings will be evaluated in policies and projects aimed at preventing femicide.

Theoretical Model and Conceptual Framework

Understanding and explaining social behavior is the most basic goal of sociology. Sociology explains human social behavior in a social context. The social context consists of small groups, organizations, culture, and institutions. In social life, people tend to engage in behaviors by interacting within these sociocultural structures. Structural conditions and interaction are evaluated as determining factors.

Sociological perspective or approach is a term that refers to the establishment, functioning, change of social life and seeing human actions as a whole within a broad framework. The sociological perspective accepts that individuals look at events using the social and cultural codes of the society they live in and are influenced by the people they have close relationships with (Dietz et al., 1996).

The leading theoretical sociological perspectives in sociology are structural functionalism, conflict theory, symbolic interactionism, feminist theory, and postmodernism. Structural functionalism, conflict perspective and feminist theory explain human behavior according to structural conditions and factors. Although symbolic interactionism takes into account structural conditions, it focuses on human interaction. Postmodernism, on the other hand, rejects causality by adopting a pluralistic and relative attitude by basing itself on "criticism of modernity" (Erjem, 2016).

This study, called *Approaches Towards Femicides on Social Media in Turkey: A Sociological Analysis* adopts a pluralist approach that aims to use structural functionalism, conflict perspective and feminist theory in analysis, one of the theoretical approaches mentioned above, instead of a monist approach. In this context, structural functionalism focuses on the functions of social institutions; conflict theory focuses especially on inequalities and

conflicts in society; and the feminist approach focuses on the analysis by comparing the position and relations of women in society with men (Ritzer & Stepnisky, 2013).

Basic Concepts

The leading concepts used in the study on femicide in the sociological literature are usually: Femicide, gender, gender inequality, patriarchy and hegemonic masculinity. The definitions will be made and information will be given about the concepts expressed in this subsection of the study.

Social Media

Social media is defined as a communication tool that allows two-way communication. Social media are computer and internet-based communication tools that allow users to share and consume content through text, images and video. According to Kaplan & Haenlein (2011), there are six different types of social media. These are: collaborative projects (e.g. Wikipedia), blogs and microblogs (e.g. Twitter), content communities (e.g. YouTube), social networking sites (e.g. Facebook), virtual game worlds (e.g. Warcraft) and virtual social worlds, e.g. Second Life (Çetin, 2021:242).

Social media, as an alternative form and field of communication, is now considered a new public space (Özkan, 2018:1). Many social problems, including femicide, are discussed on social media and thus public opinion is formed.

Social media is a powerful news source. According to George Gerbner's "cultivation theory", the effect of social media is small and indirect, but accumulates and becomes meaningful over time (Yılmaz & Ören, 2021:1).

Femicide

The concept of femicide was first used by *Diana Russell*. Russell initially defined this term as “the killing of women by misogynistic men” as a form of sexual violence (Russell & Radford, 1992). However, Russell revised this concept in 2001 and started to use the concept to name the homicides directed by the roles attributed to women and the meanings attributed to femininity by societies. According to Russell's definition, the sense of right or superiority towards women should be evaluated within the concept of femicide, which is any form of sexist killing done with the desire for pleasure and sadism towards women or the sense of having women (Erdoğan, 2023, <https://www.academia.edu.tr>, retrieved 07.11.2023). Those who work on the subject consider this definition of Russell to be highly important. This is because this definition distinguishes the concept of femicide from homicide, as clarified by Russell. Homicide refers to one person killing another. As implied by the definition, when the term homicide is used, the gender of the victim is not specified. However, the concept of femicide was developed with the aim of changing the social order that tolerates or accepts female deaths or revealing the facts behind femicides (Erdoğan, 2023, <https://www.academia.edu.tr>, Access Date: 07.11.2023). As can be understood from the definitions, femicide is a distinct concept. In this context, the emphasis on gender and gender roles is important in the conceptualization phase. Because femicide refers to the killing of women for reasons related to gender roles (Gazioglu, 2011).

Gender

As it is known, a person is born with a female or male sex. All of the characteristics that determine whether individuals are female or male are called sex. Sex is not an element that emphasizes any inequality between men and women; it only indicates the difference between

the two sexes. In addition to the biological gender characteristics brought by birth, there are roles dressed on the sex of women and men with the effect of the society, time and geography in which the individual was raised. These roles are called gender. *Gender is how society sees women and men, what kind of behaviors it expects from women and men, and the roles it deems appropriate for these two genders.* The individual socializes first within the family and then in society and internalizes his/her own values and roles according to the perspective of the family and society on women and men (Gültekin, 2016:120). As stated by Giddens & Sutton (2014), gender refers to the psychological, social and cultural differences between men and women.

Gender Inequality

Gender inequality is an important concept that expresses the disadvantaged status of women in society. The problem of inequality lies at the root of the problems experienced by women in business life, education, politics, and family. Gender inequality means “any discrimination, deprivation or restriction based on gender that prevents or eliminates the recognition, exercise and enjoyment of women's human rights and fundamental freedoms in political, economic, social, cultural and civil fields” (Demirgöz Bal, 2014:16; Aslan & Kırışkan, 2022,88).

Patriarchy

The term patriarchy, which can be expressed as "paternal dominance" in its literal sense, was initially employed to describe societal systems structured around the authority of male heads of households. Today, it is generally used in a sense that reflects male domination. Patriarchy is defined as a form of understanding that has material foundations, hierarchically making men interconnected but autonomous, thus enabling them to exert pressure on women. While many theorists, such as Hartman, define patriarchy, they emphasize its material foundations. Walby, on the other hand, defines patriarchy as a system in which women are exploited by men through interconnected social structures (Can, 2018:36). The concept of patriarchy, by emphasizing the secondary status of the woman, directly attributes this status of the woman to the "biological weakness" of the woman and confines the woman only to the domestic space. Men is described as individuals belonging to the public sphere (Marshall, 1999:47).

Hegemonic Masculinity (Dominant Masculinity)

Hegemonic masculinity, in short, “refers to the image of masculinity possessed by men holding power” (Sancar, 2009: 30). The concept of "hegemonic masculinity" developed by Connell provides an important framework for the establishment and maintenance of masculinity by including cultural elements along with the patriarchal social structure. With the concept of hegemonic masculinity, it emphasizes class relations and cultural dynamics, along with the gender order that derives its source from the patriarchal structure. In addition to the hierarchy established on women, it also reveals the hierarchy established among men. The aim here is to ensure that the patriarchal ideal can be maintained by creating a masculinity that will enable women to be kept under pressure (Kolburan, 2017).

Method

This study was designed methodologically according to qualitative study methods and techniques (Neuman, 2007). Qualitative study can be defined as a study in which qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis are used and a qualitative process is followed to reveal facts and events in a realistic and holistic way in the

natural environment (Yıldırım & Şimşek, 2000: 19). In qualitative study, the comments or evaluations of the actor or subject are very important.

Document analysis technique, which is one of the qualitative data collection techniques, was used in the study. Document analysis can also be considered as a form of observation. The document may be written, verbal, video. For example, letter, newspaper, magazine, poster, etc. is a document. As it is known, researchers can reach important findings by analyzing and interpreting such documents with certain techniques (Erjem, 2018:177).

Data Set

The data of the research consists of ready-made data that are not produced by the researcher. In this context, the data of the study were obtained from the internet. 20 femicides news and 1100 comments on this news in "facebook", which is an important social media platform on the internet, constitute the main data source of the study.

Data Analysis

The femicide on Facebook and the comments on these murders were analyzed by content analysis technique. Content analysis is a technique based on the systematic coding and objective recording of data on the basis of a certain logic (Schaefer, 2013: 37). Descriptive and systematic analysis technique was used in the analysis; themes were obtained by coding the data and classifying the categories.

In the study, the data were coded according to words and sentences. As it is known, coding is marking or labeling in small pieces by determining various aspects of the data (Corbin and Strauss, 2008; Creswell, 2013). After this process, the codes are categorized. Categories are information units that contain many codes consisting of common ideas (Çelik, et al., 2020). As stated above, the categories are predetermined. In the literature, this process is called "deductive categorization". These categories are: The cause of femicide, the consequences of femicides, the description of the perpetrator of the murder, the description of the victim of the murder, how the femicides can be solved, and the reaction and approach to the femicides.

In the study, the society's approach to femicides; the causes, consequences (effects) of the murders, the description of the perpetrators and victims, suggestions and thoughts for the solution of femicides and the nature of the reactions to the murders were tried to be learned. These stated purposes are included in the analysis as existing categories related to femicides. As stated above, the coding in the analysis was made according to these categories. The society's approach to femicide was evaluated on the themes obtained from these categories and interpreted according to sociological approaches.

Assumptions

The basic assumptions of this study are:

1. Comments on femicide news on Facebook are original and valuable.
2. The opinions of the actors who comment on the news of femicides also express the point of view of the society to a certain extent.

Results

In this part of the study, 1100 comments on 20 femicide news shared on social media (Facebook) in Turkey were analyzed. The study data consists of 1100 comments expressed. Comments on murder news were classified and interpreted by content analysis method. *In the*

tables, the data were presented hierarchically according to the order of importance of codes, categories and themes.

Views and Approaches to the Causes of Femicide

In the research titled *Approaches Towards Femicides on Social Media in Turkey: A Sociological Analysis* society's views and approaches towards the causes of femicide on social media" are resented in Table 1. When Table 1 is evaluated in general, it is understood that femicides are evaluated in relation to multiple factors. A total of 10 factors have an impact on femicides.

According to data analysis, femicides are often explained by socioeconomic, cultural and political factors. These factors are: Women's powerlessness in society, women's wrong/erroneous behaviors, women's rights, legal/judicial factors, familial factors, economic factors, political factors, inadequate reaction, religious factors, lifestyle and cultural factors.

As the study data show, structural factors are decisive in explaining femicides. The reasons such as insensitivity, indifference, insensitivity of the society, insensitivity of the state, which are under the category of "not reacting enough", are also related to the society.

Table 1

Opinions and Approaches on the Causes of Femicide

Codes	Categories	Themes
Women being powerless; women being uneducated; women being underestimated; women demanding freedom; women being seen as a commodity; women's fate determined by men; definition of honor through women	1. Women's powerless in society	WOMAN FOCUSED APPROACH
The woman's wrong, flawed, misbehaving, not listening to words, being aroused	2. Wrong/erroneous behaviors of the woman	
To prioritize women's rights, to take women's declaration as a basis	3. Women's Rights	
Injustice, the law is inadequate, penalties are not deterrent, laws are not effective, legal loophole, laws are paving the way for murders.	4. Legal/Judicial factors	LAW FOCUSED APPROACH
Wrong choice of spouse, family problems, unmarried union, problems during the divorce process	5. Familial factors	FAMILY BASED APPROACH
Poverty, unemployment, poorness	6. Economic factors	ECONOMIC APPROACH
The policies of the government, femicide are political, right-wing governments, Istanbul Convention, ineffectiveness of the state	7. Political factors	POLITICAL APPROACH
Insensitivity, indifference, insensitivity of society, insensitivity of the state	8. Inability to react adequately	RESPONSE BASED APPROACH
Lack of faith, inability to live Islam	9. Religious factors	RELIGIOUS APPROACH

European lifestyle, mentality, medieval mindset, morality, the absence of honor and chastity, the absence of women's names in Muslim countries, and the influence of clergy/religious zealots.	10. Lifestyle and Cultural Factors	CULTURAL APPROACH
--	------------------------------------	-------------------

Note. Created by the author.

As a result of the classification made based on the codes expressing the causes of femicides, 10 categories and 8 themes were obtained. The themes show the society's approach to femicides. These themes are in order of importance: Woman focused approach, law focused approach, family focused approach, economic approach, political approach, and reaction focused approach, religious approach and cultural approach.

According to the research findings, the woman focused/centered and law focused approach on femicides is at the forefront compared to other approaches. Codes such as being powerless, uneducated, underestimated, demanding freedom, being seen as a commodity, determining the fate of men, and defining honor through women express "women's powerlessness". The opinions that the law is not effective in Turkey, that there is a gap in the laws and that the penalties are not deterrent show the legal perspective.

Family, economy, politics, religion and culture are other important approaches used to explain femicides. These expressed approaches have a structural character and are related to social institutions. These approaches show social problems and also mean that social institutions are not functional. For example, poverty, unemployment, family problems are important social problems. The insensitivity and ineffectiveness of the political institution is another important factor that is thought to be effective on femicides. In this context, although "women's rights and problems" are on the priority agenda of the political institution in Turkey, it can be said that the government has not been successful in this regard. For example, it is noteworthy that the government abolished the *Istanbul Convention*, which aims to improve women's rights and solve women's problems.

Variables related to belief, religion and lifestyle are also important factors showing the society's approach to femicides. The strength of the religious institution in Turkey and the weight of conservative thought in society have an impact on women's problems. It is noteworthy that there is also a critical approach in this regard. Ignorant clergy and a faith-based mindset are at the center of these criticisms.

Views and Approaches on the Impacts/Consequences of Femicides

Table 2

Opinions and Approaches on the Effects/Consequences of Femicides

Codes	Categories	Themes
Children will become motherless; what will the remaining children do; what will their families do; if these murders increase, society will go into chaos.	Effects on family and children Impacts on society	FAMILY AND SOCIETY BASED APPROACH

Note. Created by the author.

According to the study findings, society's widespread view and approach to the consequences/effects of femicides is family and community-oriented. Family members, especially children, are adversely affected by such murders. The general view is that with the increase of these murders, the family institution will weaken and society will be pushed into chaos.

Views and Approaches on Victims of Femicide

Table 3

Opinions and Approaches on Victims of Femicide

Codes	Categories	Themes
Innocent; her life is over; very unfortunate; what a pity; dear sister; death did not suit you; such a young woman; may her family find patience.	Victim is innocent/not guilty Victim is pitied	INNOCENCE
God knows what you have done; maybe she had done something bad; if you are going to work, work with your honor; I do not feel sorry for some women; who he does not beat his daughter beats his knees	Victim is at fault	CRITICAL APPROACH
May Allah have mercy on her; may Allah guide her; may her place be paradise; may she rest in light.	Religious wishes	RELIGIOUS APPROACH

Note. Created by the author.

Another finding obtained from the study is related to the victims of femicides. As a result of the classification of the study data, 4 categories and 3 themes were obtained.

The society generally sees the victim (woman) as innocent and innocent, treats her with pity and blesses her with faith-oriented wishes and prayers. For example: Wishes such as “may Allah have mercy”, “may Allah guide her”, “may her place be paradise”, and “may she rest in light are” expressed very often. Expressions such as "her life is over ", "very unfortunate", "what a pity", "dear sister", "death did not suit you", "such a young woman" and "may her family find patience" serve as indicators suggesting that the victim is perceived as innocent and blameless.

According to the study findings, the existence of a critical and accusatory approach to the victim also draws attention. At the heart of this approach is the idea that the victim is at fault and behaves incorrectly. For example, the victim has not acted honestly or has a role in this murder.

Views and Approaches on the Perpetrators of Femicide

Perpetrators of femicides are as important as women. “How perpetrators/men are seen by society” is a fundamental question.

Table 4

Views and Approaches on the Perpetrators of Femicide

Codes	Categories	Themes
Killer; woman murderer; villain; psychopath; monster; mentally ill; scum; alcoholic; human wretch; ruthless; devoid of fear of God.	Bad person Mental health impaired Non-believer	DANGEROUS/BAD PERSON
God damn you; God curse you,	Religious denigration	RELIGIOUS HATRED
The man is right; what fault does he have; men do not commit crimes for no reason; it is always wrong to see the crime in the man	Man/male is right	CRITICAL APPROACH

Note. Created by the author.

According to the study data, the perpetrator or murderer in femicides is generally seen as a dangerous and bad person who is hated. The perpetrator/murderer is seen as a bad person, a person with poor mental health and an unbeliever. For example; Descriptions such as murderer, woman murderer, murderer, psychopath, creature, psychopath, scumbag, alcoholic, human manuscript, raving, not afraid of God are the most frequently used concepts and expressions.

"Religious hatred" expressions are also used against the murderer. The most commonly used phrases are: God damn you; God curse you.

There is also an approach that we express as "critical approach" towards the perpetrators of femicides. The basic idea in this approach is that “men have or may have justified reasons for committing this crime”. For example, “men do not commit crimes for no reason.”

As a result, when the victims and perpetrators of femicides are compared, there is a widespread opinion that the victim in general is innocent, not guilty and not guilty. On the other hand, the perpetrator is a bad, unbelieving and dangerous individual. However, it is seen that there is also a critical approach for both the victim and the perpetrator, although it is not common.

Views and Approaches on the Resolution of Femicides

The society's suggestions for solutions to femicides or its thoughts and approaches about the solution are also important. In this context, remarkable findings were obtained from the study.

As a result of the analysis of the study data, 14 categories and 7 themes/basic approaches were obtained about how femicide can be solved. Structural suggestions and approaches to solving the problem of femicides dominate humanitarian/humanistic approaches.

Table 5

Opinions and Approaches on Resolving Femicides

Codes	Categories	Themes
Death penalty; death penalty should be brought back; severe punishment; penalties should be deterrent; imprisonment; prison; there should be effective laws; laws should be changed; no reduction in penalties should be applied; there should be a penalty for spouses cheating on each other; restraining order is not enough; life for life;	Heavy penalties should be given Penalties should be deterrent New laws should be made Religious law should be applied	LAW AND PUNISHMENT BASED APPROACH
Education; education is essential; family education; marriage course(education); men should be educated;	Education should be provided Family education Education for men	EDUCATIONAL APPROACH
Treating men; rehabilitating men; educating men	Education for men Treatment/rehabilitation of men	MEN'S EDUCATION AND MENTAL HEALTH APPROACH
Women should be individuals; women should be protected; the state should protect women	Empowering women	WOMEN FOCUSED APPROACH
Islamic morality; living like a Muslim; staying away from haram(forbidden by religion)	Making religion and morality effective	FAITH AND MORALITY BASED APPROACH
Political solution; let the problem be dealt with in the parliament; let the Istanbul Convention be abolished; let the Istanbul Convention be implemented.	Political solution	POLITICAL APPROACH
We need to rethink our humanity	Humanitarian solution	HUMANITARIAN APPROACH

Note. Created by the author.

According to the study findings, the “law and punishment based approach” to how femicides can be solved has an important place in the ranking compared to other approaches. Suggestions such as heavy penalties, penalties should be deterrent, new laws should be enacted and religious laws should be applied are included in the law and punishment-oriented approach.

Other approaches to solving femicides are: Educational approach, men's education and mental health approach, women-oriented approach, belief and morality-oriented approach, political approach and humanitarian approach.

The education of family and men are the basic ideas in the educational approach. It is a common idea that individuals with low or insufficient education are especially effective in

femicides. In this context, it is noteworthy that the education of men is presented as a proposal. Similarly, it is recommended that men receive mental health education and be rehabilitated.

Empowering women is at the center of the women-oriented approach. In this context, the fact that women are individuals, the protection of women by the state and the protection of women are important suggestions. It is significant that women's employment is not proposed as a solution for women's empowerment.

The inclusion of women's issues in the parliament and the implementation of the Istanbul Convention are included in the political approach. It is also meaningful to request the abolition of the Istanbul Convention as a proposal. This proposal, which is defended by conservative and right-wing political circles, was carried out by the AKP government (Justice and Development Party's government) in 2023. Discussions on this issue still continue on the agenda of the country (Turkey).

Another approach to solving femicides is faith and morality-oriented. Faithful life, living like a Muslim and staying away from haram (forbidden by religion) are important codes in this approach. In Turkey, the segments of society that adopt a religious approach in solving not only women's problems but also other socio-cultural and political problems have always existed from past to present. Especially in the last quarter century, it is observed that this understanding has gradually come to the fore.

General Response and Approach to Femicide

Table 6

Response and Approach to Femicide

Codes	Categories	Themes
May God help us; God have mercy; may God punish us; may God not cause such pain to anyone.	Prayers and wishes	RELIGIOUS APPROACH
Damn this; sorry for the one who is gone; such a pity; this is very sad; my dear sister you upset us; pity for such a young girl; let the hands moving against woman be broken; how murderous; disgust against men	Pity for the victim/woman Anger towards the murderer	EMOTIONAL APPROACH
These murders will not end; we can do nothing but express our condolences; the murderer gets a six-month sentence and gets out of prison; this is Turkey; the murderer wears a tie and gets to leave the court; politics are watching	Despair-pessimism Lack of trust in justice	HOPELESSNESS AND DISTRUST OF THE LAW
Femicides should be stopped; action should be taken across the country; fathers love your daughters; there is no owner of women in Turkey; we are at a point where words fail, the country has turned into a madhouse, our	Taking action Standing by women	RATIONAL AND EVALUATIVE APPROACH

people deserved this; it is not just a women's issue but a human issue.		
---	--	--

Note. Created by the author.

Table 6 shows general reaction and approach to femicides. According to the study findings, there are 7 categories and 3 approaches related to the general reaction and approach to femicides. The categories are: Faithful prayers and wishes, pity for the victim (woman), anger against the murderer (man), helplessness-pessimism, distrust of justice, taking action and taking care of the woman. These expressed categories were classified under the themes of religious approach, emotional approach, hopelessness and distrust of the law, and rational and evaluative approach.

As can be seen from the table, the most common reaction and approach to femicides is religious. The most common reactions and evaluations against femicides are based on religion and religious concepts. The reactions of large segments of the society to the negative events occurring in Turkey are predominantly religious. For example, in disasters such as earthquakes, fires, traffic accidents, wishes are made for those who die, are injured or injured primarily with religious expressions such as "May Allah have mercy, may Allah protect, may Allah heal". It is seen that a similar assessment applies to femicides.

According to the findings of the study, the emotional approach to femicides ranks second. The content of the emotional approach consists of the feelings of "pity towards the victim and anger towards the murderer". It can be said that emotions are a strong factor in Turkish society, and in most cases, reason and common sense prevail. In particular, there is a great anger towards crimes such as femicide and child murder.

An important finding obtained from the study is the existence of the idea of hopelessness-pessimism in society in the face of femicides. This hopelessness and pessimism stems from the ineffectiveness of the laws in solving femicides, errors in the proceedings, the inadequate reaction of the society, and distrust of the political institution. Society generally sees law and politics/government as unsuccessful in solving femicides.

The rational and evaluative approach to femicides is in the last place in Table 6. In the table where the religious and emotional approach is predominant, rational suggestions for the solution of the problem are relatively less. This approach includes doing something about femicides, taking action, and stopping femicides. The importance of fathers caring for their daughters and empowering them by taking care of women is emphasized. However, within this approach, there are also metaphorical criticisms directed towards Turkish society and its current situation. For example, expressions like "the country has turned into a madhouse, we deserved this as a nation, and we are at a point where words fail" convey this sentiment.

Discussion and Conclusion

In this study, which analyzes the society's approach to femicides in Turkey with the qualitative study method based on the comments made on the social media platform Facebook, significant findings were obtained.

Based on the comments of the actors, it is understood that the society is sensitive to femicides. Increasing femicides in Turkey in the last 25 years have turned into a tragic problem that disturbs the society. The response of the society to this problem is also reflected in social media.

Society has a pluralistic perspective on the causes of femicides. However, the predominant reasons are related to the position of women in society, their problems, the

patriarchal approach towards women and the law. Apart from these factors, structural variables such as family, education, politics and religion are also used to explain and understand the problem. This result also coincides with the literature. For example, in numerous studies (Saritaş, 2018; Yanıklar, 2018), it has been emphasized that the status of women in society is low in Turkey, and gender inequality has an impact on this situation. The desire to determine her own destiny and be free by raising the status of women in Turkey has increased gradually in recent years. However, the patriarchal mindset prevents women from making decisions about themselves in most cases. Findings on this subject were obtained in the study. This finding is in line with the findings of a study conducted by Çetin (2014).

A law- and punishment-based approach is important in explaining femicides. Law- and punishment-based approaches can be seen in the explanation of many problems in Turkey. In this context, there is a widespread understanding that law is ineffective and penalties are not deterrent. Legal problems are also effective in the field of femicide. For example, Sallan Gül (2012:233) states that a large number of women are killed by their husbands every day due to the inadequacies of the protection measures in the regulations on the implementation of the *Family Protection Law No. 4320*. The study data support this determination.

When evaluating perspectives on explaining femicides, it can be asserted that structural approaches, which extend beyond the individual and point to the societal institutions surrounding them, predominantly prevail. These approaches encompass the realms of family, economy, politics, religion, and culture.

Another important finding obtained from the study is the effects of femicides on society. According to the findings, the dominant approach is family and society-oriented. It is an important shared idea that the increase in femicides will lead to dissolution in the family institution and lead the society to chaos. This finding is consistent with the fact that Turkey has a conservative structure and a family society.

The society's approach to the perpetrator and the victim exhibits a contrasting approach according to the study findings. Generally, the victim is described as pure, clean and innocent, while the perpetrator is considered dangerous and evil. However, as a result of the analysis, it was observed that there was a critical attitude towards both the victim and the man.

According to the study findings, there are 7 different approaches to how femicide can be solved. This finding is in line with approaches to the causes of femicides. The common approach to this issue is the law and punishment-oriented and educational approach. Making the law effective, deterrence of penalties, family education, training of men and rehabilitation of men are some of the solutions proposed.

Based on the study data, it can be stated that the societal response to femicides is predominantly religious and emotional. Rational and evaluative reactions appear to be weak.

Consequently, it can be asserted that, in Turkey, the society generally approaches femicides by emphasizing structural aspects. While these approaches highlight the dysfunctionality of institutions (such as law and politics) and emphasize functional, social issues, and inequalities, they possess a conflict and feminist character. Particularly, an approach that forefronts women's issues and focuses on women in addressing the causes and solutions of femicides exhibits a feminist character. In addition to a religious approach in responding to femicides, a noteworthy emphasis on emotional reactions is also observed.

References

- Aslan, A., & Kırışkan, I.(2022). Türkiye’de kadın cinayeti haberlerinin içerik analizi (2008-2021). *International journal of social inquiry*. 15(1), 85-104.
- Avcı, E., & Küpeli, H.(2019). Kadın cinayetleri: 2008-2017 yılları arasında jandarma sorumluluk bölgesinde gerçekleşen olayların analizi. *TİHEK akademik dergi*.4-5, 145-159.
- Can, Y. (2018). Ataerkil ideoloji tartışmaları. D. Şenol ve H.E. Kaya (Ed.), *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi* (1. bs., ss.35-60). Lisans Yayıncılık
- Corbin, J.,& Strauss, A.(2008). *Basics of qualitative research techniques and procedures for developing grounded theory*:Sage. Publication
- Creswell, J.W.(2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches.*: Sage. Publication
- Çelik, H., Baykal, Nur B., Kılıç Memur, H.N.(2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde nitel araştırmalar dergisi*. 8(1), 379-406.
- Çetin, İ.(2014). Gelenek ve modernite arasında Türkiye’de son dönem kadın cinayetleri. *Sosyoloji dergisi*. 30, 41-63.
- Çetin, E. (2018). Kitle iletişim araçları ve bireyin toplumsal davranışına etkileri. M. Y. Alptekin (Ed.), *Dünden bugüne sosyoloji* (1. bs., ss.235-248). NobelYayınevi.
- Dietz, T.M, Scott, F.R., Rosa, E.(1996). Risk, technology and society, R.E. Dunlap, W. Michelson (eds), *Handbook of environmental sociology*, Greenwood Press.
- Elhan, S.(2022). Kadın cinayetleri: Kavramsallaştırılması ve namus cinayetleri özelinde “rasyonelleştirilmesi”. *Hitit ekonomi ve politika dergisi*. 2(1), 81-88.
- Erdoğan, D.(2023). Sosyal bir problem olarak Türkiye’de (femisid) kadın cinayetleri: Eleştirel feminist bir yorumlama. Retrieved November 7, 2023, from <https://www.academia.edu.tr>
- Erjem, Y. (2018). Nitel araştırma yöntemi. D.A. Arslan(Ed.), *Sosyolojide araştırma yöntem ve teknikleri* (1. bs., ss.159-181). Paradigma Akademi.
- Erjem, Y. (2016). Sosyolojik düşüncenin gelişimi ve sosyolojide temel kuramsal yaklaşımlar.D. A. Arslan ve M. Çağlayandereli (Ed.), *Sosyoloji: Günlük yaşamı anlamak* (1. bs., ss.69-105). Paradigma Akademi.
- Gazioğlu, E.(2013). Kadın cinayetleri: Kavramsallaştırma ve sorunlu yaklaşımlar, *Sosyal politika çalışmaları dergisi*.7(30), 89-100.
- Giddens A. & Sutton P.W. (2014). *Sosyolojide temel kavramlar*. (Çev. Ali Esgin), Ankara: Phoenix. (Orijinal yayın tarihi 2014).
- Gültekin, K. (2023). Eleştirel Kriminoloji. M. A. Sözer ve E. Balcıoğlu(Ed.), *Kriminoloji* (2. bs., ss.115-137). Nobel Yayınevi
- Güneş, G.,&Yıldırım, B.(2019). Cinsiyet temelli bir savaş: Kadın cinayetlerinin medyada temsili üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve sosyal Hizmet*. 30(3), 936-964.

- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, (2023). Kadın cinayetlerini durduracağız platformu 2022 Ocak raporu. Retrieved November 7, 2023, from <https://kadincinayetleriniidurduracagiz.net>. erişim.
- Kolburan, Ş. Güliz.(2017). Kadın cinayetleri konusunda nedensel bir değerlendirme: Sahip olma güdüsü. *Adli tıp bülteni*. 22(3), 194-199.
- Marshall, G.(1999). *Sosyoloji sözlüğü*. Çev. Osman Akınhay-Derya Kömürcü. Bilim ve Sanat Yayınları
- Neuman W.L. (2007). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar Cilt. 2. (Çev. Sedef Özge). Yayın Odası Yayınevi (Orijinal yayın tarihi 2006).
- Özkan, S.(2018). Kadına yönelik şiddet ve sosyal medya aktivizmi: Kadın cinayetlerini durduracağız platformu örneğinde içerik analizi. *Yeni Düşünceler*. 9, 57-69.
- Radford, J., & Russell, D.E.(1992). *Femicide: The politics of woman killing*. Twayne Publishers.
- Ritzer G. & Stepnisky J. (2013). Çağdaş sosyoloji kuramları ve klasik kuramlar. (Çev. I.Ertuna Hovison). Deki Basım Yayım (Orijinal yayın tarihi 2013).
- Sallan Gül, S. (2012). Toplumsal cinsiyet sosyolojisi. M.Tuna(Ed.), Sosyolojiye giriş (1. bs., ss.226-244). Detay Yayıncılık.
- Sancar, S.(2009). Erkeklik: imkânsız iktidar. *Ailede piyasada ve sokakta erkekler*. Metis Yayınevi
- Sarıtaş, S. (2018). Toplumsal cinsiyet ve eğitim. D. Şenol ve H.E. Kaya (Ed.), Toplumsal cinsiyet sosyolojisi (1. bs., ss.217-239). Lisans Yayıncılık
- Schaefer, R.T.(2013). *Sosyoloji*. (Çev. Ed. Simten Coşar), Palme Yayıncılık
- Talimciler, A. (2021). Kadın cinayetlerinde hukuktan rol çalan sosyal medya. *Sosyologca*. 22, 104-116.
- Taştan, C., & Küçüker Yıldız, A.(2019). *Dünyada ve Türkiye’de kadın cinayetleri*. Polis Akademisi Yayınları.
- Yanıklar, C. (2018). Toplumsal cinsiyet ve çalışma yaşamı. D. Şenol ve H.E. Kaya (Ed.), Toplumsal cinsiyet sosyolojisi (1. bs., ss.241-256). Lisans Yayıncılık.
- Yazıcı, F.(2021). Dünyada ve Türkiye’de kadına yönelik şiddet: Türleri, nedenleri, sonuçları ve İstanbul Sözleşmesi. Retrieved November 12, 2023, from <https://www.sosyologfer.com>
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (2. bs.) Seçkin Yayınevi
- Yılmaz, E ve Ören, B. (2021). Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin medyaya yansımaları. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*. 3(1), 46-53.

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etiği

The author declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ çıkar atışması

The author have no conflict of interest to declare.

Yazar ıkar atışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The author declared that this study has received no financial support.

Yazar bu alışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

JATSS, 2024; 6(2), 156-178

First Submission:24.05.2024

Revised Submission After Review:11.06.2024

Accepted For Publication:28.06.2024

Available Online Since:30.06.2024

Research Article

Adaptation of Extended Self Scale into Turkish: Validity and Reliability Study

A. Cenk Kati^a & Ali E. Şevik^b

Abstract

The purpose of this study is to adapt and examine the psychometric properties of Turkish form of Extended Self Scale. The original scale was developed in the context of “mountain biking”. This adaptation study set the context of extended self as “automobile owning”; in order to lead to other Turkish studies on self and consumption relations that might study extended self with other consumption materials. The study was conducted on 311 automobile owners over 18 years old. Scale was studied in general survey method and translation method used was translation-back translation method. The psychometric properties of the scale were examined by internal consistency, exploratory and confirmatory factor analysis and item analysis methods with SPSS and AMOS programmes. The exploratory and confirmatory factor analysis determined the scale structure with 3 factors. The model’s and CFA’s compatibility was examined through index values; and index values of the scale were determined as “acceptable” and “excellent”. The Chi-Square per Degrees of Freedom Ratio was found to be 2.758, the Comparative Fit Index (CFI) was 0.93, and the Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) was 0.075. The reliability of the Extended Self Scale was assessed using the internal consistency coefficient (Cronbach's Alpha) method, and the internal consistency coefficient of the scale was found to be 0.928. As the analysis of the research regarded; on self and consumption based field studies; Extended Self Scale can be defined as a scale which can be used in determining the self extension tendency.

Keywords: reliability, adoption, self, extended self, consumption

JEL Codes: D11, D12, E21, I100, I112

^a Master’s Degree Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, MD Education Institute, Department of Interdisciplinary Behavioural Science, Çanakkale/Turkey, cenkkati@comu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-7930-9515>, (Corresponding Author)

^b Asst. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Medicine, Department of Mental Health and Illness, Çanakkale/Turkey, aliemresevik@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4651-2859>

JATSS, 2024; 6(2), 156-178

İlk Başyuru:24.05.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:11.06.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2024

Online Yayın Tarihi:30.06.2024

Araştırma Makalesi

Genişletilmiş Benlik Ölçeği Türkçe Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

A. Cenk Katı^a & Ali E. Şevik^b

Öz

Bu araştırmanın amacı; “Genişletilmiş Benlik Ölçeği”ni (GBÖ), Türkçeye uyarlamak ve psikometrik özelliklerini değerlendirmektir. Orijinal “Genişletilmiş Benlik Ölçeği” genişletilmiş benliği dağ bisikleti deneyimi bağlamı üzerinden değerlendirmektedir. Bu çalışmada genişletilmiş benliğin bağlamı; benlik, genişletilmiş benlik ve tüketim ilişkisi çalışmalarında diğer tüketim materyallerine uyarlanabilmesi açısından ön açıcı olabilmesi amacı gözetilerek “otomobil sahibi olmak” olarak belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemini, 18 yaşından büyük 311 otomobil sahibi oluşturmuştur. Ölçek genel tarama modeliyle çalışılmış, Türkçeye çevrilirken çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin psikometrik özelliklerini değerlendirebilmek amacıyla elde edilen veriler üzerinde SPSS ve AMOS programları aracılığıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) madde analizi ve güvenirlilik testi uygulanmıştır. DFA ile modelin uyumu; çeşitli uyum indeksi değerleri aracılığıyla incelenmiş ve gerekli çalışmalar gerçekleştirildikten sonra ölçeğin model uyum indeksi değerleri; “kabul edilebilir” ve “mükemmel düzeyde” olarak belirlenmiştir. Kikare Serbestlik Derecesi Değeri 2,758, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) 0,93 ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) değeri 0,075 olarak belirlenmiştir. Genişletilmiş Benlik Ölçeği’nin güvenirliliği ise, iç tutarlılık (Cronbach Alpha) yöntemi kullanılarak araştırılmıştır. Yapılan analizde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,928 olarak bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre; bu çalışmada geçerlik ve güvenirlilik sınaması yapılan Genişletilmiş Benlik Ölçeği’nin, alanda hem benlik, hem tüketim eksenli çalışmalarda benlik genişletme eğiliminin belirlenmesinde kullanılabilecek bir ölçüm aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: güvenirlilik, uyarlama, benlik, genişletilmiş benlik, tüketim

JEL Kodlar: D11, D12, E21, I100, I112

^a Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Disiplinlerarası Davranış Bilimleri Anabilimdalı, Çanakkale/Türkiye, cenkkati@comu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-7930-9515> (Sorumlu Yazar)

^b Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çanakkale/Türkiye, aliemresevik@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4651-2859>

Giriş

Benlik

James, benliği; “maddesel, sosyal ve ruhsal türlerinden oluşan bilen ben” ve “saf egodan oluşan bilinen ben” olarak kategorilere ayırır. Bilen benlik; şimdi ve gelecekte kimlik algısını oluşturmak için bireyin kendilik hali ile ilgili bilgi çerçevesini belirlemek üzerine işlev göstermektedir. (Asıl, 2017). En doğrudan anlamıyla benlik, bireyi kendisi yapan, diğerlerinden ayıran özellikleri, öz varlığıdır. Benlik, bir özne olarak kişinin, kendisi hakkında bir nesne olarak düşündüğü, algıladığı, farkında olduğu özelliklerinin toplamıdır.

Benlik birçok farklı biçimde sınıflandırılmaktadır. Örneğin; benlik bireyin algılarına bağlı olarak benlik imajı ekseninde iki şekilde kategorilendirilir. Bunlar; “Kimim?” ile ilişkili Gerçek Benlik ve “Kim olmak istiyorum?” ile ilişkili İdeal Benliktir. Bireyler gerçek benliklerini ideal benliklerine ulaştırmayı, ideal benliklerinin belirleyici özelliklerini gerçekleştirmeyi hedeflerler. Bu bağlamda, ideal benliği gerçekleştirmeye ulaşma anahtarlarından biri ise tüketimdir (Asıl, 2017).

Bir diğer benlik sınıflandırması ise benlik kurgusunu konu almaktadır. Benlik kurgusunun alt kategorileri ilişkisel benlik ve özerk benlik kavramlarıyla tanımlanmıştır (Kağıtçıbaşı, 2007). Özerk benlik kurgusu; kişinin kendi öz yönetiminde muktedir olduğunu; kendi kararlarını alıp uygulamaya koyabildiğini, bunu yaparken de çevreden bağımsız olarak, kendi öz kaynaklarını kullanabildiğini ifade etmektedir (Özdemir, 2012). Markus ve Kitayama’ya göre (1991) ilişkisel benlik, kişinin çevresel ilişkileri ile yapılanan, sosyal çevre üzerinden değişen ve esneyen bir niteliğe sahiptir. Dolayısıyla ilişkisel benlik kurgusuna sahip kişiler, benliklerini sosyal bir etkileşim üzerinden ve çevresel ve kültürel koşullardan etkilenererek inşa etmektedirler.

Tüketim aracılığı ile benlik inşa etme / benlik genişletme üzerine gerçekleştirilen araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin Dittmar ve Durry 2020 yılında gerçekleştirdikleri bir çalışmada; satın alma ve benlik arasında, benlik imajı merkezli bir bağ tanımlamışlardır. 2012’de yapılan bir araştırmada ise hem gösterişçi hem de gösterişçi olmayan tüketim eğilimlerinde gerçek benlik kurgusu ile marka tercihi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu neticesine varılmıştır (Bozzo & Khan, 2012).

Genişletilmiş Benlik

Genişletilmiş benlik; Russel Belk tarafından çerçevesi çizilen bir teoridir. Genişletilmiş benlik teorisinde Belk, insanların “sahip olduğu veya sahiplik hissettiği” tüm maddesel ve gayrimaddi varlıkların benliğe eklendiğini ve benliğin bu varlıklarla yeniden tanımlandığını; yani kişilerin benliklerini bu varlıklarla genişlettiklerini ifade etmektedir. Genişletilmiş benlik teorisinde kişinin benliğine ekleyerek benliklerini genişlettikleri varlıklar kişiyi tanımlamada ve temsil etmede önemli birer simge haline gelmektedirler (Çildir & Fettahoğlu, 2022).

Çıkış noktası tüketim kavramının postmodern dönemin bağlamıyla yeniden tanımlanmaya başlaması olan Genişletilmiş Benlik kuramında, Belk insanların satın alarak elde ettiği ürünleri, nesnelere, satın aldıktan sonra genellikle farkında olmadan, kendisinin bir eşyası olarak değil; kendisinin bir uzantısıymış gibi gördüğünü ifade eder. Birey artık kendisinden bir parça olarak gördüğü bu varlıkları benliğiyle bütünleştirir ve böylece genişletilerek oluşan bu yeni benlik “genişletilmiş benlik” olarak ifade edilmiştir (Günlü & Uz, 2020). “İnsanlar sahip oldukları aracılığı ile kendi kimliklerini oluşturmakta ve benliklerini tanımlamaktadır. Aynı zamanda sahip oldukları aracılığı ile benliklerini güçlendirerek genişletmekte ve çevrelerine tanıtmaktadır” (Belk, 1988). Sahibi olunan varlıklara duyulan bağlanma hissi, genişletilmiş

benliğe giden sürecin aracıdır. Bu varlıklar hem bireyin kendine yönelik tanımlamalarında hem de diğer insanlara kendini ifade etmesinde birer sembol olurlar (Sabah, 2019). Belk'e göre sahip olduğumuz nesne ve eşyalarla da ilişkilene biçimimiz ömür boyu sabit şekilde sürmez. Kişi hayatı boyunca yaşadığı olumlu ve olumsuz deneyimlerle değiştiği gibi, sahip olduğu veya ileride sahip olacağı varlıklarla da ilişkisi değişir ve dönüşür (Çildir & Fettahloğlu, 2022). Teoriye Belk (2013) ve diğerleri tarafından yapılan eklemelerle, genişletilmiş benlik sadece bireyin yakın çevresindeki nesnelere, sahip olunan eşyalardan oluşmaz; kişinin düşünce ve deneyimleri, ile sanal ortamda oluşturduğu kimlikler, diğer kişilerle sahip olunan bağlar, üyesi olunan gruplar üzerinden de oluşabilir (Günlü & Uz, 2020). Genişletilmiş benlik teorisi; 2000li yıllarda hem Belk (2013) hem diğer araştırmacılar tarafından; insanların sadece sahip olunan nesnelere değil, sosyal medya kimlikleri, kişiler ve gruplar, inanç, düşünce ve duygusal deneyimler üzerinden benliklerini genişlettiği şeklinde bir bağlamda ele alınmaya devam edilmiştir.

Örneğin; Dodson, 1996 yılında gerçekleştirdiği çalışmada; yüksek heyecanlı eşik deneyimlerin yeni bir benlik inşasında önemli dönüm noktası olduğu ve duygu ve deneyimlerin de genişletilmiş benliğe eklenildiği bağlamını ele almıştır. Duygu ve deneyimler esnasında aracı olan materyallerin de eşik deneyimle birlikte benliğe eklenerek benliği genişleteceği hipotezini kurduğu araştırmasının sonucunda; eşik bisiklet deneyimi yaşamak ile, bisiklet üzerinden genişletilmiş benlik arasında pozitif yönlü bir korelasyon olduğu neticesine ulaşmıştır.

Araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde; Belk'in "Sahip olduğumuz nesnelere, düşüncelerimiz, duygusal deneyimlerimiz, kişi ve grup aidiyetlerimiz, sosyal medya kimliklerimiz üzerinden benliğimiz genişler" teorisine dayanarak sahip olunan ya da tüketilen materyallerin, tüketim eğilimlerinin, deneyimlerin, taraftarlığın, spor hobilerinin, sosyal medya kimlikleri gibi değişkenlerin genişletilmiş benliğe etkisinin araştırıldığı; yeni gelinlerin tüketim alışkanlıkları ya da ailede çocuk için gerçekleştirilen kıyafet alışverişleri üzerinden tüketim ve genişletilmiş benlik ilişkisinin de araştırıldığı görülmektedir. (Akgül, 2020; Belk, 1988; Belk, 2013; Candiotta & Piredda, 2019; Chen vd., 2020; Chen vd., 2015; Cluci vd., 2021; Çelik & Oflazoğlu, 2020; Gündüz, 2020; Sabah, 2017; Çelik, 2020; Solomon, 2019; Öztürk, 2019) Benlik teorileriyle ilgili alan araştırmalarında da; kişilerin ideal benliklerine ulaşmak amacıyla ya da ilişkisel benlik inşası sürecinde tüketimi araçsallaştırdığı ve benlik genişlettiği kabul edilmektedir. (Akın, 2021; Alarçın, 2019; Balıkcıoğlu, 2019; Bozzo & Khan, 2012; Bettman vd, 2011; Binay, 2010; Baltacı, 2019; Baltacı, 2020; Dittman & Drury, 2000; Goffman, 2009; Olson, 2020; Schuster & Wolf, 2019; Tektaş & Uğur, 2018; Toth, 2014)

Genişletilmiş Benliğin Ölçülmesi

Genişletilmiş benliğin nicel olarak ölçülebilmesi; benlik, benlik inşası, tüketim (tüketim eğilimleri, tüketici davranışları, tüketilen materyaller vs. ve benlik), aidiyet ilişkisi (grup aidiyeti, aile aidiyeti, marka aidiyeti, inanç aidiyeti vs. ve benlik) üzerine yapılacak çalışmalar için ölçülebilir veri sağlayacak olması açısından oldukça işlevseldir. Türkçe literatüre bakıldığında, benlik inşası, benlik kurguları, benlik ile tüketim ilişkisi gibi konularda birçok araştırmanın gerçekleştirildiği; ancak genişletilmiş benliğin nicel olarak ölçülebildiği Türkçe dilinde bir ölçek uyarlama ya da geliştirme çalışması yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda; Dodson'un 1996 yılında "Peak Experiences and Mountain Biking: Incorporating the Bike into the Extended Self" isimli çalışmada geliştirdiği Genişletilmiş Benlik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik çalışmasının yapılmasının ülkemiz literatüründe de bir ihtiyacı karşılayacağı, ileride yapılacak benlik, genişletilmiş benlik ve benlik tüketim ilişkisi araştırmaları için referans oluşturacağı öngörülmektedir.

Dodson'un Genişletilmiş Benlik Ölçeği; genişletilmiş benliği "dağ bisikleti sürme esnasında yaşanan eşik deneyim" üzerinden ölçmek amacıyla geliştirdiği 6'lı likert tipinde oluşturulmuş bir ölçektir. Dodson (1996), ölçeği geliştirirken; alan yazın çalışmalarını temel alarak, genişletilmiş benlik kavramının 6 temel özelliğini; "Kimliğin merkezi olmak", "Bağlanma", "Bulaşma", "Bakım," "Bağımlılık", "Elden Çıkarma" şeklinde ifade etmiş, bununla birlikte ölçeği tek faktörlü olarak oluşturmuştur. Türkçe alanyazında daha önce sadece Çelik ve Oflazoğlu'nun 2020 yılında gerçekleştirdiği "Farklı Olma İhtiyacı ve Materyalizm Eğiliminin Genişletilmiş Benlik Üzerindeki Etkisi" isimli çalışmalarında "avatar sahibi olmak" bağlamı üzerinden Türkçe'ye çevrilerek "Sanal Dünyada Genişletilmiş Benlik" ismiyle, tek faktörlü olarak kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında kullanılan "Sanal Dünyada Genişletilmiş Benlik" ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları belirtilmemekle birlikte; KMO değeri 0,939 olarak; Cronbach Alfa katsayısı da 0,944 olarak açıklanmıştır.

Türkçe alanyazında kullanılacak Genişletilmiş Benlik Ölçeğinin benlik ve tüketim ilişkisi araştırmalarında yol açıcı olabilmesi adına bir tüketim materyali üzerinden uyarlanması işlevsel olduğu değerlendirilmiştir. Kişinin benliğine ekleyerek benliğini genişleteceği tüketim materyalini belirleyebilmek amacıyla literatüre bakıldığında çeşitli çalışmalarda materyal ve benlik ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Örneğin; Grubb ve Hupp 1968 yılında Benlik algısı ve marka (otomobil markası) tercihi üzerine bir çalışma gerçekleştirmişlerdir ve rakip iki marka otomobil sahiplerinin, kendilerini, kendi markaları üzerinden algıladıkları stereotiplerle ifade ettikleri ve rakip markadan farklı bir benlik konsepti inşa ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Sivadas ve Vankatesh'in 1995 yılında üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada, kişilerin sahip oldukları şeyler arasında kendilerini en bağlı hissettikleri materyaller "otomobil, müzik sistemi ve ev hayvanı" olarak ifade edilmiş ve ürüne bağlanma ile o ürün üzerinden benlik genişletme arasında olumlu korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Shuster ve Wolf'un 2019 yılında genel tüketici örneklemini ile yaptığı çalışmada ise yine "otomobil, ev eşyası, bisiklet" ürünlerindeki mülkiyet ile benlik genişletme arasında ilişki tespit edilmiştir. 2019 yılında gerçekleştirilen başka bir çalışmada, çevre dostu otomobil sahibi olmanın ve lüks araba sahibi olmanın otomobil üzerinden benlik genişletme ile anlamlı bir ilişkisi olduğu neticesine varılmıştır (Aliyev vd., 2019). Cluci vd. (2021) yaptıkları çalışmada, erkek öğrencilerin gerçek benlikleri ile en çok özdeşleştirdikleri ürünlerin "araba, gömlek, parfüm ve cüzdan" olduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada her iki cinsiyetin de "daha kusursuz bir benlik temsili için" sahip olmak istedikleri nesnelere "araba, ev, pahalı akıllı telefon" olarak ifade edilmiştir.

Çeşitli çalışmalarda otomobiller hem statü sembolü olarak görülen hem kişilik, kimlik atfedilen, hem de özellikle erkek cinsiyeti özelinde "çocuk, sevgili, arkadaş" gibi kategorilendirilen materyaller olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte birçok kişinin otomobilini "kendileri gibi" tanımladığı ve "benliklerine bir protez gibi eklediği"; otomobil ile yapılan çalışmalarda karşılaşılan ifadelerdir (Belk, 2004; Yolcu, 2013).

Araştırmalar ekseninde, Dodson'un Genişletilmiş Benlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik çalışması "otomobil sahibi olmak" üzerinden gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin "otomobil sahibi olmak üzerinden" uyarlanmasının genişletilmiş benlik çalışmalarında diğer tüketim materyallerine uyarlanması açısından da ön açıcı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Etiği

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Etik Kurulu'nun; **24.04.2024 tarih ve 06/57 sayılı** toplantı kararıyla birlikte çalışmanın etik onayı alınmıştır. Çevrimiçi gerçekleştirilen anket çalışmasına katılan kişilere önce araştırmanın bağlamı hakkında bilgi verilmiş ardından onamları alınmıştır. Ayrıca orijinal ölçek çalışmasını gerçekleştiren Kimberley J. Dodson ile e-mail aracılığı ile iletişime geçilmiş ve ölçeği uyarlama ve kullanım için izni ve onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Çok sayıda kişiden oluşan bir evrenden alınacak bir örnek grup üzerine tarama yapılarak, elde edilen nicel veriler üzerinden evren için genel bir kaniya ulaşmak amacıyla; araştırma, nicel araştırma deseni ve genel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. (Karasar, 2018)

Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklemini 18 yaşından büyük otomobil sahipleri oluşturmaktadır. Araştırma 311 otomobil sahibi ile gerçekleştirilmiştir. Literatüre bakıldığında; ölçek uyarlama için gerekli örneklemin büyüklüğü konusunda belirtilen kriterlere bakıldığında; Guilford (1954)'a göre örnekleme büyüklüğü 200 katılımcıdan fazla olmalı, Anderson vd. (2010)'ne göre her ölçek maddesi için "en az 5 katılımcı" olmalıdır. Everitt (1975)'e göre ise her madde için "en az 10 katılımcı" olmalıdır. 20 maddelik Genişletilmiş Benlik Ölçeği için madde sayısının 10 katını geçecek şekilde belirlenen katılımcı sayısı, literatürde ifade edilen örnekleme büyüklüğünü karşılamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgiler Formu ve Genişletilmiş Benlik Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgiler Formu; Kişilerin yaş, cinsiyet, maddi durumu, mesleği, geliri gibi kişisel bilgileri ile, otomobillerine dair yaş, marka tercihi gibi bilgilerin bulunduğu 19 sorudan oluşmaktadır.

Genişletilmiş Benlik Ölçeği; Dodson'un 1996 yılında geliştirdiği ve dağ bisikleti sürme deneyimi üzerinden kullandığı Genişletilmiş Benlik Ölçeği temel alınarak; otomobil sahibi olmak üzerine uyarlanmış ve Türkçe'ye çevrilmiştir.

Çeviri Aşaması

Orijinal ölçek 20 maddeden oluşan; tek faktörlü, 6'lı likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddelerinin çevirisinden önce, 6'lı likert tipi derecelendirmenin Türkçesi ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. 6'lı likert ölçeğin derecelendirmesinde Türkçe çeviride; "Katılıyorum" derecesinden sonra gelen "Kısmen katılıyorum ve Kısmen katılmıyorum" derecelerinin Türkçe anlamlarının birbirine yakınlığı sebebiyle; "Katılıyorum"dan sonraki dereceler "Kararsızım" olarak ifade edildiğinde Türkçe dil yapısında anlamsal olarak daha net bir tanım içerdiği değerlendirilmiştir. Bu sebeple bu çalışmada likert dereceleri sıralaması "Kesinlikle Katılmıyorum / Katılmıyorum / Kararsızım / Katılıyorum / Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde belirlenmiş ve ölçek 5'li likert tipi olarak kullanılmıştır.

Genişletilmiş Benlik Ölçeği; çeviri - geri çeviri yöntemiyle Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin orijinal formu olan İngilizce hali; bir İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü akademisyeni ve bir İngiliz Dili ve Edebiyatı Mezunu yeminli tercüman tarafından öncelikle bire bir olarak Türkçe'ye çevrilmiştir. İki çeviri karşılaştırılarak yapılan düzeltmelerin ardından, ölçeğin "dağ

bisikleti deneyimi” bağlamının “otomobil sahibi olmak” bağlamına uyarlanabilme aşamasında bir Dr. Öğr. Üyesi Psikolog’dan destek alınmıştır.

Orijinal ölçeğin bazı maddelerinde bulunan “biking” kavramı orijinal ölçeğin araştırdığı bisiklet sürme deneyimi/hobisini işaret eden bir kavramdır; bire bir çeviride “bisiklet sürmek” olarak çevrilmiştir fakat “otomobil sahibi olmak” bağlamına uyarlama aşamasında “otomobil sahibi olmak” olarak aktarılmıştır. Söz konusu kavram için otomobil sahibi olmak uyarlamasının seçilmesinin sebebi, orijinal ölçekte benlik genişletme öznesi olarak “dağ bisikleti sürme esnasında eşik deneyim” belirlenmişken; bu çalışmada, benlik genişletmenin öznesi olarak “otomobil sahibi olma”nın belirlenmiş olması ve “genişletilmiş benlik” kavramının otomobil sahibi olmak alanında özelleştirilmesinin hedeflenmiş olmasıdır.

Orijinal ölçeğin başka bir maddesinde bulunan “dağ bisikletçisi olma” kavramı; otomobil sahibi olmak bağlamına uyarlanma aşamasında; “otomobil meraklısı olmak” olarak aktarılmıştır. “Otomobil meraklısı tanımı”; Belk’in 2004 yılındaki çalışmasında otomobillerini kendi uzantıları gibi gören, bakım ve ilgi konusunda fetiş düzeyde alışkanlıkları bulunan insanlar için “car enthusiasts” olarak kullandığı tanımın Türkçe çevirisi olarak kullanılmıştır.

Orijinal ölçeğin bire bir çevirisinde; “Bisikletçilik (bisiklet sürme hobisi), benim için sahip olduğum herhangi bir bisikletten daha önemlidir.” olarak çevrilen maddesinde; çalışmanın araştırdığı bisiklet sürme deneyiminin/hobisinin sadece bisiklet sahibi olmak ile olan farkının tespit edilmeye çalışıldığı değerlendirilerek; uyarlama aşamasında; kişi için otomobilin sahibi olmanın anlamını otomobilin işlevinden ayırt edebilmek amacıyla; “Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır” çevirisi kullanılmıştır.

Bu aşamada bir Uzm. Psikolog’dan yardım alınarak Türkçe’ye çevrilen ölçek maddeleri ile orijinal İngilizce ölçek maddeleri arasında anlamsal tutarsızlıklar varsa tespit edilmesi ve giderilmesi için iki form arasında karşılaştırma yapılmıştır. Son olarak ölçek yeminli tercüman tarafından tekrar İngilizceye çevrilerek kontrol edilmiştir. İngilizce olan orijinali ve Türkçe çevirisi tekrar karşılaştırılmış ve ölçek Türkçe dilinde son halini almıştır.

Genişletilmiş Benlik Ölçeği’nin Türkçe’ye çeviri sonrası, yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizleri yapılmadan önceki 20 maddelik hali Tablo 1’de görülebilir.

Tablo 1*Genişletilmiş Benlik Ölçeği Maddeler Türkçe Çeviri*

No	Madde
GBÖ1	Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.
GBÖ2	Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.
GBÖ3	Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.
GBÖ4	Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.
GBÖ5	Otomobilime duygusal olarak bağlı hissediyorum.
GBÖ6	Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardım eder.
GBÖ7	Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.
GBÖ8	Otomobilim çalınırsa bir parçamın eksik kaldığımı hissederim.
GBÖ9	Otomobil sahibi olmasaydım bir parçam eksikmiş gibi hissederdim.
GBÖ10	Otomobilim olmasaydı başka bir insan olurum.
GBÖ11	Otomobilimi başkalarına ödünç vermekten çekinirim çünkü geri aldığımda farklı olacağından korkarım.
GBÖ12	Otomobilim bozulduğunda ihanete uğramış hissederim.
GBÖ13	Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.
GBÖ14	Otomobilime iyi bakarım.
GBÖ15	Otomobilimi elden çıkarmak istersem değerini bilecek birine gitmesini isterim.
GBÖ16	Bir otomobil meraklısı olarak tanınmak isterim.
GBÖ17	Otomobilime güvenirim.
GBÖ18	Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır.
GBÖ19	Yeni bir otomobile ihtiyacım olsa da, eskisini elimde tutmak isterim.
GBÖ20	Otomobilim düzgün çalışmadığında, beni yüz üstü bırakmış gibi hissederim.

Açıklama. Orijinal ölçeğin Türkçe çevirisidir.

Çalışmanın sonunda ulaşılan verilere göre, ölçek 19 madde ve “Bağlanma, Kimliğin Merkezinde Olma ve Bağımlılık” başlıkları altında 3 alt faktör yapısıyla belirlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenirlik analizlerinden sonraki 19 maddelik nihai versiyonu Ek-1’de bulunmaktadır.

Bulgular

Tanımlayıcı Özellikler

Araştırmanın sonuçlarına göre; katılımcıların %87,5’i erkek ve %12,5’i kadındır. Tüik verilerine göre 2022 yılında ehliyet sahibi olan kişilerin %29,4’ünü kadınlar oluşturmaktadır. Verilerde ayrıca 2022 yılında ehliyet sahibi 32 milyon 321 bin kişi olduğu belirtilirken, araç sayısının 15 milyon 221 bin olduğu belirtilmektedir. Ehliyet sahibi kişilerin yaklaşık yarısının aracının olduğu çıkarımı üzerinden, ankete katılan kişilerde kadın oranının, ülke genelinde araç sahibi kadın oranıyla tutarlı bir dağılım gösterdiği düşünülmektedir. Katılımcıların %15,1’i orta öğretim ve lise, %69,5’i lisans ve %15,4’ü lisans üstü eğitim düzeyindedir. 311 katılımcının yaşlarının ortalaması 30,07 olmuştur. Katılımcıların medeni durumları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2*Medeni Durum Dağılımı*

Medeni Durum Dağılımı		
	Sayı	Yüzde
Bekar, Tek Yaşayan	73	23,5
Bekar, Ailesi ile Yaşayan	121	38,9
Evli ya da Partneri ile Birlikte Yaşayan	110	35,4
Boşanmış ya da Dul, Çocuksuz	4	1,3
Boşanmış ya da Dul, Çocuklu	3	1,0
TOPLAM	311	100,0

Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Katılımcıların gelir düzeyi ölçüm aralıkları, Mayıs 2024 tarihli asgari ücret düzeyi olan 17.000-TL ve katları olarak belirlenmiştir. Katılımcıların ortalama hane geliri 73.930,00-TL olarak gözlenmektedir. Katılımcıların hane gelirleri Tablo 3’de görülmektedir. Katılımcılara hane gelirlerinin yanında aylık gelirlerinin yeterliliği sorulmuştur. Buna göre aylık hane gelirleri katılımcıların %5,8’i tarafından “Çok Yetersiz”, %51,4’ü tarafından “Yetersiz”, %36,7’si tarafından “Yeterli” olarak tanımlanmıştır. Aylık hane gelirini “yeterinden daha fazla” ya da “çok daha fazla” olarak tanımlayanların toplam oranı %6,1’dir.

Tablo 3*Gelir Düzeyi Dağılımı*

Gelir Düzeyi Dağılımı		
	Sayı	Oran
17.000-34.000	51	16,4
34.001-51.000	74	23,8
51.001-68.000	44	14,1
68.001-85.000	38	12,2
85.001 - 102.000 TL	39	12,5
102.001 - 119.000 TL	18	5,8
119.001 - 136.000 TL	11	3,5
136.001 - 153.000 TL	10	3,2
153.001 - 170.000 TL	6	1,9
170.001 TL ve üzeri	20	6,4
TOPLAM	311	100,0

Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Katılımcıların %25,7’si otomobili sıfır kilometre olarak satın almışken, %74,3’ü ikinci el/kullanılmış olarak satın almışlardır. Katılımcıların otomobillerinin ortalama yaşı 11,89’dur. Katılımcıların kendi beyanlarına göre otomobillerinin yaklaşık maddi değerlerinin ortalaması ise 987.304,00-TL olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar ortalama olarak mevcut otomobillerine 35 aydır sahip olmakla birlikte otomobil değiştirme sıklıkları ortalama 57 ay olarak hesaplanmıştır.

Borçlanmadan peşin ödeme ile otomobilini satın alanların oranı %44,7’dir. Kredi çekip borçlanarak otomobil sahibi olanların toplam oranı %41,8 olmuştur. Bu oranın yarısı borcunun tamamını ödemiş, diğer yarısı ise hala ödemeye devam etmektedir. Katılımcıların %8,7’si ise

eski otomobilini takasta kullanıp geri kalan ödemeyi borçlanma yoluna gitmeden finanse etmiş; %4,8'i ise eski otomobilini takasta kullanmış ve geri kalan ödeme için borçlanma yoluna gitmiştir.

Katılımcıların %20,3'ü ekonomik koşullarının olumlu ya da olumsuz şekilde değişmesi sebebiyle otomobilini değiştirmeye karar vermektedir. %34,7'si ise otomobillerinin eskimesi ve bakım maliyetlerinin yükselmesi sebebiyle otomobil değişikliği kararı vermektedir. Farklı türde bir otomobil ihtiyacı üzerine değişiklik kararı verenlerin oranı %14,8 olarak ölçülmüştür. Keyfi sebepler sonucunda otomobilini değiştirdiğini belirtenler ise %28,5 olmuştur.

Yapı Geçerliliği

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Çalışmada açımlayıcı ve ardından doğrulayıcı faktör analizleri kullanılarak Genişletilmiş Benlik Ölçeği'nin yapı geçerliliği değerlendirilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun faktör yapısını anlamak için açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu analizle, ölçeğin farklı (alt) boyutları sorgulanmıştır ve toplanan verilerin analizler için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ile Bartlett testi ile araştırılmıştır. KMO değeri; .90 ile mükemmel, .80 ile çok iyi, .70 ile iyi, .60 ile orta ve .50 ile zayıf olarak kabul edilmektedir.

Bu analiz sonucunda KMÖ değeri 0,911 olarak bulunmuştur ve mükemmel olarak değerlendirilmektedir. Barlett Küresellik Testi χ^2 değeri ise 3796,249 ($p \leq .000$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise 0,926 olarak bulunmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerleri ise -0,474 ve -0,450 olarak bulunmuştur. Böylece verilerin normal dağılım gösterdiği ve faktör analizi yapmaya uygun olduğu görülmüştür.

Promax döndürme yönteminin kullanıldığı maksimum benzerlik analizi sonucunda GBÖ'de; %41,510 - %7,054 ve %5,484 ile toplam açıklanan varyansın %54,048 olarak ölçüldüğü üç faktörden oluşan bir yapı gözlenmiştir. Ancak 11. Madde olan; "Otomobilimi başkalarına ödünç vermekten çekinirim çünkü geri aldığımda farklı olacağından korkarım." maddesinin faktör yükünün 0,242 ile 0,3 değerinin altında kaldığı görülmüştür. Bu nedenle, bu örnekte yer alan katılımcıların genişletilmiş benlik eğiliminin motivasyonel, kültürel ve ekonomik açıdan bu soruyla uyumlu olmadığına karar verilmiş, söz konusu değişken çıkartılmış ve veriler tekrar analize tabi tutulmuştur.

Tekrar edilen analiz neticesinde KMÖ değeri 0,911 olarak bulunmuştur ve mükemmel olarak değerlendirilmektedir. Barlett Küresellik Testi χ^2 değeri ise 3730,165 ($p \leq .000$) olarak bulunmuştur. 3. Faktör 2 maddeden oluşmuş; fakat toplam varyans içindeki payı %5,738 olarak gerçekleşmiştir. Yeniden gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyans yine üç faktörlü bir yapıda %56,18 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin faktör yükü değerleri 0,476 ile 0,977 arasında yer almaktadır. Ölçeğin tespit edilen 3 faktörden oluşan yapısı ve maddelerin faktör yükleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4*Faktör Yapısı ve Faktör Yükleri*

No	Madde	1	2	3
GBÖ1	Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.	0,863	-0,010	-0,088
GBÖ18	Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır.	0,829	0,020	0,035
GBÖ5	Otomobilime duygusal olarak bağlı hissediyorum.	0,746	0,088	0,005
GBÖ14	Otomobilime iyi bakarım.	0,738	-0,162	0,003
GBÖ2	Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.	0,713	0,138	-0,053
GBÖ13	Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.	0,678	-0,153	0,112
GBÖ16	Bir otomobil meraklısı olarak tanınmak isterim.	0,642	0,087	0,063
GBÖ15	Otomobilimi elden çıkarmak istersen değerini bilecek birine gitmesini isterim.	0,576	-0,067	0,045
GBÖ17	Otomobilime güvenirim.	0,509	-0,015	-0,091
GBÖ19	Yeni bir otomobile ihtiyacım olsa da, eskisini elimde tutmak isterim.	0,486	0,224	-0,049
GBÖ8	Otomobilim çalınırsa bir parçamın eksik kaldığını hissederim.	0,417	0,280	0,039
GBÖ6	Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardımcı eder.	-0,110	0,977	-0,026
GBÖ7	Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.	-0,100	0,956	-0,044
GBÖ4	Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.	0,100	0,744	0,013
GBÖ10	Otomobilim olmasaydı başka bir insan olurum.	-0,125	0,638	0,139
GBÖ3	Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.	0,355	0,481	0,055
GBÖ9	Otomobil sahibi olmasaydım bir parçam eksikmiş gibi hissederdim.	0,306	0,476	-0,045
GBÖ20	Otomobilim düzgün çalışmadığında, beni yüz üstü bırakmış gibi hissederim.	0,008	-0,014	0,888
GBÖ12	Otomobilim bozulduğunda ihanete uğramış hissederim.	-0,008	0,071	0,811

Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Çalışmada katılımcıların Dodson'un (1996) ifade ettiği genişletilmiş benlik özellikleri arasından; bağlanma, bakım ve elden çıkarma gibi genişletilmiş benlik özelliklerini birbiriyle sıkı sıkıya ilişkilendirdiği ve bu özelliklerin 1 nolu faktörü oluşturduğu görülmektedir. Otomobillerin Türkiye'deki sosyo kültürel anlamlarının yanında ekonomik değerinin yüksekliğinin de etkisiyle bu üç nitelik birbiriyle ilişkilendiği değerlendirilmektedir. Örneklemede sahip olunan otomobilin ortalama yaşı 11,89 olurken, otomobillerin hane gelirinin ortalama 13,36 katı kadar bir değere sahip olduğu görülmektedir. Neredeyse 12 yaşındaki bir otomobil için hane gelirinin 13 katından fazla ödeme yapan bireylerin duygusal olarak bağlı olduğu otomobillere ekonomik olarak da bağlı olduğu düşünülmekte, dolayısıyla bu bağlamda bakım ile elden çıkarma niteliklerinin, bağlanma niteliği ile birlikte temsil edildiği değerlendirilmektedir. 2 nolu faktörün kimliğin merkezi olmak niteliğine dair maddelerden, 3 nolu faktörün ise bağımlılık niteliğine dair maddelerden oluştuğu görülmektedir. Bu kapsamda 1 nolu faktör "Bağlanma", 2 nolu faktör "Kimliğin Merkezinde Olmak" ve 3 nolu faktör ise "Bağımlılık" olarak adlandırılarak Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) aşamasına geçilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (AFA)

İlk olarak faktör analizi varsayımları incelenmiş ve aykırı değer, çoklu bağlantı veya teklik durumları değerlendirilmiş, belirlenen sorunlar çalışıldıktan sonra DFA uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan genişletilmiş benlik ölçeğinin örnekleme uygun olup olmadığı AMOS yazılımından yararlanılarak doğrulayıcı faktör analizi testi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, daha önceden belirlenen ve az sayıda faktörle sınıflandırılmış ölçeklerin, çalışmanın gerçekleştirildiği örnekleme uyup uymadığını kontrol etmeyi amaçlar (Meydan & Şeşen, 2015). Bu sayede kuramsal bir temelden destek alarak çok sayıda değişkenden türetilen faktörlerin gerçek verilerle uyumunu değerlendirilebilir (Sümer, 2000). Doğrulayıcı Faktör Analizi sırasında, modelin uygunluğunu belirlemek için çeşitli uyum iyiliği indekslerinden yararlanılmaktadır. Farklı uyum indeksleri arasında güçlü ve zayıf yönler bulunduğu için, modelin uygunluğunun kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi için birden fazla indeksin kullanılması işlevsel olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada, model uyumu öncelikle kıkare serbestlik derecesi değeri ile ölçülmüştür. Bu oranın ≤ 3 olması iyi bir uyum gösterdiği, ≤ 5 olması ise kabul edilebilir bir uyum olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir. Karşılaştırmalı (CFI), Artan (IFI), Görelî (RFI), Normlaştırılmış (NFI) Uyum İndeksleri ile Uyum İyiliği İndeksi (GFI) ve Tucker Lewis İndeksi (TLI) için değerlerin ≥ 0.95 olması iyi uyum düzeyi olarak, 0.90-0.94 arası değerlerin olması ise kabul edilebilir uyum düzeyi olarak değerlendirilmektedir. Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) değeri için ise 0,90-1,00 arası iyi uyum, 0,85-0,90 arası ise kabul edilebilir uyum düzeyi olarak belirtilmektedir. Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) değerinin 0.05'ten küçük olması iyi uyum, 0.06-0.08 arasında olması ise kabul edilebilir uyum olarak belirtilmektedir (İlhan & Çetin, 2014).

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi ardından oluşan model uyum indeksleri incelemesinde; Kıkare Serbestlik Derecesi Değeri X^2/sd : 4,265 - Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI): 0,867 - Artan Uyum İndeksi (IFI): 0,867 - Görelî Uyum İndeksi (RFI): 0,809 - Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI): 0,834 - Uyum İyiliği İndeksi (GFI): 0,828 - Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI): 0,780 - Tucker Lewis İndeksi (TLI): 0,847 - Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA): 0,103 olarak bulunmuştur.

Üç faktörlü modelin uyum özelliklerinin daha iyi düzeyde olmasına yönelik değişiklik önerilerinin incelenmesi sonucunda E4-E6 (GBÖ14-GBÖ13) - E1-E5 (GBÖ1-GBÖ2) - E12-E13 (GBÖ6-GBÖ7) - E14-E16 (GBÖ4-GBÖ3) numaralı maddelerin hata varyansları arasında uygulanacak bir modifikasyon ile modelin daha iyi uyum göstereceği belirlenmiştir.

- “GBÖ 13 - Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.” ile “GBÖ 14 - Otomobilime iyi bakarım.” (E6-E4)
- “GBÖ 1 - Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.” ile “GBÖ 2 - Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.” (E1-E5)
- “GBÖ 6 - Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardım eder.” ile “GBÖ 7 - Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.” (E12-E13)
- “GBÖ 3 - Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.” ile “GBÖ 4 - Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.” (E16-E14)

Soru çiftleri incelendiğinde; bu soru çiftlerinin katılımcılar tarafından benzer anlamlarda algılanarak cevaplandığı değerlendirilmiş ve uygulanacak modifikasyonların modelin kuramsal çerçevesine uygun olduğuna karar verilmiştir. Gerekli modifikasyon çalışmaları sonrası ise Tablo 5'deki uyum indeksi değerlerine ulaşılmıştır.

Tablo 5*DFA Uyum İndeks Değerleri*

Model Uyum İndeksleri	
Kikare Serbestlik Derecesi Değeri (χ^2/sd)	2,758
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,930
Artan Uyum İndeksi (IFI)	0,931
Görelî Uyum İndeksi (RFI)	0,876
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,895
Uyum İyiliği İndeksi (GFI)	0,886
Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI)	0,850
Tucker Lewis İndeksi (TLI)	0,918
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,075

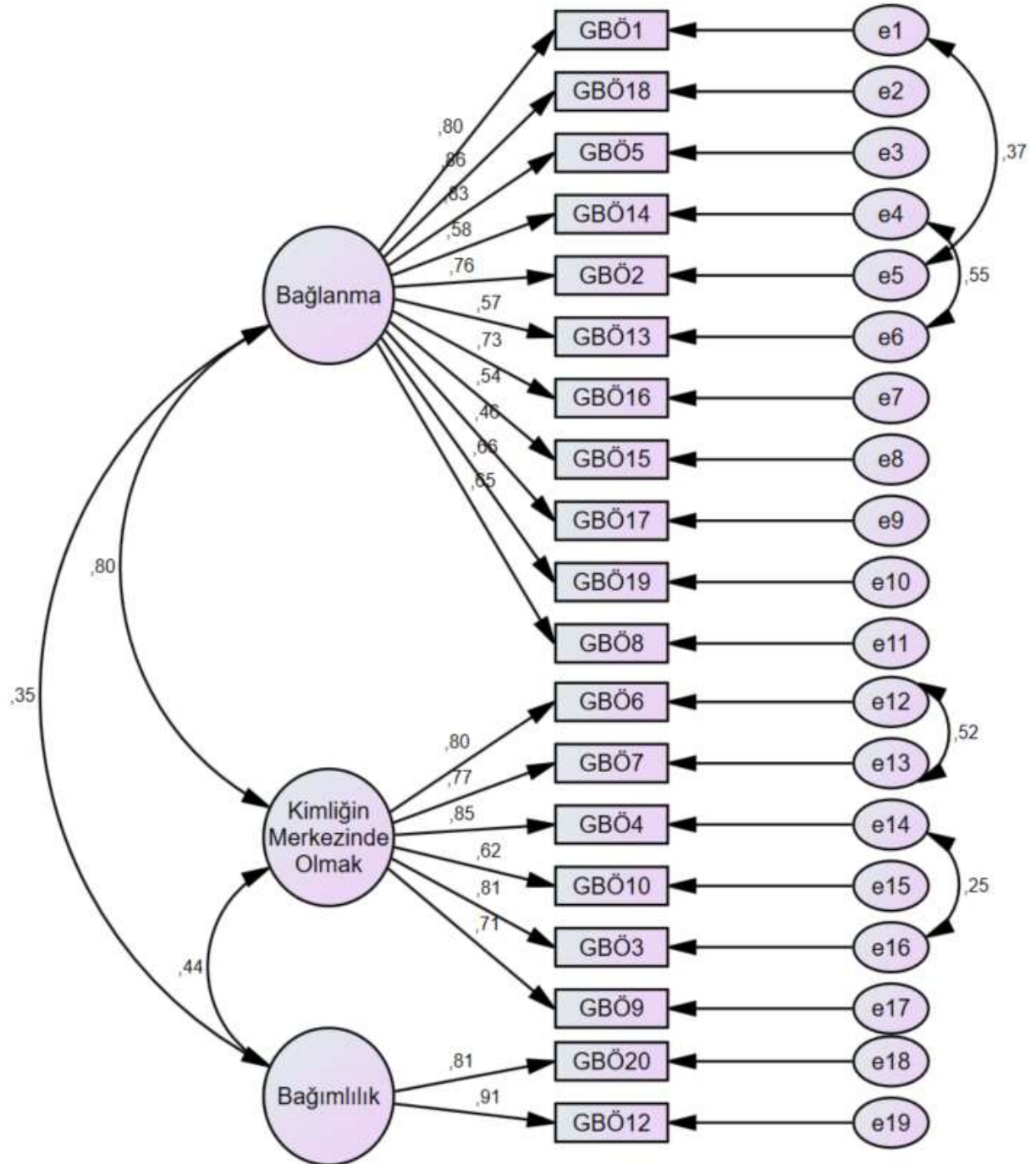
Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Model Uyum İndeksi değerleri incelendiğinde; Kikare Serbestlik Derecesi (χ^2/sd) değerinde iyi uyum; Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Artan Uyum İndeksi (IFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI), Tucker Lewis İndeksi (TLI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) indekslerinde kabul edilebilir uyum değerleri olduğu görülmektedir. Görelî Uyum İndeksi (RFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) ve Uyum İyiliği İndeksi (GFI) değerlerinde ise kabul edilebilir değer sınırı olan 0,900 değerine oldukça yakın değerler bulunmaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizi için AMOS uygulaması ile elde edilen Path Grafiği ve Parametre Değerleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1

Path Grafiği ve Parametre Değerleri

Açıklama. Yazarlar tarafından üretilmiştir.

Path grafiği üzerinden yapılan incelemede, üç faktörlü bir yapıda oluşan ölçek maddelerinin faktör yük değerlerinin “.46-.72” aralığında olduğu belirlenmiştir.

Madde Analizi ve Güvenirlik

Bu çalışmada, Genişletilmiş Benlik Eğilimi Ölçeği'nin maddelerinin toplam puanlarının yordama yeteneğini ve ölçeği temsil etme kapasitesini değerlendirebilmek için madde analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizin sonuçlarına göre, düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerlerinin .383 ile .769 aralığında değiştiği tespit edilmiştir. Bu durum, ölçek maddelerinin ölçeği uygun düzeyde temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Madde-toplam korelasyonuna dair ayrıntılı bilgiler Tablo 6'da bulunmaktadır. Ölçeğin güvenirlilik analizi ise, iç tutarlılık (Cronbach Alpha) testi ile ölçülmüştür. Yapılan analizde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,928 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değerinin 0,70'in üzerinde çıkması, ölçeğin iç tutarlılığının sağlandığını göstermektedir.

Tablo 6

Genişletilmiş Benlik Ölçeği Madde Analizi

Genişletilmiş Benlik Ölçeği Madde Analizi		
No	Madde	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon Değerleri
GBÖ1	Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.	0,689
GBÖ2	Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.	0,719
GBÖ3	Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.	0,763
GBÖ4	Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.	0,743
GBÖ5	Otomobilime duygusal olarak bağlı hissediyorum.	0,738
GBÖ6	Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardım eder.	0,714
GBÖ7	Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.	0,701
GBÖ8	Otomobilim çalınırsa bir parçamın eksik kaldığını hissederim.	0,636
GBÖ9	Otomobil sahibi olmasaydım bir parçam eksikmiş gibi hissederdim.	0,676
GBÖ10	Otomobilim olmasaydı başka bir insan olurum.	0,516
GBÖ12	Otomobilim bozulduğunda ihanete uğramış hissederim.	0,419
GBÖ13	Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.	0,547
GBÖ14	Otomobilime iyi bakarım.	0,531
GBÖ15	Otomobilimi elden çıkarmak istersem değerini bilecek birine gitmesini isterim.	0,485
GBÖ16	Bir otomobil meraklısı olarak tanınmak isterim.	0,687
GBÖ17	Otomobilime güvenirim.	0,410
GBÖ18	Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır.	0,769
GBÖ19	Yeni bir otomobile ihtiyacım olsa da, eskisini elimde tutmak isterim.	0,615
GBÖ20	Otomobilim düzgün çalışmadığında, beni yüz üstü bırakmış gibi hissederim.	0,383

Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Sonuç

Bu çalışmanın hedefi, K.J. Dodson tarafından dağ bisikleti deneyimi bağlamında oluşturulan "Genişletilmiş Benlik Ölçeği" (GBÖ)'nin Türkçe'ye sahip olmak üzerinden adaptasyonunu yapmak ve psikometrik özelliklerini incelemektir. GBÖ'nün Türkçe adaptasyonu ve geçerlik ile güvenilirlik çalışmalarının yapılması, ölçüm aracının literatürde daha iyi anlaşılmasına ve yeni çalışmalar yapılabilmesine yönelik önemli bir katkı sunacaktır.

Çalışmada ilk olarak çeviri, geri çeviri yöntemi kullanılarak GBÖ'nün Türkçe uyarlaması oluşturulmuştur. Türkçe uyarlamanın yapılmasının ardından oluşan ölçek; açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizine, iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasına ve madde analizine tabi tutulmuştur.

Açımlayıcı faktör analizi yapıldığında, toplam varyansın %54'ünü açıklayan üç faktörlü bir yapı belirlenmiştir. Ancak, "Otomobilimi başkalarına ödünç vermekten çekinirim çünkü geri aldığımda farklı olacağımdan korkarım." ifadesine karşılık gelen 11. Madde'nin faktör yükü 0,242 ile 0,3'ün altında olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, bu örneklemdaki katılımcıların genişletilmiş benlik kavramına motivasyonel, kültürel ve ekonomik açılardan bu maddeyle uyum sağlamadığını göstermiş, bu nedenle ilgili madde çıkarılarak analiz yeniden yapılmıştır. Yeniden gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyans yine üç faktörlü bir yapıda %56,18 olarak bulunmuştur.

Açımlayıcı faktör analizi neticesinde tespit edilen üç faktörlü yapı ile doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlık katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin güvenilir sınırlar içinde olduğunu göstermektedir. Böylece 19 maddeden oluşan ve "Bağlanma", "Kimliğin Merkezinde Olmak" ve "Bağımlılık" olarak adlandırılan üç faktörden oluşan Genişletilmiş Benlik Ölçeği ortaya çıkmıştır. Oluşan ölçek yapısı Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7*Ölçeğin Yapısı*

No	Faktör	Madde
GBÖ1	Bağlanma 1	Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.
GBÖ17	Bağlanma 2	Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır.
GBÖ5	Bağlanma 3	Otomobilime duygusal olarak bağlı hissediyorum.
GBÖ13	Bağlanma 4	Otomobilime iyi bakarım.
GBÖ2	Bağlanma 5	Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.
GBÖ12	Bağlanma 6	Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.
GBÖ15	Bağlanma 7	Bir otomobil meraklısı olarak tanınmak isterim.
GBÖ14	Bağlanma 8	Otomobilimi elden çıkarmak istersem değerini bilecek birine gitmesini isterim.
GBÖ16	Bağlanma 9	Otomobilime güvenirim.
GBÖ18	Bağlanma 10	Yeni bir otomobile ihtiyacım olsa da, eskisini elimde tutmak isterim.
GBÖ8	Bağlanma 11	Otomobilim çalınırsa bir parçamın eksik kaldığını hissederim.
GBÖ6	Kimliğin Merkezi 1	Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardım eder.
GBÖ7	Kimliğin Merkezi 2	Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.
GBÖ4	Kimliğin Merkezi 3	Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.
GBÖ10	Kimliğin Merkezi 4	Otomobilim olmasaydı başka bir insan olurum.
GBÖ3	Kimliğin Merkezi 5	Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.
GBÖ9	Kimliğin Merkezi 6	Otomobil sahibi olmasaydım bir parçam eksikmiş gibi hissederdim.
GBÖ19	Bağımlılık 1	Otomobilim düzgün çalışmadığında, beni yüz üstü bırakmış gibi hissederim.
GBÖ11	Bağımlılık 2	Otomobilim bozulduğunda ihanete uğramış hissederim.

Açıklama. Yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

19 maddelik Genişletilmiş Benlik Ölçeği “Kesinlikle Katılmıyorum”dan (1 Puan), “Kesinlikle Katılıyorum”a (5 Puan) doğru sıralanan 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek puanlar 19 ila 95 arasında değişmektedir. Kişinin Genişletilmiş Benlik Ölçeği’nden aldığı puanın yüksekliği, (otomobil sahibi olmak üzerinden) benlik genişletme eğiliminin yüksekliği olarak değerlendirilir. 19 Maddelik Genişletilmiş Benlik Ölçeği; Ek-1’de görülebilir.

Sonuç olarak; Türkiye’de yaşayan otomobil sahibi yetişkinlerden oluşan bir örneklem üzerinden yapılan araştırmanın neticesinde bulunan verilere göre; ölçek, genişletilmiş benlik eğilimini ölçebilecek düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahiptir.

Çalışma internet üzerinden, katılımcıların çevrimiçi anket çalışmasına katılması ile gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir meslek grubu, gelir düzeyi, yaş, cinsiyet sınırlamasına gidilmemesi sebebiyle; “otomobil sahibi olmak” üzerinden oldukça kapsayıcı bir örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple farklı meslek kategorilerinde, farklı gelir düzeylerinde farklı yaş gruplarında çalışılabilecek veriler elde edildiği düşünülmektedir. Ölçeğin kapsayıcı bir örneklem ile uyarlanması ve insanların sahip olduğu nesnelere olan ilişkisinin dinamiklerinden biri olan benlik genişletmeyi nesnelere üzerinden ölçmek için işlevsel ve pratik bir yöntem olması, literatüre yapacağı katkıya işaret olarak değerlendirilebilir.

Çalışmada genişletilmiş benliğin nesnesi; literatür çalışmaları incelendiğinde benliğe eklenen ürünler arasında öne çıkması sebebi ile “otomobil” olarak seçilmiştir. Otomobilin oldukça pahalı bir tüketim ürünü olduğu, çalışmanın yapıldığı sırada en düşük fiyatlı yeni otomobilin asgari ücretin yaklaşık 53 katı değerinde olduğu değerlendirildiğinde, ülkemiz ekonomik koşullarında her gelir düzeyinde yatırım ya da tasarruf aracı işlevleri sebebiyle de sahip olunan, kendi ekonomik dinamikleri olan bir ürün olduğu dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla; Genişletilmiş Benlik alanında kullanılmak üzere farklı çeşitlerdeki ve kategorilerdeki ürünlerin, kişilerin kendilerini tanımlarken benliklerine ekledikleri sosyal medya kimliklerinin, taraftarlık, hayvan severlik gibi toplumsal özelliklerin de nesne olarak belirlendiği genişletilmiş benlik ölçme uyarlama çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akgül D. (2020). Gösterişçi tüketim ile benlik genişleten #pembegelinler: netnografi uygulaması. *Nitel Sosyal Bilimler*, 2(1), 40-59.
- Akın, S. M. (2021). Benlik kurgusu ve materyalizmin gösterişçi tüketim eğilimine etkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 22(1), 219-239.
- Alarçin, Y. E. (2019). Benlik, kendini izleme ve gösterişçi tüketim ilişkisine yönelik bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 361-390.
- Aliyev, F., Seuring, S. & Wagner, R. (2019). Common and contradictory motivations in buying intentions for green and luxury automobiles. *Sustainability*, (11), 3268-3287.
- Anderson, R. E., Hair, J. F., Black, W. C. & Tatham, R. L. (2010). *Multivariate data analysis*. Pearson Publishing.
- Asıl, S. (2017). Tüketimde benlik algısı: Sosyal medya hesaplarında tüketici olmak. *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 1-22.
- Balıkçioğlu, B. (2016). Benlik-imajı uyumunun retoriği: Bana ne tükettiğini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim. *İnsan ve Toplum Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 537-553.
- Baltacı, A. (2019). *Kompulsif satın almada durumsal faktörler ve benlik algısının etkisi üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Baltacı, A. (2020). Tüketici davranışlarında benlik saygısı kavramı: Bir literatür taraması. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 257-269.
- Belk, R. W. (1988). Possessions and the extended self. *Journal of Consumer Research*, 15(2), 139-168.
- Belk, R. W. (2004). Men and their machines. *Advances in Consumer Research*, (31), 273-278.
- Belk, R. W. (2013). Extended self in a digital world. *Journal of Consumer Research*, (40), 477-500.
- Bettman, R. J., Ferraro, F. & Escalas J. E. (2011). Our possessions, our selves: Domains of self-worth and the possession-self link. *Journal of Consumer Psychology*, 21(2), 169-177.
- Binay, A. (2010). Tüketim vasıtasıyla oluşturulan postmodern kimlikler. *Global Media Journal Turkish Edition*, 1(1), 18-31.
- Bozzo, C. & Khan, M. A. (2012). *Self concept and brand preference: Moderating role of type of product usage* [Conference Presentation]. International IJAS Conference for Academic Disciplines, USA.
- Candiotto, L. & Piredda, G. (2019). The affectively extended self: A pragmatist approach humana.mente. *Journal of Philosophical Studies*, (36), 121 – 145.
- Chen, C. H., Wu, M.S. & Nguyen, B. (2015). Luxury brand purchases and the extended self: A cross-cultural comparison of young female consumers in Taiwan and the UK. Asia-Pacific. *Journal of Business Administration*, 7(3), 153-173.
- Chen, Y., Chiang, J., Lin, C. & Zhang, Y. (2020). A study on demand for visible good – Status signaling through children’s clothing. (CEIBS Working Paper, No. 030/2020/MKT, 2020).

- Cluci, M., Manolica, A. & Roman, T. (2021). The consumer explained through the extended-self. “Ovidius” *University Annals, Economic Sciences Series*, 21(1), 572-580.
- Çelik, S. Ş. & Oflazoğlu, S. (2020). Avatarın kadar konuş: Farklı olma ihtiyacı ve materyalizm eğiliminin genişletilmiş benlik üzerindeki etkisi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, (25), 1-19.
- Çetin B. & İlhan M. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(2), 26-42.
- Çildir, Ç. & Fettahoğlu S. H. (2022). Genişletilmiş benlikte Diderot etkisi: Bağlamsal bir kavram olarak eşik deneyimlerin brikolaj çalışması ile teorik entegrasyonu. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(58), 1552-1567.
- Dittmar, H. & Drury, J. (2000). Self-image – is it in the bag? A qualitative comparison between “ordinary” and “excessive” consumers, *Journal of Economic Psychology*, 21 (2), 109-142.
- Dodson, J. K. (1996). Peak experiences and mountain biking: Incorporating the bike into the extended self. *Advances in Consumer Research*, (23), 317-322.
- Everitt, B. (1975). Multivariate analysis: The need for data, and other problems. *British Journal of Psychiatry*, (126), 237-240.
- Goffman, E. (2009). *Günlük yaşamda benliğin sunumu*. (Çev. B. Cezar). İstanbul: Metis Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 1956)
- Guilford, J. P. (1954). *Psychometric methods* (2nd ed.). McGraw-Hill Publishing.
- Günlü, A. & Uz B. A. (2020). Genişletilmiş benlik kuramı bağlamında nomofobi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3853-3873.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (24. bs.) Nobel Yayın Dağıtım.
- Markus, R. H. & Kitayama, S. (1991) Culture and the self. *Psychological Review*, 2 (98) , 224-253.
- Meydan, C. H. & Şeşen, H. (2015). *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- Olsson, B. M. (2020). *Do you really need it? A qualitative study of conspicuous consumption in relation to self-identity* [Unpublished master degree thesis]. Lund University, Sweden.
- Öztürk, A. Ş. (2019). *Çeyize yönelik tüketim olgusunu kuşaklararası anlamak: Fenomenolojik bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi].Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Sabah, Ş.(2017) Pırlantam olmadan asla. Kadınların bireysel kimlik ve pırlanta evlilik yüzüğü ilişkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.17 (2),67-84

- Sabah Ç. Ş. (2020). “Gecekondu varken AnkaraGüçsüz kalmaz”: Genişletilmiş benlik kuramı ve tüketim bağlamında futbol taraftarlığı, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10 (2), 509-- 547.
- Schuster, C. & Wolf, U. (2019). *I own, therefore I am? The role of material possession for consumers' selfperception and attitude towards non-ownership consumption modes* [Unpublished master degree thesis]. Leuphana University, Lüneburg.
- Sivadas, E. & Venkatesh, R. (1995). An examination of individual and object-specific influences on the extended self and its relation to attachment and satisfaction, *Advances in Consumer Research*, (22), 406-412.
- Solomon, R. M. (2019). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (13th ed.). Pearson Publishing.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Tektaş Ö. Ö. & Uğur, B. (2018). Benlik uyumu ve fonksiyonel uyumun tüketici-marka bağı üzerindeki etkisi: Cep telefonu kullanıcıları üzerine bir çalışma. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, (22), 249-272.
- Toth, M. (2014). *The role of self-concept in consumer behaviour* [Unpublished master degree thesis]. University of Nevada, Las Vegas.
- Türkiye İstatistik Kurumu (t.y.). Motorlu Kara Taşıtları Araştırması. Mayıs 05, 2024 de <https://data.tuik.gov.tr> den erişildi
- Yolcu, T. (2013). *Türk tüketicilerindeki otomobil imgesinin kültürel kodları üzerine bir araştırma* [Konferans Sunumu]. 11. International Conference on Knowledge, Economy and Management, Malta.

Ekler

Ek 1: Genişletilmiş Benlik leği

No	Madde
GBÖ1	Otomobilimin hayatımda özel bir yeri vardır.
GBÖ2	Otomobil sahibi olmak hayatımda özel bir yer tutar.
GBÖ3	Otomobilim kimliğimin merkezi bir parçasıdır.
GBÖ4	Otomobil sahibi olmak kim olduğumu tanımlayan önemli bir parçadır.
GBÖ5	Otomobilime duygusal olarak bağlı hissediyorum.
GBÖ6	Otomobilim, olduğum kişi ve olmak istediğim kişi arasındaki farkı azaltmama yardım eder.
GBÖ7	Otomobil sahibi olmak, olmak istediğim kişi olmama katkı sağlar.
GBÖ8	Otomobilim alınırsa bir parçamın eksik kaldığını hissederim.
GBÖ9	Otomobil sahibi olmasaydım bir parçam eksikmiş gibi hissederdim.
GBÖ10	Otomobilim olmasaydı başka bir insan olurdu.
GBÖ11	Otomobilim bozulduğunda ihanete uğramış hissederim.
GBÖ12	Otomobilimin bakımlı olması benim için önemlidir.
GBÖ13	Otomobilime iyi bakarım.
GBÖ14	Otomobilimi elden çıkarmak istersem değerini bilecek birine gitmesini isterim.
GBÖ15	Bir otomobil meraklısı olarak tanınmak isterim.
GBÖ16	Otomobilime güvenirim.
GBÖ17	Otomobil, benim için bir yerden bir yere götüren bir araçtan fazlasıdır.
GBÖ18	Yeni bir otomobile ihtiyacım olsa da, eskisini elimde tutmak isterim.
GBÖ19	Otomobilim düzgün çalışmadığında, beni yüz üstü bırakmış gibi hissederim.

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etiği

The authors declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazarlar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ çıkar atışması

The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarlar ıkar atışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The authors declared that this study has received no financial support.

Yazarlar bu alışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions/ Yazar Katkıları

The draft process of the manuscript/ Taslağın Hazırlanma Süreci A.C.K./A.E.ř., Data Collection/Verilerin Toplanması A.C.K./A.E.ř., Writing The Manuscript/ Makalenin Yazılması A.C.K./A.E.ř., Submit, Revision and Resubmit Process/ Başvuru, Dzeltme ve Yeniden Başvuru Süreci A.C.K./A.E.ř.

JATSS, 2024; 6(2), 179-193

First Submission:21.05.2024

Revised Submission After Review:21.06.2024

Accepted For Publication: 28.06.2024

Available Online Since: 30.06.2024

Research Article

**Critical Discourse Analysis of Distance Higher Education in Turkish Higher
Education Policy Documents^a**

Asu Altunoğlu^b

Abstract

This study examines the distance higher education related policy strategies of the Turkish state. Using critical discourse analysis, based on Norman Fairclough's work, the aim is to analyse the discourses used within policy-related documents and government reports regarding the role and significance of distance education in the Turkish higher education system. In order to achieve this objective, certain key documents including annual activity reports, national youth and education policy documents, and strategic plans produced by the Ministry of National Education and Higher Education Council have been analyzed. Basic findings reveal that in the dominant discourses regarding distance education in the Turkish higher education system, the policy makers seem to have very little interest in distance education as a strategic tool. The superficiality and indifference towards the open university system in the analysed documents may come to mean that the policies and envisaged programmes are far away from any solid theoretical background in how distance education may contribute to social inclusion and the development of the society through higher education of masses. Thus, this study can conclude that achieving social justice in distance education in Türkiye requires a devoted understanding of its contributions to inclusion of all kinds of lifelong learners with diverse needs.

Keywords: distance education, distance higher education, open and distance learning, management of distance higher education, critical discourse analysis

JEL Codes: I23,I24,I28

^a The preliminary findings of this study were presented on the 5th International Open and Distance Learning Conference in Eskişehir, Turkey on 28.09.2022 and its abstract was published in the proceedings book.

^b Asst.Prof.Dr., Anadolu University, Faculty of Open Education, Department of Non-Formal Education, Eskişehir/Turkey, asualtunoglu@anadolu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2649-5262> (Corresponding Author)

JATSS, 2024; 6(2), 179-193

İlk Başyuru:21.05.2024

Düzeltilmiş Makalenin Alınışı:21.06.2024

Yayın İçin Kabul Tarihi:28.06.2024

Online Yayın Tarihi:30.06.2024

Araştırma Makalesi

**Türkiye Yükseköğretim Politikalarında Uzaktan Eğitimin Eleştirel Söylem
Analizi ^a**

Asu Altunoğlu^b

Öz

Bu çalışma, eleştirel söylem analizi (ESA) çerçevesi aracılığıyla Türk yükseköğretim politika belgelerinde uzaktan yükseköğretimle ilgili söylemleri incelemektedir. Araştırma, uzaktan eğitimin nasıl algılandığını ve bu algılardan dile yansıyan güç dinamiklerini ortaya koymaktadır. Eğitim anlayışının demokrasiyi teşvik etme ve kişisel gelişimi sağlama amacından, ekonomik verimlilik ve istihdam edilebilirlik odaklı neoliberal politikalara kaydığı bir dönemde, temel bulgular, uzaktan eğitimin önemli rolüne karşı politika yapıcılarının ilgisizliği, sosyal adalete katkılarının yeterince takdir edilmemesi ve pandemi sonrası "yeni normal"de ikincil bir konuma düşürülmesini vurgulamaktadır. Çalışma, Yükseköğretim Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı gibi kurumların hükümet raporları ve politika belgelerini analiz etmek için Fairclough'un çalışmalarına dayanan bir eleştirel söylem analizi yöntemi kullanmaktadır. Resmi anlatılarda uzaktan eğitime istisnai ve acil durum önlemi gibi bir konum yüklendiğini ortaya koyan bu çalışma, uzaktan eğitimin kapsayıcı ve adil bir yükseköğretim sisteminin hayati bir bileşeni olarak tanınması gerektiğini savunmaktadır. Türkiye'de yükseköğretimde sosyal adaletin sağlanmasının, çeşitli ihtiyaçlara sahip her türden yaşam boyu öğrenenin katılımına yönelik katkılarının özverili bir şekilde anlaşılmasını gerektirdiği sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: uzaktan eğitim, açık ve uzaktan öğrenme, uzaktan yükseköğretim, uzaktan yükseköğretimin yönetimi, eleştirel söylem analizi

JEL Kodlar: I23,I24,I28

^a Bu çalışmanın ön bulguları 28.09.2022 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen 5. Uluslararası Açık ve Uzaktan Eğitim Konferansı'nda sunulmuş ve özeti bildiriler kitabında yayınlanmıştır.

^bDr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Yaygın Öğretim Bölümü, Eskişehir/Türkiye, asualtunoglu@anadolu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2649-5262> (Sorumlu Yazar)

Introduction

Distance education

Distance education has developed throughout a long history and variety of social and political pressures, though recently been more popularly discussed both because of halts to conventional education due to emergencies and crises and the growth of the Internet based communication technologies.

As forms and varieties of distance education are seen across diverse educational levels and contexts, it may be challenging to come up with a clear definition. However, it would be easier to define it by focusing on the distinguishing characteristics it carries from conventional education. First, the teacher and the learner are separated; and second, it is based on certain media to unite the teacher and the learner (Moore, 1990; Keegan, 2003). There is teaching and learning taking place in distance education as well, but teaching and learning activities are mediated through an instructional technology and still preplanned through institutional instructional design and production processes (Peters, 2007). In the same way, students attending the open university have the flexibility to access their courses from any location at a time that suits them best and is suitable, for the course requirements. They can actively participate in class discussions on a basis or at three times, per week (Harasim, 2000).

Higher education literature has long perceived distance education as a second-rate, exceptional and non-conventional form of education (Rumble, 2001). Thus, distance education did not receive the attention it deserves from higher education researchers as it was considered to be lacking interaction (Lee, 2018). Nowadays, however, in the realm of education research there has been a conversation surrounding the impact of open and distance education, on reshaping the landscape of higher education and redefining how knowledge is imparted and recognized, particularly in the post pandemic era. Although distance education is gaining recognition for its role in driving innovation, in education it is essential to delve into how it is perceived and integrated into educational policy decisions. In an era when open education papers discussing social justice issues are hard to find (Lambert, 2018), it might be crucial to analyze how policy discusses the relationship between open education and social justice.

Although today mostly taken as an apparatus of the neoliberal lifelong learning discourse, distance higher education, especially in earlier European Union policy documents, was discussed in terms of a common assumption of the belief in democracy and the role of education as a keystone of democracy; and thus the fulfillment of a person encompasses their being, including their personality the intricate ways they express themselves and their different roles – as an individual, within a family and community as a citizen and contributor as an innovator of methods and, as an imaginative thinker (Hinzen, Slowey & Khau, 2024). Today, however, in line with neoliberal economic policies for which employability is the focus, lifelong learning is welcomed and embraced wholeheartedly by educational policy makers around the world. In the same way, the discourse of higher education seems to have shifted to learning to be productive and employable (Jessop, 2018). Driven by the changing needs of the labor market and the rise of academic capitalism (Jessop, 2018), higher education discourse has shifted from fostering well-rounded individuals to prioritizing employability (Biesta, 2009). This trend has also influenced distance higher education.

According to Dutton, Dutton, and Perry (2002), the ideal online learner is one who has a well-developed academic self-concept, is highly proficient in the use of online learning

technologies, especially communication and collaborative technologies, understands social interaction and collaborative learning, has well developed interpersonal and communication skills, and is self-directed. Recent research challenges the notion of a homogenous "digital native" learner. Distance learners exhibit a wider range of digital skills and engagement than previously assumed (Czerniewicz, 2018; Beetham, 2016).

The perceived virtue of open education acts as a discursive shield, protecting it from critical examination of its assumptions. These assumptions, especially those suggesting that open education will inevitably drive progress (or that being open inherently means being inclusive), are so deeply ingrained in the movement that critiques are often seen as outdated, unduly cynical, or entirely ignored (Watters, 2017). Critical voices are frequently dismissed as naysayers, as the perceived virtue of open education leaves little room for challenge and interrogation (Bayne, 2015). Critical conversations, often viewed as detractors, are frequently shut down (Gourlay, 2015).

Integrating considerations of social justice within the broader context of field-wide discourse is crucial because the rhetoric surrounding educational technology and research has tangible impacts on the lived experiences of students and faculty. In academic discussions, language is not neutral; it is imbued with issues of power, privilege, ideology, and politics. Moreover, what is said about digital technology also influences the ongoing educational conditions in terms of the knowledge, social relations, and social identities that surround them (Selwyn, 2011).

Given these developments and discussions, there is a need to analyse their influence on the discourses of distance education in the Turkish policy context. Studying the connections between the national level and the supranational level involves examining the discourses themselves to track changes over time and uncover both intended and unintended outcomes of different perspectives on distance learning in higher education. This research focuses on analyzing the distance education policies of Türkiye through discourse analysis following Norman Fairclough's approach. The goal is to investigate the narratives in policy documents and governmental reports concerning the role of distance education in Türkiye's higher education system. To accomplish this, various important documents such as reports, national policies on youth and education and strategic plans from the Ministry of National Education and Higher Education Council have been carefully reviewed.

This research holds importance because there hasn't been any exploration so far into discussions about the discourses of distance higher education in Türkiye. While discourse analysis so far has focused on policy documents like reports, there may be a need for additional investigation to reveal the underlying motives of governments concerning distance learning at the university level using less formal data such as social media feeds. It could also be valuable to examine the perspectives and interpretations of students, within the university system to understand how their conversations differ from those found in policies.

Research Method

Critical Discourse Analysis

This research utilizes critical discourse analysis (CDA) as a technique for examining text. Critical discourse analysis is a technique employed in many fields of social science such as educational studies to investigate the connections between language (text) and society (context). According to discourse analysis language serves not as a means of expression but as a way of action and identity formation (Fairclough, 2000; Gee, 2010). Critical discourse

analysis (CDA) is suggested as a research method that could disrupt the narratives deeply rooted in educational policy priorities (Liasidou, 2008). By critically examining the underlying power structures and ideologies embedded within educational policies, CDA empowers researchers and educators to challenge the status quo and work towards more equitable and inclusive educational practices.

Discourse theorists argue that meaning is not simply given but is socially constructed across a number of institutional sites and practices. Discourse theory focuses on the dynamics of power, in determining who has the authority to speak and control over what topics are included or excluded from discussion. In discourse theory conversations are seen as battlegrounds where various factions fight for dominance through informal means (English, 2003). From this perspective, written and oral verbal materials serve as a basis for supporting assertions about societal frameworks, connections and activities (Saarinen, 2008). The primary goal of CDA is to uncover the acknowledgments that evolve within these intricate social dynamics until they are widely accepted by the society (van Dijk, 1995). Academic language is coded as being political and situated, not apolitical but instead saturated with power/privilege/ideology/politics, and the ways of talking about digital technology serve to create or reinforce existing educational realities of what our interactions are like with others and how we see ourselves in society (Selwyn et al., 2015). Dominant narratives and unchecked assumptions have the potential to recreate institutional and social hierarchies through the perhaps unwitting erasure or invalidation of the experiences of students and elites, whose experiences are deemed marginal or irrelevant (Gourlay, 2017).

The primary emphasis of this study revolves around the concept of ‘power relations’ (Fairclough, 2003; Foucault, Rabinow & Hurley, 1997, Van Dijk, 2009) found in policy documents through critical discourse analysis. When analyzing policy texts it is important to note that the focus is not on the execution of the policies themselves but rather on highlighting which policy issues and objectives are prioritized and which ones are overlooked. Through discourse analysis we gain insights into the construction and visibility of policy processes their evolution, as the underlying values and power dynamics, at play (Saarinen, 2008). The significance of the linguistic utterances of the policy texts is that discourse is actualized by the punches taken over language (Fairclough, 2000).

In effect, the work of policymaking and social conflict is much more about representation and subjectivity. They include manufacturing & consuming these texts, owning & policing them; the right to name, to interpret, to picture and describe. They are subjective in the sense that they depict how one is being named, positioned, desired, described, and in which language texts terms of reference (Luke, 2018). Therefore, it is helpful to reveal the ways in which the less dominant discourses are influenced by the imposition of new dominant ones. For example “new global economy” discourse that involves competition and meritocracy as fundamental elements (Fairclough, 2012, p. 130) emanates from one sphere of discourse to another. Herein, matters relating to human rights, democracy and social justice are reduced to the demands of a neo-liberal discourse founded in market imperatives (Barton & Slee, 1999; Bottery, 2000).

According to Fairclough (2000), CDA aims to make a case about changing social conditions for the better. Thus, it aims not only to identify ‘social wrongs’, but also understand how and why they emerge in different social spheres (Fairclough, 2003). Mulderrig (2011) highlights that policy rhetoric has historically crafted a “discursive representation of social identity and social action’ (p. 562) by textually ‘manufacturing consent’ to certain forms of educational governance.

In this realm, this paper explores how higher education policy documents articulate the politics of open higher education. Using critical discourse analysis, based on Norman Fairclough's work, the aim is to analyse the discourses used within policy-related documents and government reports regarding the role and significance of distance education in the Turkish higher education system. Thirteen key texts and speeches were selected for analysis on the basis of the author's focused searching and reading to locate the discourses of policy makers on open higher education. The aim was to locate a sample of influential texts which shaped the post-pandemic normalisation period, and could then be analysed for their major interests, social justice or otherwise.

In order to achieve this objective, thirteen key documents including annual activity reports, national education policy documents, and speeches of key policy makers such as Higher Education Council and the Presidency have been analyzed from January 2021 to December 2022. No prior research has looked into higher education policies with an aim to reveal and deconstruct the meanings attached to distance education. Using critical discourse analysis, this study aims to arouse an interest in the contributions of distance higher education to social justice.

Norman Fairclough's (2000) Critical Discourse Analysis (CDA) involves several key steps:

1. Text Analysis (Description): Examining the linguistic features of the text, including vocabulary, grammar, and textual structures.
2. Processing Analysis (Interpretation): Understanding how the text fits within the discourse processes, including the production and consumption of the text.
3. Social Analysis (Explanation): Exploring the broader social context, including the power relations and ideologies that influence and are influenced by the text.

Findings

Analysis of verbal and written data reflected on the interrelation between the separate coded themes and how understandings of distance higher education on the policy documents are linked to the wider context of the HEI system in Türkiye, as well as the broader understanding of distance higher education.

The findings reveal three major discussion points regarding what the language of policy documents and speeches say, and what power relations are masked by these discourses:

- Indifference to the open higher education reality despite the large portion it bears in the Turkish higher education system
- Negligence of the contributions of the system to inclusion in higher education and thus to social justice and democracy
- No permanent and valuable place for distance education in regular universities in the new normal, only for emergency cases.

In all the documents, reports and speeches related to higher education and quality in higher education, there is almost no mention of distance higher education or its rate in the overall number of students enrolled. Notably, data on open education enrollment is absent from official statistics and reports. This omission, alongside the rapid expansion of foundation

universities (known for higher costs), suggests a policy bias towards traditional in-person models.

As it has become easier to access higher education, the number of institutions has also increased rapidly. The number of students from different socio-economic backgrounds has increased along with the number of foundation universities. (Higher Education Council University Monitoring and Evaluation Report, 2022)

Access to higher education has become easier both by the growing number of newly opened universities and also thanks to four open education faculties in four major universities in Türkiye, one of them being both a leader in student numbers and a pioneer. There is no mention of distance higher education despite the high rate of students in the overall higher education statistics. Open education system has had a vital role in increasing access to higher education in Türkiye. Speaking of access and not mentioning it may be a deliberate choice to reflect indifference or bias of policymakers towards distance higher education.

An important observation in the statistics on quotas and admissions is the rising number of students retaking exams, switching majors, withdrawing from courses, and enrolling in second degree programs. This trend highlights an increasing diversity in student profiles and demands within higher education. While in general analysis of student enrollment data reveals increasing diversity in higher education, this data overlooks the significant contributions of the open education system.

The number of students from “different socio-economic backgrounds” is vague but still an attempt to reflect inclusion. One may think students from lower socio-economic backgrounds will be mentioned to emphasize that it has become more easily accessible to the economically disadvantaged. However, the focus with different backgrounds is on the rich, not the poor, as the increase in the number of foundation universities is emphasized in this sentence, whose costs for the students are much higher than those of regular universities.

The social benefits of the massive open higher education system in Türkiye such as helping democracy prosper through increased education levels or increasing inclusion of socially disadvantaged groups into higher education are not valued enough in discourses of policy makers. The aspect of education related to democracy and social justice, with the aim of empowering individuals to live more democratically justly and inclusively with others often goes unnoticed or undervalued.

It is expected that emergency distance education is different from conventional preplanned distance education. (Higher Education Council, The New Normal Report, 2022)

The word ‘*expected*’ implies that the fact that emergency distance education is different is natural and acceptable, which conveys the message to the audience that these differences are inevitable and need to be tolerated. The discrepancy emphasized by using the two terms ‘*Emergency Distance Education*’ and ‘*Conventional Preplanned Distance Education*’ together further stresses that they are and they should be different from each other. ‘Emergency’ reminds the audience of an inadequately planned fast process, whereas ‘conventional preplanned distance’ is presented as a more prepared and organized process. The statement reinforces the normative expectation that distance education may only be superior and ideal in the event that it is preplanned, which is the case for all kinds of educational activities. The use of the phrase “emergency distance learning” implies that it is inherently inferior to “traditional pre-planned distance learning”, reinforcing the idea that distance learning is only acceptable in unplanned

situations. This can lead to the perception that distance education is a temporary and second-class solution. The statement has the power to determine the norms and standards of distance education as it is the discourse of a formal institution which has a binding effect on higher education policies and implementations.

The experience of distance education is valuable indeed, but, it is obvious that it cannot replace face to face instruction. (Erdoğan, R. T. (2021, October 05). 2021-2022 Yükseköğretim Akademik Yıl Açılış Töreni'nde Yaptıkları Konuşma [Speech at the Opening Ceremony of the 2021-2022 Academic Year of Higher Education]. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı [Presidency of the Turkish Republic] <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/130788/2021-2022-yuksekogretim-akademik-yil-acilis-toreni-nde-yaptiklari-konusma>)

The feeling of emergency was what was found in other speeches of key policy makers such as in a speech of The President of the Higher Education Council of Türkiye in the academic year opening ceremony of the 2021-2022 academic year.

In the “new normal” period, higher education institutions are expected to continue with face to face instruction as much as possible. (Özvar, E. (2021, October 05). 2021-2022 Yükseköğretim Akademik Yıl Açılış Töreninde Yaptıkları Konuşma [Speech at the Opening Ceremony of the 2021-2022 Academic Year of Higher Education]. Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı [Presidency of the Turkish Republic Higher Education Council] https://basin.yok.gov.tr/InternetHaberleriBelgeleri/%C4%B0nternet%20Haber%20Belgeleri/2021/285_erol_ozvar_akademik_acilista_konustu.pdf

Here the Turkish expression translated as “as much as possible” is actually “mümkün mertebe”, whose meaning is quite lost in the author’s translation because the Turkish version has a very strong “emergency” connotation. This statement sets a clear expectation that traditional, in-person instruction should be prioritized as educational institutions navigate the post-pandemic landscape. It implies a preference for physical classrooms over online or hybrid models, suggesting that face-to-face interaction is seen as the gold standard for effective teaching and learning. This preference may be rooted in the belief that in-person instruction facilitates better engagement, interaction, and learning outcomes compared to remote or online alternatives. The directive nature of the statement may reflect broader power structures within the education system, where higher authorities dictate the modes of instruction. The statement may not account for the varied access to face-to-face education, potentially disadvantaging those who benefit from the flexibility of online learning. The critical discourse analysis reveals that the statement by the head of HEC emphasizes a return to traditional methods, potentially reinforcing existing power structures and normalcy, which raises questions about the adaptability of higher education to new modes of learning and broader implications for access, equity, and innovation in the post pandemic era.

All in all, the results indicate that within the discussions on distance learning in universities, policymakers appear to show minimal concern for distance education as a strategic asset towards social justice. The lack of depth and apathy toward the university system in the reviewed materials suggests that the policies and planned initiatives may lack a theoretical foundation, on how distance education can promote social integration and societal advancement through widespread higher education.

Discussion, Implications and Conclusion

The introduction of computer communications in the mid-20th century was a pivotal moment that initiated widespread transformations across various social and economic domains. This era of technological innovation was quickly embraced by educators who saw its potential to revolutionize teaching practices. According to Harasim (2000), the revolution in computer communications during this period had far-reaching effects on all aspects of society and the economy. Educators were quick to incorporate these advancements, leading to the creation of new educational opportunities and learning models that continue to impact both education and society today. The proactive engagement of educators with these technologies facilitated the emergence of innovative educational approaches that have progressively influenced the field.

In recent years, the adoption of the Internet as an instructional medium by many open universities has become increasingly prevalent. However, despite the widespread integration of digital platforms for educational purposes, these institutions often struggle to implement significant changes in their underlying pedagogical principles. Lee (2018) observes that "many open universities have adopted the Internet as an instructional medium without managing to bring about radical changes in their pedagogical principles." This suggests that while the technological infrastructure has advanced, the foundational approaches to teaching and learning have not undergone a corresponding transformation. The same holds true for the Turkish context. In the aftermath of the COVID-19 pandemic, the perspective on distance education in Türkiye's higher education policies has significantly shifted. The increased reliance on digital learning platforms during the pandemic has accelerated the integration of technology in education. This shift has led to enhanced investment in digital infrastructure but with a focus on their power to marketise the reputation of programs and universities more than their power to increase redistributive justice through the inclusion of low-income or other disadvantaged groups.

This phenomenon highlights a critical gap between technological adoption and pedagogical innovation. Open universities, which have historically been at the forefront of providing accessible education, have embraced online platforms to reach a broader audience. Nevertheless, the shift to digital learning environments necessitates more than just the use of new tools; it requires a fundamental rethinking of educational strategies to fully leverage the potential of these technologies.

The persistence of traditional teaching methods within an online framework can limit the effectiveness of digital education. For instance, merely transferring lecture-based content to an online format without reimagining interactive and participatory elements may not fully engage students or enhance their learning experiences. Thus, there is a pressing need for open universities to critically evaluate and redesign their pedagogical approaches to align with the dynamic capabilities of the Internet.

In essence, the integration of the Internet into educational practices by open universities represents a significant step towards modernizing education. However, as Lee (2018) points out, the true potential of this technological adoption can only be realized through a concurrent evolution in pedagogical principles. By addressing this challenge, open universities can ensure that their instructional methods are as innovative as the digital platforms they employ, ultimately providing a more enriched and effective learning experience for their students.

It is crucial that the development of virtual universities does not lead to their perception as a second rate option for learning and earning a diploma. Harasim (2000) emphasizes that "the virtual university should not be developed as a 'second class' or 'last resort' learning

opportunity." This statement underscores the importance of ensuring that online education is regarded with the same level of credibility and respect as traditional, in-person education. To achieve this, virtual universities must strive to offer high-quality education that meets or exceeds the standards set by conventional institutions. This involves investing in robust technological infrastructure, providing comprehensive support services for students, and developing engaging, interactive curricula that leverage the unique advantages of the online environment. By doing so, virtual universities can ensure that their programs are not only accessible but also highly effective and respected.

From a social justice perspective, it is essential that distance higher education possesses certain key attributes to ensure equitable access and success for all students. Firstly, the admission process should prioritize the needs of students rather than their financial capacity. This means that students should be admitted to programs based on their educational requirements and potential rather than their ability to pay tuition fees. Besides, the approach to social justice should not be limited to making opportunity more equally available, but also to make achievement more equally accessible (Tait & O'Rourke, 2014).

In addition, the curricula should be meticulously designed to align with the practical skills and knowledge necessary for students to succeed in various aspects of their lives. This includes their personal development, family responsibilities, and economic activities. By doing so, educational programs will be more relevant and beneficial to students' real-world needs. There must also be a strong institutional commitment to student success. This commitment should be reflected in the provision of a huge variety of support services which cater for the diverse needs of the student body. Such support services could include academic advising, mental health counseling, career services, and tutoring, all offered on a differentiated basis to ensure that each student receives the help they need to succeed.

It is essential to ensure that the qualifications awarded by distance higher education institutions are both valid and credible. This involves maintaining high standards of academic integrity and ensuring that qualifications are recognized and valued by society. The acceptance and value of these qualifications are important for graduates to gain employment and advance in their careers. Distance higher education, when viewed through the lens of social justice, must focus on need-based admission policies, relevant and practical curricula, comprehensive support services, and the credibility and societal acceptance of its qualifications (Tait & O'Rourke, 2014).

Distance learners constitute a distinctly different group within the higher education framework. These learners are typically older than the traditional on-campus undergraduate and graduate students and possess educational needs that diverge significantly from those of their younger counterparts. Their integration into the higher education system is crucial, not only from a social justice and equity perspective but also in terms of promoting lifelong learning. By catering to the educational requirements of this diverse group, higher education institutions play a vital role in fostering an inclusive and equitable society.

The development of distance higher education practices in Türkiye has followed a unique historical pathway, influenced by the country's specific social, economic, and cultural contexts. These practices have evolved to meet the distinctive needs of Turkish society. However, current trends indicate that distance higher education is now being influenced by external pressures advocating for a 'paradigm shift.' Although such shifts often stem from international standards and global trends, in this case it is believed that they are rooted in local

policy needs and prejudices. As a result, in the discourse of education policy there exists a web of power dynamics where distance learning is often viewed as an anomaly.

Furthermore, higher education institutions, especially those offering distance education, are frequently portrayed as passive recipients of various transition processes. These include the 'new normalization' process, which involves adjustments made in response to global crises such as the COVID-19 pandemic, and the internationalization process, which seeks to align educational practices with global standards and foster international collaborations. In this narrative, institutions are often seen as reactive entities rather than proactive agents shaping the course of these transitions.

Recognizing the specific needs of distance learners and understanding the historical context of distance education practices in Türkiye highlight the necessity for higher education institutions to be proactive in addressing these paradigm shifts. They must strive to find a balance between adapting to external influences and preserving the unique qualities that meet the specific needs of their student populations.

In conclusion, the inclusion of distance learners in higher education is vital for advancing social justice, equity, and lifelong learning. Distance higher education practices in Türkiye, contrary to historical context, are now facing external pressures which enforce policies viewing learners as passive entities, underscoring the need for a more active and context-sensitive approach in managing higher education.

References

- Barton, L. E. N., & Slee, R. (1999). Competition, selection and inclusive education: some observations. *International journal of inclusive education*, 3(1), 3-12.
- Bayne, S. (2015). What's the matter with 'technology-enhanced learning'?. *Learning, media and technology*, 40(1), 5-20.
- Beetham, H. (2016). Employability and the digital future of work. In *Proceedings of the 10th international conference on networked learning 2016*, Edited by: Cranmer S, Dohn NB, de Laat M, Ryberg T & Sime, JA. (pp. 47-55).
- Biesta, G. (2009). What kind of citizenship for European higher education? Beyond the competent active citizen. *European Educational Research Journal*, 8(2), 146-158.
- Bottery, M. (2000). *Education, policy and ethics*. Continuum.
- Czerniewicz, L. (2018). Inequality as higher education goes online. *Networked learning: Reflections and challenges*, 95-106.
- Dutton, J., Dutton, M., & Perry, J. (2002). How do online students differ from lecture students. *Journal of asynchronous learning networks*, 6(1), 1-20.
- English, F. W. (2003). *The postmodern challenge to the theory and practice of educational administration*. Charles C Thomas Publisher.
- Erdoğan, R. T. (2021, October 05) 2021-2022 Yükseköğretim Akademik Yıl Açılış Töreni'nde Yaptıkları Konuşma <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/130788/2021-2022-yuksekogretim-akademik-yil-acilis-toreni-nde-yaptiklari-konusma>
- Fairclough, N. (2000). Discourse, social theory, and social research: The discourse of welfare reform. *Journal of sociolinguistics*, 4(2), 163-195.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse* (Vol. 270). Routledge.
- Fairclough, N. (2012). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Routledge.
- Foucault, M., Rabinow, P., & Hurley, R. (1997). The essential works of Michel Foucault, 1954–1984. Vol. 3. *Ethics: subjectivity and truth*. Allen Lane.
- Gee, J. P. (2010). *How to do discourse analysis: A toolkit*. Routledge.
- Gourlay, L. (2015). Open education as a 'heterotopia of desire'. *Learning, media and Technology*, 40(3), 310-327.
- Gourlay, L. (2017). Student engagement, 'learnification' and the sociomaterial: Critical perspectives on higher education policy. *Higher Education Policy*, 30, 23-34.
- Harasim, L. (2000). Shift happens: Online education as a new paradigm in learning. *The Internet and higher education*, 3(1-2), 41-61.
- Hinzen, H., Slowey, M., & Khau, H. P. (2024). Learning from the past for the future: Signposts and landmark anniversaries in adult learning and education. *International Review of Education*, 1-28.
- Jessop, B. (2018). On academic capitalism. *Critical policy studies*, 12(1), 104-109.
- Keegan, D. (2013). *Foundations of distance education*. Routledge.

- Lambert, S. R. (2018). Changing our (dis) course: A distinctive social justice aligned definition of open education. *Journal of Learning for Development*, 5(3).
- Lee, K. (2018). Discursive Effects of a Paradigm Shift Rhetoric in Online Higher Education: Implications on Networked Learning Research and Practice. In: Bonderup Dohn, N., Cranmer, S., Sime, J.A., de Laat, M., Ryberg, T. (eds) *Networked Learning. Research in Networked Learning*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74857-3_4
- Liasidou, A. (2008). Critical discourse analysis and inclusive educational policies: The power to exclude. *Journal of Education Policy*, 23(5), 483-500.
- Luke, A. (2018). *Educational policy, narrative and discourse*. Routledge.
- Moore, M. (1990). Recent contributions to the theory of distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 5(3), 10-15.
- Mulderrig, J. (2011). Manufacturing Consent: A corpus-based critical discourse analysis of New Labour's educational governance. *Educational Philosophy and Theory*, 43(6), 562-578. <https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2010.00723.x>.
- Özvar, E. (2021, October 05) YÖK Başkanı Özvar, yeni akademik yılı açılış töreninde konuştu, https://basin.yok.gov.tr/InternetHaberleriBelgeleri/%C4%B0nternet%20Haber%20Belgeleri/2021/285_erol_ozvar_akademik_acilista_konustu.pdf
- Peters, M. A. (2007). Higher education, globalisation and the knowledge economy: Reclaiming the cultural mission. *Ubiquity*, 2007(May).
- Rumble, G. (2001). Re-inventing distance education, 1971? 2001. *International Journal of Lifelong Education*, 20(1-2), 31-43.
- Saarinen, T. (2008). Position of text and discourse analysis in higher education policy research. *Studies in Higher Education*, 33(6), 719-728.
- Selwyn, N. (2011). Does Technology Make Education Fairer? In *Education and technology: key issues and debates* (pp. 92-115). New York: Continuum International Pub. Group.
- Selwyn, N., Bulfin, S., & Pangrazio, L. (2015). Massive Open Online Change? Exploring the discursive construction of the 'MOOC' in newspapers. *Higher Education Quarterly*, 69(2), 175-192.
- Tait, A., & O'Rourke, J. (2014). Internationalization and Concepts of Social Justice: What Is to Be Done? In *Online Distance Education* (pp. 39-74). Athabasca University Press.
- Van Dijk, T. A. (1995). Aims of critical discourse analysis. *Japanese discourse*, 1(1), 17-28.
- Van Dijk, T. A. (2009). News, discourse, and ideology. In *The handbook of journalism studies* (pp. 211-224). Routledge.
- Watters, A. 2017. Education technology and the new behaviorism. Available at *Hack Education*. <https://hackeducation.com/2017/12/23/top-ed-tech-trends-social-emotional-learning> [Last accessed 21 June 2024].
- Yükseköğretim Kurulu. (2022). Üniversite İzleme ve Değerlendirme Raporu. Retrieved October 20, 2023, from, <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2022/2022-universite-izleme-ve-degerlendirme-genel-raporu.pdf>

Yükseköğretim Kurulu. (2020). Küresel Salgında Yeni Normalleşme Raporu. Retrieved October 20, 2023, from, <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/kuresel-salginda-yeni-normallesme-sureci-2020.pdf>

Information About the Article/Makale Hakkında Bilgiler

The Ethical Rules for Research and Publication / Araştırma ve Yayın Etiği

The author declared that the ethical rules for research and publication followed while preparing the article.

Yazar makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan etmiştir.

Conflict of Interests/ ıkar atışması

The author have no conflict of interest to declare.

Yazar ıkar atışması bildirmemiştir.

Grant Support/ Finansal Destek

The author declared that this study has received no financial support.

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethical Committee Approvals/Etik Kurul Raporları

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
ONAY BELGESİ

Prof. Dr. Yaşar ERJEM'in Türkiye'de Sosyal Medyada Kadın Cinayetlerine Yönelik Yaklaşımlar adlı çalışması kurumumuz tarafından incelenmiş ve;

Etik yönden uygun bulunmuştur.

Etik yönden geliştirilmesi gerekmektedir.

Etik yönden uygun bulunmamıştır.

☒
☐
☐

Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Kararı	
Başvuru Formunun Etik Kurula Ulaştığı Tarih	15.01.2024
Etik Kurul Karar Toplantı Tarihi ve Karar No	29.01.2024 tarih ve 5 sayılı karar
Yer	Mersin Üniversitesi, Uğur Oral Kültür Merkezi
Katılımcılar	Formda imzası bulunan üyelerimiz toplantıya katılmıştır.

KURUL BAŞKANI VE ÜYELER:

Prof. Dr. Savaş YILDIRIM

Başkan

İMZA

Prof. Dr. Mustafa ÖNCÜ

Üye

Prof. Dr. Göknül Nur KOÇAK

Üye

Prof. Dr. Neriman AÇIKALIN

Üye

Prof. Dr. Hasan YÜREK

Üye

Prof. Dr. İlhan EGE

Üye

Prof. Dr. Lütfi ÜREDİ

Üye

Açıklama:

ASLI MÜDÜR
AŞ. NERİMAN AÇIKALIN

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği

Sayı : E-84026528-050.99-2400107134
Konu : Başvuru İncelenmesi

26.04.2024

Sayın Abdullah Cenk KATI

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2024-YÖNP-0372 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonu'nun almış olduğu 24.04.2024 tarih ve 06/57 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 57- Sorumlu yürütücülüğünü **Abdullah Cenk KATI**'nin yaptığı ve eş yürütücünün **Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre ŞEVİK** olduğu "Genişletilmiş Benlik Ölçeği Türkçe Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması" başlıklı araştırmanın, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonu ilkelerine **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Doç. Dr. Derya GİRĞİN
Kurul Başkanı

Belge Doğrulama Kodu: 9M94UTF

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: dogrulama.comu.edu.tr

Adres: Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Çanakkale

Bilgi için :

Emine Ateş
Fen Bilimleri Enstitüsü Etik
Kurulu Memur
(0 286) 2180018 - 1040

Telefon No: (0 286) 2180018

Faks No:

Telefon No:

e-Posta:

Internet Adresi: <https://www.comu.edu.tr>

Direkt Hat:

Keş Adresi: comu@hs01.kep.tr

